

GERMANDAT DEL MONESTIR CISTERCENC DE SANTA MARIA DE POBLET

P BLET

II època,

Any XVII, número 35,

Desembre 2017

Sumari

EDITORIAL 1

EL PÒRTIC DE L'ABAT

LA PAU SOCIAL ÉS EL BÉ COMÚ MÉS PREUAT
Octavi Vilà, abat 2

GERMANDAT

CRÒNICA DE L'ASSEMBLEA PLENÀRIA
ANUAL I DIADA DE LA GERMANDAT
Bernat Folcrà 4

MEMÒRIA ANUAL
Josep Ramon Tarragó 7

PARAULES DEL PRESIDENT
Cristòfol-A. Trepà 13

MEDALLA 19

ESCOLA DE PREGÀRIA

LA LECTIO DIVINA
Lluís Solà 20

LA REGLA AMB ULLS DE LAIC

INSTRUMENTS DE LES BONES OBRES
Francesc Torralba 23

RELIGIÓ I CIÈNCIES NATURALS

LA BABEL TECNOLÒGICA:
LA CONSTRUCCIÓ D'UN DÉU
David Jou 27

A FONTS

ELS MEUS PRIMERS MESOS AL CONGO
Juanma Martínez 33

FEM EL PRIMER PAS
Bernat Folcrà 39

TRANSPARÈNCIA I ESPIRITUALITAT
Josep Oton 43

VIDA I TREBALL EN COMUNITAT: EMMAÚS RURAL
Conchi Plaza 48

MÓN MONÀSTIC

EL «MONAQUISME» JUEU DE LA COMUNITAT
DE MAREOT
Antoni Bosch-Veciana 54

L'ENTREVISTA

CLAIRE MARIE STUBBEMANN
Bernat Folcrà 59

LA PORTADA

Jesús M. Oliver 68

CRÒNICA DE LA COMUNITAT

De l'1 de maig al 31 d'octubre de 2017
Xavier Guanter 69

LA RODA DELS DIES

- EL PARE ABAT A ALZIRA I CARLET
 - EL FESTIVAL DE MÚSICA ANTIGA,
CITA OBLIGADA DE L'ESTIU
 - QUATRE DIES D'EXERCICIS ESPIRITUALS
A POBLET
 - CURS DE FORMACIÓ MONÀSTICA A ROMA
 - SETMANA MONÀSTICA PER A JOVES
 - VISITA AL MONESTIR DE PIEDRA,
PRIMERA FILLA DE POBLET
- 75-83

PER SOMRIURE

Fer 84

INVITACIÓ A LA LECTURA

BREUS COMENTARIS D'ALGUNS LLIBRES
PER CONVIDAR A LA LECTURA
Lina Zulueta 85-86

RESSENYA

87

DÉU A LA XARXA

EMMAÚS RURAL. COMUNITAT, TREBALL I
SOLIDARITAT
Cristòfol-A. Trepà 88

Director: Cristòfol-A. Trepà

Consell de Redacció: Octavi Vilà, Abat
Xavier Alonso
Lluís Solà
Sam Soler
Lina Zulueta
Tomàs Bataller

Portada: Fragment de la tomba de
Ramon Folch de Cardona
(foto: Sam Soler)

Edita:

Germandat del
Monestir Cistercenc
de Santa Maria
de Poblet.

Realització: T.G.A.,
Técnicas Gráficas Aplicadas, S.L.
Tel. 629 831 307
t.g.a.sl@telefonica.net

Disseny-Maquetació: Pau Benito

Preu subscripció (2 números): 25 €

Número solt: 15 €

Dipòsit legal: T-60/2001 - ISSN 1577-4104

El teòleg Urs von Balthasar afirmava que la teologia s'ha de fer amb la Bíblia a una mà i el diari a l'altra. El cristianisme no és només un discurs espiritual: és la fe en la Paraula, i en una Paraula encarnada. Per aquestes raons, com a cristians, hem de referir-nos als temps particularment dolorosos, crispats, tristos i molt tensos que es viuen a Catalunya. Quan s'escriuen aquestes línies (novembre de 2017), en aplicació de l'article 155 de la Constitució espanyola, el govern català ha estat destituït i processat. També hi ha dirigents socials que es troben en presó preventiva. Ningú, com a cristià, se'n pot alegrar: és la constatació d'un fracàs col·lectiu.

Conscients de la pluralitat d'opcions polítiques legítimes entre nosaltres no podem pas posar-nos del cantó dels uns o dels altres. Com tampoc no podem negar l'existència del conflicte. Des d'aquestes pàgines, semestralment, hem demanat la utilització del diàleg polític com a únic camí per arribar a acords, sabent que en tot acord tothom ha de renunciar a una part de les seves posicions. I hem proposat que la via judicial no era precisament la més idònia per resoldre els problemes. Ni nosaltres, ni moltes altres veus de l'Església que han parlat en el mateix sentit, no han estat escoltades. I ho lamentem profundament. Per això us encoratgem a no deixar de pregar per tal que cadascuna de les parts faci examen de consciència, identifiqui què ha fet malament i rectifiqui si s'escau. Si és possible sense condicions prèvies ni imposicions autoritàries.

D'altra banda, vist en perspectiva històrica, els problemes que vivim no són del tot originals: presidents de la Mancomunitat o de la Generalitat han patit penes de presó, d'exili o fins i tot han perdut la vida; i tampoc no és la primera vegada que Catalunya ha perdut la seva autonomia. Caldria potser acceptar honestament que l'encaix d'una part prou significativa de la societat catalana dins de l'Estat espanyol grinyola i que s'haurien de trobar mitjans democràtics per resoldre-la que no fossin sols la via judicial o l'ús de la força.

Com a cristians ens preocupa per damunt de tot, i molt per sobre de la conjuntura política concreta, la manca de credibilitat en alguns mitjans de comunicació i en algunes xarxes socials, i la consegüent sembra d'animadversió i fins i tot d'odi. És aquí on tots, uns i altres, hem de recordar que Jesús ens mana estimar l'enemic (Mt 5,43-45) i parar l'altra galta (Mt 5,38-42) abans de consentir el més mínim sentiment o acció derivada de l'odi. I cal recordar també que a la carta de Pere se'ns demana que no tornem mal per mal i que no insultem els qui ens insulten (1Pe 3,8-9). La pau activa per damunt de tot!

Aquest número arriba a les vostres mans pels volts de Nadal. Esperem que per aquestes dates s'hagi pacificat la situació amb esperit democràtic i que tothom pugui celebrar les festes a casa seva i en família. Els qui fem la revista us desitgem un bon Nadal i un 2018 millor del que deixem enrere.

LA PAU SOCIAL ÉS EL BÉ COMÚ MÉS PREUAT

Escriu el Papa Francesc a l'Exhortació apostòlica *Evangelii Gaudium* que els cristians insistim en la nostra proposta de reconèixer l'altre, de sanar les ferides, de construir ponts, d'estrènyer llaços i "d'ajudar-nos mútuament a portar les càrregues" (Ga 6,2).

Arran dels moments que vivim el nostre deure de cristians és recordar que la pau social és el bé comú més preuat de què poden gaudir l'home i la dona. Preservar-la és la primera de les obligacions de tot ciutadà i de tota ciutadana, i molt més d'aquells que tenen responsabilitats de govern en una o altra administració. El fonament de la pau social és el respecte als drets de les persones. Deia sant Joan Pau II a les Nacions Unides l'any 1979: *Tota anàlisi ha de partir sempre necessàriament de les mateixes premisses: que tot ésser humà posseeix una dignitat que, malgrat que la persona existeixi sempre dins d'un context social i històric concret, no podrà mai ser disminuïda, violada o destruïda, sinó que al contrari, haurà de ser respectada i protegida si realment es vol construir la pau.*

Els polítics, per mitjà de les institucions que serveixen, són els primers cridats a interpretar les legítimes aspiracions de la societat civil i a orientar-les al bé comú, sempre respectant els marcs legals establerts, i oferint als ciutadans la possibilitat de participar de forma lliure i directa, compromentent-se a cercar i a realitzar allò que pot ser més útil per al bon funcionament de la convivència i la pau social.

L'hora que vivim és delicada i preocupant; cal un exercici de responsabilitat per part de tots. Els governants, d'una banda,

han d'extremar la prudència i han de trobar vies de solució als problemes plantejats. De l'altra, tots els altres no ens hem de deixar arrabassar per radicalismes i hem de cercar nous punts de confluència, punts que si els cerquem segur que els trobarem com ja hem fet en ocasions anteriors no fa pas tants anys. No podem deixar passar l'oportunitat i perdre la convivència que tants anys i esforços ens ha costat de construir; el risc de caure en un conflicte social de conseqüències irreversibles i imprevisibles és massa elevat; la pau és un bé massa preuat per perdre'l. Està en joc la nostra convivència perquè *l'experiència ensenya que els pobles són summament sensibles, i no sense raó, en totes aquelles coses que d'alguna manera concerneixen a la seva pròpia dignitat* (sant Joan XXIII, *Pacem i Terris* 89).

Com a cristians i alhora com a ciutadans tenim en primer lloc el dret i el deure de participar amb tot el conjunt de ciutadans de les decisions que configuren el nostre futur com a societat i aquest dret i deure s'exerceix mitjançant la participació en les consultes electorals, l'associacionisme, la opinió i altres mitjans. Però sempre ens ha de guiar en tota actuació l'amor i el respecte a la dignitat humana que és inherent a la de fills de Déu, amb l'única excepció d'una accepció positivament activa en favor dels més desfavorits, d'aquells al costat dels quals es va posar Crist.

Ens deia el Concili Vaticà II en la constitució pastoral *Gaudium et Spes*: *Els qui senten o obren de manera diferent a la nostra en matèria social, política i fins i tot religiosa, han de ser també objecte del nostre respecte i amor. Com més humana i caritativa sigui la nostra comprensió íntima de la seva manera de sentir, més gran serà la facilitat per establir amb ells el diàleg. Aquesta caritat i aquesta benignitat de cap manera han de convertir-se en indiferència davant la veritat i el bé. Més encara, la pròpia caritat exigeix l'anunci a tots els homes de la veritat saludable. Però és necessari distingir entre l'error, que sempre ha de ser*

rebutjat, i l'home que erra, el qual conserva la dignitat de la persona fins i tot quan està desviat per idees falses o insuficients en matèria religiosa. Déu és l'únic jutge i escrutador del cor humà. Per això ens prohibeix jutjar la culpabilitat interna dels altres. La doctrina de Crist demana també que perdonem les injúries. El precepte de l'amor s'estén a tots els enemics. És el manament de la Nova Llei: «Heu sentit que es va dir: "Estimaràs al teu proïsme i avorriràs al teu enemic". Però jo us dic: "Estimeu als vostres enemics, feu el bé als qui us odien i pregueu pels qui us persegueixen i calumniïen" (Mt 5,43-44)» (GS 28).

Com bé escrivia el beat Pau VI en l'encíclica *Ecclesiam Suam*: Podríem recordar-nos a nosaltres mateixos i a tothom com la nostra actitud és, d'una banda, totalment desinteressada —no tenim cap mira política o temporal— i com, per una altra, està disposada a acceptar, és a dir, a elevar al nivell sobrenatural i cristià tot valor humà i terrenal que sigui honest, no som la civilització, però sí que en som promotors (ES 36).

Octavi Vilà, abat

CRÒNICA DE L'ASSEMBLEA PLENÀRIA ANUAL I DIADA DE LA GERMANDAT

El dissabte dia 1 de juliol de 2017 el P. Abat va convocar l'Assemblea anual de la Germandat de Poblet. Ens en fa la crònica fra Bernat Folcrà, monjo de Poblet.

Enguany la trobada de la Germandat, a banda de les seves seccions habituals, s'ha centrat en el tema dels cinc-cents anys de la Reforma protestant, tant a la conferència del matí com en el concert "ecumènic" de la tarda.

L'eucaristia

A les 9:30 els monjos vàrem acollir a la capella de santa Caterina el nombrós grup de germanes i germans, moment en el qual el senyor Carlos Cuatrecasas, membre de la

Germandat, i la seva esposa van oferir a la comunitat l'emotiu obsequi de dos bonics canelobres. Lleugers i amb un disseny modern, obra de l'argenter Josep M. Capdevila, ens van acompanyar durant la processó cap a l'Església per la plaça del monestir, banyada per una bona alenada de vent fresc.

La celebració de l'Eucaristia va ser presidida pel P. Abat Octavi Vilà, el qual va destacar en l'homilia la gran importància que té avui saber acollir. L'acollida dels hostes que

Foto: Xabier Penarroya.

Els membres de la Germandat en processó vers l'església abacial.

Un moment de l'eucaristia.

venen al monestir i l'acollida dels altres és sempre un dels grans valors de l'Evangelí, un valor intrínsec a la fe. Abraham va atendre sorprès els nouvinguts a l'ombra de l'alzina de Mambré, com sant Benet demana als monjos d'acollir els qui s'apropen al monestir. El P. Abat va afegir que la fe de Maria obre pas al misteri de l'Encarnació, la teofania central de la nostra història. Aquesta fe constitueix el model per obrir el nostre cor als altres, per deixar de viure per a nosaltres mateixos i per començar a viure per als altres. *Tant de bo la nostra generositat sigui com la d'Abraham i la nostra fe sigui com la d'aquell centurió o, encara millor, com la de Maria, la petitesa de la qual el Senyor ha escollit*, va concloure el P. Abat.

La conferència

Acabada la missa, a les 11 en punt, tots els germans es van reunir a la sala capitular del monestir per escoltar la conferència que duïa per títol *Martí Luter i els inicis de la Reforma*, a càrrec del Dr. Josep M. Castanyé Subirana, prevere de Vic i professor emèrit de la Facultat de Filosofia de Catalunya. En la conferència vam tenir l'oportunitat d'assabentar-nos de les llums i ombres de tot el context de la Reforma iniciada per Luter al segle XVI. Avui l'Església reconeix que Luter va contribuir a donar una major centralitat a la Sagrada Escripura en la vida dels creients. També va impulsar els estudis bíblics i una major exigència filològica per conèixer millor, quan llegim la Bíblia, els significats dels seus textos.

Foto: Xavier Peñarroya.

El moll de l'os de la relació de l'home amb Déu, segons Luter, és la doctrina de la justificació. La justícia de Déu no és la que l'home es dona sinó la justícia que li dona Déu ja que l'home amb les seves pròpies forces no pot ser just. En aquest sentit Luter va ser molt pessimista ja que no creia que l'home, caigut pel pecat original, pogués fer res amb la seva voluntat per salvar-se. Només es podia salvar per la fe i per la redempció de Jesucrist.

Foto: Fra Bernat Folcà.

Dr. Josep M. Castanyé Subirana.

Es pot dir que avui ens esforcem per valorar més allò que ens uneix a catòlics i protestants que no pas allò que ens separa, tot cercant la unitat perduda dels cristians. També ens cal ser més coneixedors del passat històric per valorar les diverses causes, socials, econòmiques, polítiques i religioses que van produir la ruptura, més com a víctimes d'una manipulació política que no pas per una raó religiosa.

Repartiment de medalles als nous germans, Memòria anual i discurs del President

Després de la conferència el P. Abat va beneir les medalles i va donar la Regla de sant Benet als nous germans, que la van rebre il·lusionats. Van ser encoratjats a posar en pràctica el carisma de la Regla de sant

Benet –carisma de pau, d'amistat i, d'unitat– en les seves pròpies llars.

A continuació de la lectura de la *Memòria* anual de la Germandat, a càrrec del seu Secretari, Joan Ramón Tarragó, va ser el moment d'escoltar el discurs del President. Les seves paraules van ser emotives en deixar clar com l'Església, fins fa ben poc, va excloure tot diàleg amb els ortodoxos i els protestants reiterant una i altra vegada una actitud de condemna. Avui l'Església vol incloure tothom i treballa per la unitat, amb diàleg, humilitat i pregària. En això, l'Església no pot esperar, és Ella la qui ha de donar sempre el primer pas. Finalment, el President va fer al·lusió a un punt molt interessant: aquest any, per primer cop, han entrat a la Germandat més germanes que germans (deu germanes i set germans), un fet que ens demana reflexionar sobre el rol de la dona en l'Església i sobre la necessitat d'una teologia de la dona, com ho reclama el Papa Francesc.

El concert de la tarda

Després del dinar de germanor a l'Hostatgeria externa del monestir, la diada es va tancar amb l'actuació musical, a l'església abacial, d'un grup de joves promeses musicals: Marc Díaz (orgue), Miguel Gómez (contratenor) i Mireia Tarragó (soprano) ens van oferir algunes peces del luterà Johann Sebastian Bach (1685-1750) i l'*Stabat mater* del catòlic Gian-Battista Pergolesi (1710-1736), una de les obres més boniques de la música occidental. La soprano Mireia Tarragó va destacar, en acabar el concert, que *ha estat fantàstic poder cantar la música de Bach i de Pergolesi a l'església de Poblet, perquè té una acústica boníssima per aquest tipus de repertori religiós*. I és que, mentre les idees separen, el llenguatge universal de la música religiosa sempre uneix. La bellesa de l'art és el primer lloc de diàleg i de trobada. Amb les vespres monàstiques es va cloure la diada.

Bernat Folcrà

Foto: Fra Bernat Folcrà.

La soprano Mireia Tarragó, el contratenor Marc Díaz (al centre) i l'organista Miguel Gómez, protagonistes del concert de la tarda.

MEMÒRIA ANUAL

En el decurs de l'Assemblea, el Secretari de la Germandat, Josep Ramon Tarragó Casanova, va procedir a la lectura de la Memòria anual, el text de la qual reproduïm a continuació.

P. Abat, membres de la comunitat cistercenca de Santa Maria de Poblet, estimats germans i germanes.

Un any més, seguint la nostra tradició, celebrem l'Assemblea de la nostra estimada Germandat del monestir de Poblet en aquesta sala capitular.

Excusem la presència dels següents germans, que ens han fet arribar per escrit la seva absència:

- Sr. Josep Maria Espasa Civit i la seva Senyora, Mercedes Suárez de Deza que es troba, ara mateix, ingressada per malaltia.

- Sr. Javier Selva Prieto
- Sr. Joan Freixas i Pujadas
- Sr. Josep Ramon Borràs Ollé
- Sr. Vicent Valls Planes
- Sr. Lluís Gimeno Beti
- Sra. Anna Sánchez i Farré
- Sr. Jordi Willian Carnes
- Sr. Borja García-Nieto Portabella
- Sr. Antoni Garrell Guiu

Passem, doncs, a resumir-vos breument el que han estat aquests darrers dotze mesos per a la comunitat, per a Poblet i per a nosaltres com a familiars de l'Orde Cistercenc.

La comunitat

Durant l'estiu passat i, concretament, el dissabte 6 d'agost, dia de la festa de la Transfiguració del Senyor, va tenir lloc l'ordenació sacerdotal de F. Salvador Batet a la missa conventual presidida per Mons. Jaume Pujol, arquebisbe de Tarragona; i el dilluns 15 van ser cantades per primera vegada, després de molts anys, les Matines de

El Secretari de la Germandat, Josep Ramon Tarragó Casanova.

la Solemnitat de l'Assumpció de la Mare de Déu, amb els salms en català i els responso-
ris gregorians. El dia 23, fra David Renart i fra Bernat van anar a Roma per participar en el curs de formació monàstica que va tenir lloc a la Casa General de l'Orde Cistercenc. El curs va aplegar durant un mes prop de cinquanta monjos i monges d'arreu del món. Una de les activitats més boniques, a part d'estudiar i treballar junts, va ser la visita que es feia cada diumenge a la ciutat de Roma, tenint així l'oportunitat de conèixer la bellesa de la ciutat eterna i el gran tresor cultural i espiritual del cristianisme. El dia 20, solemnitat de sant Bernat, l'arquebisbe Mons. Joan Enric Vives, bisbe d'Urgell, va concelebrar l'eucaristia i va dinar amb la comunitat.

Seguint dins el mes d'agost i concretament el dia 28, dins dels actes de les Festes de la Mare de Déu de la Serra de Mont-

La pregària de Sexta, a la Sala Capitular.

blanc, el P. Abat va presidir el rosari resat en processó des de la parròquia de Santa Maria fins al Santuari de la Serra. També va predicar el primer dia de la novena dedicada a la Mare de Déu.

Si passem al mes de setembre passat, el dia 3, el P. Abat i el P. Salvador Batet van anar a Berga on van participar en la missa en commemoració dels 100 anys de la Coronació de la Mare de Déu de Queralt, que va tenir lloc a l'església parroquial de Santa Eulàlia. Va presidir la missa el cardenal Mons. Lluís Martínez Sistach.

El divendres 9, al matí, el P. Abat va anar a la parròquia de Santa Maria de Montblanc, on va concelebrar la missa en honor de sant

Maties, presidida pel cardenal Mons. Lluís Martínez Sistach. Al vespre, el P. Abat va participar en la processó de retorn de la Mare de Déu de la Serra al seu santuari, presidida per Mons. Jaume Pujol, arquebisbe de Tarragona.

El mes d'octubre, el dia 11, el P. Abat va anar a Tarragona i va assistir a una vetlla de pregària per les Missions i el dimecres 19 va tenir lloc el Pelegrinatge monàstic jubilar a Montserrat, en l'Any Sant de la Misericòrdia.

Dins del novembre podem destacar que el diumenge 6, el P. Maties Prades va anar a Vinaròs per predicar una setmana d'exercicis espirituals a l'asil de les Germanetes dels Ancians Desemparats i el dia 12, el

pare prior, Rafel Barruè, va anar a Barcelona per participar en la XII Jornada del Grup Sant Jordi de Defensa i Promoció dels Drets Humans. El dia 13, diumenge, al matí, a la sala capitular, després de Laudes, els novicis fra Jurijus Sablinskis i fra Llorenç Vilagrasa, van fer professió temporal per tres anys. A la tarda, el P. Abat va beneir el nou oratori de la infermeria, sota el títol de la Mare de Déu dels Dolors, on cada dia es diu la missa per als monjos malalts. Més entrats en el mes, el dia 17 va tenir lloc la Trobada de la Congregació de la Corona d'Aragó, amb motiu dels 75 anys de la restauració monàstica de Poblet. El mateix dia, el P. Lluç Toral, Procurador General de l'Orde, va donar una conferència amb el títol "L'Orde Cistercenc als inicis del segle XXI", en què va destacar com la vida monàstica significa regalar a la nostra societat un testimoniatge viu d'unitat i comunió. Va presidir l'eucaristia el senyor arquebisbe de Tarragona, monsenyor Jaume Pujol, on va dir que els nostres monestirs són avui llocs d'acolliment i de misericòrdia. El diumenge 20 el P. Maties Prades va celebrar l'aniversari dels 25 anys de professió.

El dimecres 23, al matí, va morir el P. Jordi M. Bou. Tenia 91 anys, en feia 71 de la seva professió i 65 de la seva ordenació sacerdotal. L'endemà, presidits pel P. Abat, van tenir lloc la missa exequial i l'enterrament, amb la presència de nombrosos familiars i amics. El P. Jordi es va distingir pel seu gran amor a la Mare de Déu, a la música i a la poesia.

Finalment, per acabar novembre, volem destacar que el dia 24 va tenir lloc la Reunió d'Abats i Provincials de Catalunya.

El dia de Nadal, a la vigília, se celebrà l'eucaristia a la capella de la infermeria i durant la Missa del Gall, es van estrenar dos canelobres processionals, obra dels argenters Capdevila de Barcelona i donació del senyor Carles Cuatrecasas i de la German-

dat de Poblet, amb motiu dels 75 anys de la restauració de la vida monàstica.

El dia 27 de desembre Mons. Jaume Pujol, arquebisbe de Tarragona, va dinar amb la comunitat i el dia 6 de gener, Mons. Joan Josep Omella, arquebisbe de Barcelona, va concelebrar la missa conventual del dia de l'Epifania.

Passem al mes de març d'aquest any 2017. El dia de sant Josep, es va celebrar l'aniversari dels 50 anys de l'ordenació sacerdotal del P. Alexandre Masoliver en una Eucaristia celebrada a la capella de la infermeria i el dia 20, dilluns, va començar la setmana d'exercicis espirituals dirigits per Claire-Marie Stubbemann, professora de teologia espiritual de la facultat de Teologia del Nord d'Espanya. La Dra. Claire-Marie Stubbemann, que és especialista en Edith Stein, va parlar a la comunitat de la gran presència de Déu amagada en la quotidianitat i en les coses més petites. Per a ella, el Regne de Déu es manifesta en allò que és petit, en l'invisible.

Al mes d'abril cal destacar que el dia 2 el P. Abat va anar a l'Espluga de Francolí a presidir la missa inaugural dels actes amb motiu del centenari del naixement de Mn. Ramon Muntanyola i el dia 10, el P. Abat, acompanyat del P. Salvador Batet, va anar a la Seu d'Urgell per participar en la missa crismal i oferir una xerrada als preveres de la diòcesi. El divendres i el dissabte sant tingueren lloc al Palau de l'Abat dues xerrades a càrrec de fra Bernat i de fra Lluís. La conferència del divendres va tenir per tema el relat de la Passió de sant Joan, i la conferència del dissabte va parlar sobre el significat del *pro multis*, el nou canvi de la pregària eucarística.

Activitats diverses

Han visitat Poblet el President de la Generalitat, Molt Honorable Sr. Carles Puigdemont, en visita privada, l'Honorable Sr. Santi Vila, Conseller de Cultura de la Gene-

ralitat, el Sr. Antoni Comas, President de la Federació de Cristians de Catalunya, la Sra. Marta Casals, viuda del violoncel·lista Pau Casals, el rector de la Universitat Rovira i Virgili, Dr. Josep Anton Ferré Vidal, els diputats catalans il·lustres Srs. Joan Capdevila i Ferran Civit, el President i la directora general de la Fundació Carulla, el Sr. Francesc Benet, President del Consell Comarcal de la Conca de Barberà, el Sr. Joaquim Nin, Secretari general de la Presidència de la Generalitat, la Presidenta del Parlament de Catalunya Molt Honorable senyora Carme Forcadell, la consellera de Governació, Honorable Sra. Meritxell Borràs, el conseller de Salut Honorable Sr. Antoni Comin, el vicari regional de l'Opus Dei a Catalunya P. Ignasi Font, els bisbes de Vic, Urgell, Girona, Tortosa i Avers, el Patronat de la Fundació Blanquerna, el Grup sant Jordi, el President de E-cristians, l'Orde Nacional del Mèrit de França, la Congregació de la Soledat i el Gremi de Pagesos de Tarragona i la Congregació de la Puríssima Sang de Reus, entre d'altres.

El P. Abat va donar xerrades d'Advent als preveres de les esglésies de Tarragona i de Sant Feliu, i de Quaresma als de Solsona i Urgell, convidat pels seus bisbes. Ha donat diverses xerrades com la intervenció en la reunió del Projecte Europa 2000 de la UNESCO, que es va fer a Poblet o a la Unió de Religiosos de Catalunya. Ha participat en el curs de superiors de l'Orde Cistercenc a Roma i al grup d'abats i abadesses cistercencs de parla francesa que es reuneix anualment. Amb el P. Josep, abat emèrit, va assistir al capítol de la Congregació Cistercenc de Castella. El 28 de maig presidí l'Eucaristia amb motiu del centenari de la construcció de l'ermita de la Mare de Déu dels Torrents tan vinculada a Poblet.

El 23 de desembre de 2016, el P. Abat i el P. Prior van participar en el dinar de Na-

dal de l'escola de cuina de Poblet. Es tracta d'un Programa de formació i inserció laboral que ha acollit 11 alumnes de la Conca de Barberà, sota la direcció de dos professors i una psicòloga. Ha tingut uns resultats excel·lents. Agraïm a la comunitat de Poblet que vulguin acollir aquesta activitat dins el monestir ja que és una molt bona obra social i humana. El mateix dia 23 de desembre, el P. Rafel Barrué, prior, va participar en una reunió anual de la Unió de Religiosos de Catalunya.

El dia 28 d'abril, a les sales gòtiques, el Conseller de Cultura de la Generalitat, Honorable Sr. Santi Vila i el P. Abat, van signar un conveni de col·laboració per al tractament arxivístic dels arxius del monestir.

El dimecres 19 d'abril visitaren Poblet i compartiren la jornada amb la seva comunitat les monges benedictines de Catalunya procedents dels monestirs de Sant Benet de Montserrat, Sant Pere de les Puelles, Sant Daniel de Girona i Puiggraciós, juntament amb el monestir veí cistercenc de Vallbona. La trobada fraternal amb les monges benedictines va tenir per lema: «Sé que és Pasqua, perquè he merescut de verure't» (sant Gregori. Diàlegs II, 6). I el dijous 15 de juny la trobada fraterna va ser amb els monjos de Montserrat, i va presidir l'eucaristia l'abat Josep M. Soler, el qual va destacar en l'homilia la bellesa de la vida monàstica avui.

Poblet com a monument

El dia 12 d'agost de 2016, va tenir lloc a la nit, a la plaça del monestir, el primer concert del IV Festival de Música Antiga de Poblet. El títol d'aquest concert era: «Orient-Occident: les músiques cristianes, jueves i musulmanes en diàleg» i va ser interpretat per Hespèrion XXI sota la direcció de Jordi Savall i amb cantants i músics d'Israel, Turquia, Grècia, Síria i Armènia.

El dissabte 22 d'octubre, a la nit, es va celebrar el primer concert del IV Festival Internacional d'Orgues de Poblet i el dissabte 5 de novembre es va inaugurar el nou orgue de cor, obra de l'orguener barceloní Joan Carles Castro, interpretant una peça d'Isaac Albéniz i dues cançons tradicionals catalanes; finalment, el dia 27, diumenge, a les Laudes, el P. Abat el va beneir. Plena-ment integrat en el cor, podrà contribuir, de ben a prop, a l'embelliment de la salmòdia monàstica.

El dissabte 26 de novembre, al matí, va tenir lloc la passejada literària «Eduard Toda i el renaixement de Poblet». En aquesta, unes 50 persones van recórrer diversos llocs del monestir relacionats amb Eduard Toda, tot llegint diversos textos adients. Després, al refector de conversos, es va projectar el documental «Les set vides d'Eduard Toda». Hi van assistir, entre altres, el Sr. Josep Poblet, President de la Diputació de Tarragona, i el Sr. Jordi Agràs, Delegat territorial del Departament de Cultura de la Generalitat a Tarragona.

Documental «Les set vides d'Eduard Toda».

El dia 28 d'abril de 2017, divendres, després de la signatura del conveni de col·laboració per al tractament arxivístic dels arxius del monestir, el Conseller de Cultura de la Generalitat va fer lliurament al monestir d'una estatueta procedent de la tomba gòtica de Ramon Folc VI de Cardona, que esta-

va dipositada fins ara al Museu de Lleida. La tomba gòtica de Ramon Folc VI de Cardona és la millor peça de tot l'art funerari que encara es conserva a Poblet, tot i que avui és desconeguda.

Publicacions

S'han continuat publicant els dos números semestrals de la revista "Poblet", una de les quals, la corresponent al primer semestre de 2017, s'ofereix avui mateix.

S'ha publicat, dins la col·lecció *Scriptorium Populeti* el llibre que porta per títol *¿Qui va ser i qui és Jesús de Natzaret?* Es tracta de les ponències i comunicacions, ampliades, corresponents a la VI Trobada d'Intel·lectuals i Professionals catòlics del novembre del 2016.

En el recés d'Advent de 2016, el P. Josep Alegre també va lliurar als assistents el llibre *Entre el silenci i la paraula*, amb el seus comentaris sobre les antífones de la O. El va dedicar a la seva comunitat monàstica de Poblet en el 75 aniversari de la restauració de la vida monàstica, i de manera especial al nostre nou abat fra Octavi Vilà.

Germandat

El dia 27 de novembre de 2016, a Poblet i el dia 1 de desembre al monestir de Vall-donzella es van celebrar les misses per als difunts de la Germandat de Poblet.

El dia 12 de novembre, dissabte, va tenir lloc a Poblet la VI Trobada d'Intel·lectuals i Professionals Catòlics amb el tema "Qui va ser i qui és Jesús de Natzaret?".

El dia 19 de novembre va tenir lloc el recés d'Advent de la Germandat de Poblet. La jornada va començar amb la missa conventual, seguida d'una conferència a càrrec del P. Salvador Batet amb el tema «Advent: el Senyor ve». A continuació, per grups, es va fer la *lectio divina*, que després es va posar en comú. Els participants van destacar

que l'Advent és una exhortació del Senyor a vigilar i estar desperts i un temps de conversió, de girar-se totalment cap al Crist. L'Advent és també la figura de Maria dient sí a Déu, un sí intel·ligent i confiat, que més enllà de totes les seguretats humanes la va portar a recolzar-se tan sols en Déu. Després de la Sexta, resada a l'església, va tenir lloc el dinar a l'hostatgeria externa i a la tarda, el P. Josep Alegre va presentar el seu comentari a les antífores de la O, fent una invitació a viure l'Advent com un viatge de Déu cap a l'home i de l'home cap a Déu, un viatge que dura tota la vida i que es fa sense caure en les presses i en la superficialitat. La jornada va acabar amb el rès de les primeres Vespres de la Solemnitat de Crist Rei.

Una altra activitat important de *Lectio Divina* que van realitzar els membres de la Germandat va ser a la tarda del dia 4 de març de 2017. Un grup de membres de la Germandat de Poblet es van reunir al locutori del monestir per preparar el camí de la Quaresma amb les lectures del primer diumenge de Quaresma. Aquestes activitats de *Lectio* que fan els membres de la Germandat amb alguns monjos és una veritable font de joia i d'inspiració, perquè es comparteix i es comunica allò que la Paraula de Déu suscita en el cor de cadascú, generant en una persona alguna llum nova que ajuda a il·luminar el cor de l'altra. No vindria de més que aquesta *lectio divina* que fa la Germandat a l'advent i a la quaresma es potenciés cada cop més.

Les reunions ordinàries de la Junta de la Germandat es van celebrar els dissabtes, 5 de novembre de 2016 i 11 de març i 3 de juny de 2017.

Entre els acords més importants que s'han anat prenent en aquestes Juntes, cal destacar:

- Organització de les activitats d'aquest passat curs: Trobada d'intel·lectuals, Recés d'Advent, *Lectio Divina* i Diada de la Germandat.

- Col·laboració econòmica en les obres de la capella de la infermeria.

- Col·laboració en el cost de les beques per a la formació dels monjos de Poblet.

- Acord perquè puguin ser admesos com a Germans o Germanes les mullers o els marits dels actuals membres de la Germandat.

- Acord per a l'admissió de nous Germans i Germanes.

Cloenda

Fins aquí un ràpid repàs de les activitats que han tingut Poblet com a escenari. Cap de les activitats que hem portat a terme durant aquest any ha estat solament de la Germandat; en totes i cadascuna d'elles –revista, assemblea, recessos, reunions del grup de *Lectio*– han tingut sempre el suport de la comunitat de Poblet. Els ho agraim.

Finalitzem demanant la vostra pregària perquè hi hagi noves vocacions monàstiques per a Poblet i per a l'Orde; i també us demanem la vostra col·laboració per donar a conèixer activament la nostra Germandat i així més persones se sentin atretes sincerament per la nostra espiritualitat i s'hi vulguin incorporar com a familiars. També demanem voluntaris i voluntàries que ens ajudin en les tasques d'enviament de la revista i les circulars de la Germandat.

Moltes gràcies a totes i a tots per la seva atenció i col·laboració.

Josep Ramon Tarragó

PARAULES DEL PRESIDENT

En el decurs de l'Assemblea, abans de la pregària del migdia, el P. Abat va concedir la paraula al president de la Germandat. Reproduïm aquí el discurs que ens va adreçar. a continuació.

Benvolgut P. Abat, benvolgut P. Prior, benvolguts membres de la comunitat cistercenca de Poblet, benvolgudes germanes i benvolguts germans.

Són realment molts els esdeveniments que han succeït en el món al llarg de l'any i que podrien ser considerats en una reunió com la d'avui. Tanmateix com que no els puc tractar tots –ni tampoc no tindria sentit fer-ho– seguiré el mètode de les homilies del meu admirat papa Francesc: triaré tres punts que m'han semblat particularment rellevants i mirarem d'establir-ne una conclusió.

Primer punt: fa 500 anys de la Reforma de Luter

És un escàndol. Ens ho mirem pel cantó que ens ho mirem és un escàndol. I no ens hi hauríem d'acostumar. Jesús ens ho va dir ben clar: *Que tots siguin u, com tu, Pare, estàs en mi i jo en tu. Que també ells estiguin en nosaltres, perquè el món cregui que tu m'has enviat* (Jn 17,21). Doncs no: els seguidors de Jesús estem dividits en diverses confessions i arrosseguem una història de menyspreus, mútues condemnes i fins i tot ens hem enfrontat en guerres sagnants. I això, malauradament, ve de lluny. L'Església de Crist, de fet, va restar indivisa només fins el segle V. Poc més de quatre-cents cinquanta anys.

El 451 es van separar els cristians coptes perquè discrepaven d'alguns dels continguts del concili de Calcedònia celebrat aquell mateix any. El 1054 les esglésies orientals es

Discurs del Sr. president Cristòfol-A. Trepat.

van separar també de l'obediència romana per divergències teològiques i de govern eclesial. I ara fa cinc-cents anys, sota la iniciativa de Luter, tal i com hem pogut escoltar en la magnífica conferència que ha precedit les meves paraules, es va esberlar de nou la unitat cristiana de l'Occident europeu. A partir d'aquesta trencadissa, sumada a la duta a terme per Enric VIII a Anglaterra en el mateix segle, el cristianisme al món s'ha esmicolat en un nombre indeterminat de comunitats cristianes. L'espai geogràfic del catolicisme va quedar seriosament minvat. Aquest esmicolament actual no compleix el precepte d'unitat de Jesús que té per finalitat que *el món cregui que tu m'has enviat*. La desunió fa perdre molta força al missatge que tenim el deure de predicar. I atia o dona motius a la incredibilitat.

El reformador religiós alemany Martí Luter.

El qui els parla, ja septuagenari, recorda encara avui la seva formació religiosa dels anys 50. Amb els protestants o ortodoxos no s'hi podia ni parlar. Eren heretges, estaven equivocats de soca-rel i poc faltava perquè no els consideréssim condemnats a l'infern tal com afirmava amb contundència un cànon del concili de Florència. A més, en la meua catequesi de l'escola, els heretges, i molt en particular els luterans, eren ridiculitzats. Segons m'explicaven els meus professors de religió tota la fe luterana, en especial la famosa justificació per la fe, es reduïa a una frase senzilla: *Peca mucho, cree más y te salvarás*. Els adolescents d'aquella època en deduïem que la fe luterana havia de ser una disbauxa constant i això era pecat i no es podia defensar de cap manera. És clar que en el temps de què els parlo hi havia col·lectius considerats encara de manera pitjor, com era el cas dels jueus. Per sort sant Joan XXIII, probablement el papa més important i decisiu del segle XX, ja va canviar l'actitud vers els hebreus suprimint de la pregària de la litúrgia del divendres sant l'expressió "pèrfids jueus". Al mateix temps el papa Joan va començar a anomenar els

protestants i ortodoxos "germans separats", representants dels quals van ser convidats al concili Vaticà II. Un canvi autènticament revolucionari.

Segon punt: què podem fer per caminar vers la unió?

¿Ens hem de resignar a aquesta situació de divisió? La unió dels cristians, de tots els qui ens sentim seguidors de Jesucrist, és un imperatiu de tot creient. ¿Podem fer alguna cosa per tornar a ser u com en els temps de l'Església indivisa?

Tres actituds i una acció

Crec que sí. De les diverses coses que podem fer assenyalo tres actituds i una acció: humilitat i diàleg, voluntat d'entendre'ns, i, per damunt de tot, pregària. No altra cosa ens ha ensenyat el papa Francesc en el seu viatge a Suècia per participar en els actes inicials que els luterans han començat a fer en memòria dels cinc-cents anys de la Reforma de Luter. Per poca experiència de

El papa Francesc participa a Suècia en la commemoració dels 500 anys de la reforma luterana.

la vida que tinguem sabem perfectament que si les diferents confessions cristianes anem amb la idea que només cadascuna d'elles té tota la raó i les altres estan del tot equivocades no farem camí. Per tant ens cal humilitat i aparcar la prepotència de posseir tota la veritat tal i com està formulada.

En segon lloc, diàleg. Tant per trobar punts de coincidència per avançar vers una comunió plena, com per tenir voluntat de conèixer les causes i les raons de fons que van motivar el trencament.

I també, finalment, pregària. La personal, la litúrgica i també la interconfessional quan tinguem l'oportunitat de participar-hi. No altra cosa ens ha ensenyat el papa Francesc amb les seves paraules i el seu exemple durant aquest curs que ara acaba.

Comencem per nosaltres

I permetin-me que els parli d'una darrera qüestió sobre la unió, no per ser la darrera la menys important. No aconseguirem cap unió amb els altres si no treballem primer i de manera constant la unió dins de la nostra mateixa comunitat catòlica. I la unió entre nosaltres és un treball que hem de fer dins de la família, en el marc de la parròquia i a dins del carisma espiritual amb el qual ens sentim més identificats sense considerar que d'altres són més conservadors o més progressistes o més d'això o més d'allò. Aquestes tendències a la identitat excloent dins de nosaltres són una temptació constant i gairebé natural de l'espècie humana. I no pas tan noves. Sant Pau ja ho advertia als cristians de Corint quan els amonestava: *Germanys, en nom de nostre Senyor Jesucrist, us demano que aneu tots d'acord i que no hi hagi divisions entre vosaltres, sinó que estiguen ben units (...). Perquè la gent de Cloe m'han fet saber, germans meus, que hi ha desavinences entre vosaltres. Vull dir que uns afirmen: «Jo sóc de Pau»; altres: «Doncs jo, d'Apol·ló»; altres: «Jo, de Cefes»; altres: «Jo, de Crist.»*

(1 Cor 1,10-12). No ens hem d'escandalitzar, doncs, que a nosaltres també ens assalti la temptació de la divisió per natural que sigui aquesta temptació. I per fàcil que sigui caure-hi. Hem de mantenir, però, sempre aquest únic nord que ens marca Pau: som només de Crist. I de ningú més.

¿I quines actituds de treball personal hem de tenir per fer camí d'unitat? Doncs crec que a nosaltres no ens ha de resultar difícil esbrinar-ho: ens ho diu prou clar la regla de sant Benet. Mirin quines prescripcions més adequades per a aquesta mena de treball ens proposa en el capítol IV per mantenir i caminar vers la unitat: *no guardar ressentiment, no tenir engany al cor, no donar una pau fingida, dir la veritat amb el cor i amb la boca, no tornar mal per mal, no fer cap ofensa, sinó més aviat sofrir amb paciència les que ens fan, estimar els enemics, no ser orgullós, ni murmurador, ni crític, no odiar ningú, no tenir gelosia, no obrar per enveja, no ser amic de baralles, defugir l'altivesa, venerar els ancians, estimar els més joves, fer les paus abans de posta de sol amb qui s'haigui renyit i no desesperar mai de la misericòrdia de Déu.* Com poden veure, tot un programa que pot facilitar la unitat.

Les dones a l'Església

I ara permetin-me que en el tercer punt canviï de tema, perquè crec que la qüestió s'ho mereix. Avui en aquesta sala capitular hem fet una mica d'història. Sí. Per primer cop el nombre de germanes que han ingressat a la Germandat ha estat superior al nombre de germans (10 germanes i 7 germans). Crec que ens n'hem de felicitar. És un petitíssim primer pas, una engruna, i, certament no pot pas ser-ne l'últim.

Una història de marginació

Hem de reconèixer que un dels reptes més importants de l'Església catòlica avui és, precisament, l'equiparació de les dones en tots els àmbits. Això, avui, no és així ni

de bon tros. Vivim encara immersos, en la pràctica diària, dins d'un androcentrisme social i cultural. I, malauradament, l'Església n'és hereva i, em sap greu dir-ho, va força retardada en aquest aspecte.

Qualsevol estudi que consultin, sigui del signe que sigui, els confirmarà com les dones continuen patint, més que no pas els homes, violència, explotació laboral i sexual, discriminació, injustícia, pobresa i manca de formació. I tot i que la Declaració Universal dels Drets Humans prescriu la igualtat i la no discriminació per raons de sexe, val a dir que en el món d'avui això no és així. Certament, i també cal dir-ho en veu alta, on més la legislació i el costum ha tendit a equiparar la igualtat de drets entre homes i dones en els dos darrers segles és precisament en aquells marcs culturals configurats per la religió cristiana.

Tot i així, sobre les dones al llarg de la nostra història s'han dit un munt de bestieses per justificar la seva marginació social i la seva subordinació als homes. I el fet que tant a l'època antiga, com a la medieval o a la moderna hagi estat un lloc comú argumentar sense fonament real sobre la minusvàlua de la dona respecte de l'home i, per tant, sobre la subordinació d'ella respecte d'ell, això no ha de justificar que aquestes mateixes bestieses les hagin dit pares de l'Església com, entre d'altres, sant Joan Crisòstom o eminents pensadors com el mateix sant Tomàs.

Perquè en la nostra religió la dona, per principi, és tan important i té la mateixa dignitat que l'home. En el Nou Testament queda ben clar. Com ha dit el papa Francesc, Maria és més important que els apòstols. A Jesús el seguïen dones, amb noms i cognoms en alguns casos, algunes de casades. I Jesús les acceptava sense fer-ne cap distinció respecte dels barons. Jesús tenia amigues, com Marta i Maria. Jesús, en una societat en què

Sant Joan Crisòstom. Mosaic a l'església de Santa Sofia de Constantinoble.

la dona no podia ni tan sols ser testimoni de res, es va entretenir a xerrar cordialment amb una samaritana a la vora d'un pou. Dones eren les que van aguantar el tipus al peu de la creu mentre els homes fugien amb la por de la persecució i amb el somni trencat d'una derrota amarga. Dones eren les que van ajudar a desclavar el Senyor de la creu. Dones eren les que volien embalsamar el cos de Jesús al sepulcre. I dona va ser la primera persona a la qual Jesús va revelar la seva resurrecció –em refereixo a Maria Magdalena– i li va encarregar que ho comunicés als apòstols. Si "apòstol" vol dir "enviat", per això mateix i amb tota la raó, aquesta dona pot ser qualificada avui "d'apòstol dels apòstols!" I, per si faltaven més arguments, en els primers escrits cristians –a les cartes autèntiques de Pau– l'apòstol dels gentils estableix teològicament per sempre la igualtat d'home i dona: *Tots vosaltres, per la fe, sou fills de Déu en Jesucrist: tots els qui heu estat batejats en Crist us heu revestit de Crist. Ja no hi ha jueu ni grec, esclau ni lliure, home ni dona: tots sou un de sol en Jesucrist* (Gal 3, 26-28). ¿Queda ben clar, oi?

Moment en què Crist ressuscitat s'apareix a Maria Magdalena.
Jerónimo Vicente Vallejo Cósida. Museo Nacional del Prado.

A dia d'avui

L'Església, avui però no pas ahir, amb la voluntat de ser fidel al seu missatge evangèlic de lluita contra tot tipus de discriminació, i sensible a aquesta situació, no ha deixat de proclamar en diversos documents la seva defensa i lluita per la dignitat de la dona i per la seva visibilitat tant en la societat com en la mateixa Església. La carta apostòlica *Mulieris Dignitatem* de sant Joan Pau II o bé la *Carta als Bisbes de l'Església Catòlica sobre la col·laboració de l'home i la dona en l'església i el món*, redactada per la Congregació per a la doctrina de la fe en serien els dos documents més significatius. El mateix sant Joan Pau II va dir ben clar: *Arriba l'hora, ha arribat l'hora en què la vocació de la dona es compleix en plenitud, l'hora en què la dona adquireix al món una influència, un pes, un poder mai no aconseguits fins ara. Per això, en aquest moment en què la humanitat coneix una mutació tan profunda, les dones plenes de l'esperit de l'Evangeli poden ajudar tant al fet que la humanitat no decaigui.*¹

1 JUAN PAU II: *Mulieris dignitatem*, p. 1.

A més, darrerament, el papa Francesc en diverses intervencions ha reclamat la necessitat urgent de formular una teologia de la dona per tal d'incrementar la seva presència i participació en l'Església. La qual cosa significa precisament que el Papa és ben conscient que la dona no és prou present, ni participa de manera prou visible en la vida de l'Església.

Aquests documents i declaracions contrasten, però, amb la realitat quotidiana: una realitat que arrossega el pes feixuc de no fa gaires dècades en la qual, per exemple, la dona no podia tenir accés als estudis teològics. Encara ara no pot accedir a determinats càrrecs de responsabilitat eclesial com el deganat d'una facultat pontifícia. I, per descomptat, la dona no és present a cap òrgan executiu de l'Església i, només pel fet de ser dona, té impedit l'accés al presbiterat. No sembla que hi hagi cap raó teològica que impedeixi que la dona pugui accedir a qualsevol lloc de responsabilitat en el si de l'Església. Esmento un detall d'aquest endarreriment eclesial que exemplifica el que els dic: en el darrer sínode sobre la família els qui van votar les seves resolucions van ser tots homes i solters. Cap dona. Cap ni una. Ni soltera ni casada.

Cal tenir en compte que aquestes contradiccions es troben també en l'àmbit de la societat secular. Un detall que manifesta palesament l'estructura mental androcèntrica de la nostra societat es pot observar amb nitidesa en la publicitat on, majoritàriament, es continuen propagant rols específics de la dona (cuina, neteja, cura dels fills...) o d'una manera fins i tot grollera es proposa el cos femení com a reclam de l'adquisició de productes subreptíciament i suposadament propis dels homes (com per exemple, determinades marques de cotxes). Això és cert. Tanmateix actualment trobem dones en alts comandaments militars, primeres mi-

nistres de països de pes, alts càrrecs polítics i en la direcció d'empreses o bé en espais molt significatius de la recerca i gestió en el món universitari. Són els signes del temps i creiem que una bona teologia d'aquests signes ha de promoure de manera necessària i urgent un canvi important del paper de la dona en l'Església.

Com els deia al començament, crec que avui en aquesta venerable sala capitular hem fet un petit pas endavant en aquesta direcció.

A tall de cloenda

I vaig acabant.

Fa poc més d'un any que el P. Abat va nomenar la nova Junta de la Germandat. Ens vam proposar des del començament, i així ho vaig anunciar en el discurs de l'any passat, facilitar l'accés de les mullers dels germans a la nostra Germandat. No ens hem de quedar aquí. Prego a tothom que, cadascú segons les seves possibilitats, animi a demanar l'ingrés entre nosaltres a les persones que puguin ser susceptibles de trobar en el carisma cistercenc de la nostra institució un ajut per a la seva vida espiritual i un enriquiment per al conjunt de tots nosaltres.

L'actual Junta de la Germandat hem procurat que hi hagi una activitat de la Germandat almenys un cop per trimestre. En el primer trimestre del curs demanarem al P. Abat que convoqui el recés d'Advent i l'eucaristia en sufragi dels germans difunts; durant el segon trimestre procurarem organitzar una jornada de formació en *lectio divina*, i, com sempre, en el darrer trimestre demanarem també al P. Abat que convoqui l'Assemblea anual.

Tal i com se'ls ha comunicat, i com consta en el fulletó que acompanya la nostra revista d'aquest primer semestre, hem convocat per primer cop una tanda d'exercicis espirituals per als dies finals d'agost i primers de setembre. Els exhorto que considerin la seva participació en aquesta primera

El filòsof alemany Hans Georg Gadamer.

experiència. Creiem que pot ser bo abans de començar el nou curs dedicar uns dies al silenci, a la reflexió i a la pregària. Del seu resultat i valoració dependrà que ho continuem convocant.

Tal i com han pogut veure, enguany hem procurat centrar el tema de l'Assemblea al voltant dels cinc-cents anys de la Reforma protestant. La conferència del matí ha versat sobre aquesta qüestió. A la tarda gaudirem d'un concert autènticament "ecumènic". Se'ns oferiran algunes peces de Bach –un pietós luterà profundament cristià– i l'*Stabat mater* de Pergolesi, una de les obres més boniques de la música occidental, composta per un italià catòlic.

El filòsof alemany Hans Georg Gadamer afirmava que la música, si s'escolta bé i t'hi deixes emportar, et transforma. Perquè la música, si més no algunes obres com les d'aquesta tarda, no produeix només un gaudi estètic, és una autèntica trobada amb la veritat. Escoltant o fent música participem d'una veritat d'ordre superior. Ens transforma. En acabat d'escoltar-la un ja no és el mateix d'abans. Ets diferent! Probablement millor! Com afirma Gadamer, l'obra d'art sempre et diu: "has de canviar de vida!"²

Que la trobada d'aquestes dues músiques profundament religioses i cristianes en la seva veritat elevin la nostra ment i el nostre cor en el desig d'unió i ens facin una mica millors.

Moltes gràcies per la seva atenció!

Cristòfol-A. Trepat

² Citat per JEAN GRONDIN: *¿Qué es la hermenéutica?* Herder. Barcelona 2008, pàg.76.

MEDALLA

Els fou imposada la "medalla" com a nous membres de la Germandat de Poblet a les següents persones:

- 1-Guiomar Amell Amell, de Barcelona
- 2-Maria Lluïsa Sans Veciana, de Vimbodí i Poblet
- 3-Montserrat Simeón Carulla, de Barcelona
- 4-Miracle Peguera Marvà, de Barcelona
- 5-Assumpció Estela Torras, de Tarragona
- 6-Susanna Maria Duque i Camp, de Calafell
- 7-Eva Carreras Boronat, de Solivella
- 8-Maria del Carmen Romeu i Montserrat, de Barcelona
- 9-Mercè Suárez de Deza i Vidal (+)
- 10-Anna Sánchez i Farré, de l'Espluga de Francolí
- 11-Carme Ferrando Marco, de Valls
- 12-Antoni Garcia Prades, de Vilanova i la Geltrú
- 13-Carlos Zarco Puente, de Barcelona
- 14-Borja García-Nieto Portabella, de Barcelona
- 15-Pere Agustí Maragall, de Barcelona
- 16-Joaquim Bisbal Mèndez, de Barcelona
- 17-Vicenç Aguado Cudolà, de Vilanova i la Geltrú

LA LECTIO DIVINA

UNA PROPOSTA

Tant en el Recés d'Advent com en d'altres ocasions els membres de la Germandat som convocats a participar en algunes sessions de "lectio divina" al monestir. Una "lectio divina" en grup suposa algun tipus de disciplina i un esquema flexible, tot evitant sempre confondre aquesta forma de pregària amb una revisió de vida o similar. Ens en parla fra Lluís Solà, monjo de Poblet.

Què no és i què és la lectio divina

Què no és. La *lectio*, un terme llatí que significa, òbviament, lectura, no és ni un exercici piados ni un acte de devoció. No llegim pas la Sagrada Escripura com un llibre qualsevol d'espiritualitat per tal de provocar en nosaltres sentiments d'afecció cap a les coses de Déu, ni per sentir aquella escalforeta agradable dins el cor que no fa sinó replegar-nos en nosaltres mateixos, ni tan sols com un codi moral regulador de la nostra conducta religiosa.

Què és. És un treball seriós de confrontació amb el Text, en majúscules, per tal de retrobar, al fons de les Paraules, el rostre de Déu que ens mira i ens convida a forjar, al caliu de la seva Mirada, la nostra identitat de servidors seus en el seguiment de Crist. La Sagrada Escripura és un mirall, un mirall antic, que cal brunyir per tal de retrobar-hi la pròpia imatge reflectida en els ulls de Déu que ens hi mira. Aquest treball de «brunyir» el mirall, és l'esforç de la *lectio*.

El salm 1, un text iniciàtic, pròleg del Salteri i pròleg també, d'alguna manera, de la tercera secció de la Bíblia, els *Escrits*, ens convida a meditar la Paraula divina, la Llei, com un camí de felicitat. És un treball que cal fer de nit i de dia, tota la vida, i que afecta el nostre «seure», el nostre «estar» i el nostre «caminar». El verb «meditar» del salm tra-

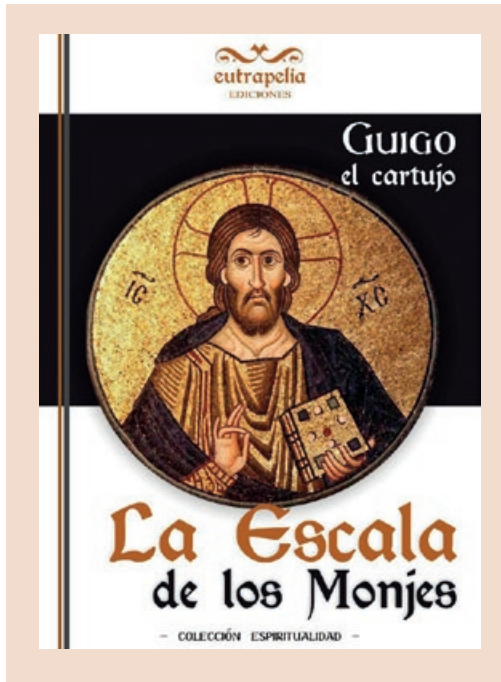
dueix un terme hebreu, «*hagà*», que significa murmurar, rumiar la Paraula. La versió grega del salm va traduir aquest verb amb el terme «*meletao*», que indica l'esforç i el treball de la lectura. Potser el terme llatí, «*meditare*» (reflexionar), evoca l'aspecte més intel·lectual o d'interiorització d'aquesta lectura. El camí de la nostra identitat, segons el salm, es fa mitjançant aquest treball seriós de lectura i confrontació amb el text. «Felicitat», a la Bíblia, significa ajustar el propi projecte de vida al Projecte de Déu, a la seva Llei, i això sols es pot fer pel camí de la seva Paraula, una paraula sempre encarnada, concretada en la història.

Monjo practicant la lectio divina.

Graus de la lectio divina

Guiu II el Cartoixà, novè prior de la Gran Cartoixa (s. XII), va immortalitzar les etapes o graons de la *lectio divina* en la seva carta sobre la vida contemplativa coneguda amb el nom de *Scala claustralium*. Segons ell, aquesta escala de pocs graons fa pujar, els qui s'hi esmercen, de la terra al cel. L'escala és la lectura divina, i els seus quatre graons són: *lectio, meditatio, oratio* i *contemplatio*.

Lectura

La lectura –diu el prior Guiu– és l'estudi atent i intel·ligent de la Sagrada Escriptura. D'aquesta lectura, ben feta o mal feta, en depèn la resta del procés. Es tracta d'aprendre a llegir bé el text, en la seva literalitat. Com una obra literària, tenint en compte el context, l'època, les paraules, els destinataris, la situació...

Meditació

Suposa un aprofundiment del primer graó. Un nivell més profund de lectura. Guiu en parla així: *La meditació és la investigació*

acurada, amb l'ajut de la raó, de la veritat amagada [en el text]. Es tracta, doncs, de provar d'encalçar aquesta veritat amagada al fons de la lletra del text, el veritable sentit de l'Escriptura, el sentit espiritual de què parlaven els Pares. L'expressió original llatina del prior de la Cartoixa és molt suggerent: *Meditatio est studiosa mentis actio*. *Actio*, és a dir, un treball intens, aplicat, seriós, fet amb rigor, de la ment i de la intel·ligència.

Oració

La pregària –escriu Guiu– és l'elevació del cor vers Déu per tal d'allunyar el mal i obtenir el bé. La lectura de l'Escriptura es resol en un diàleg entre l'ànima i Déu, entre el lector i el seu Senyor. Un diàleg que, com deia sant Gregori el Gran, fa créixer la mateixa Paraula divina. El Déu de l'aliança ens lliura el seu Projecte d'amor a través d'aquest diàleg, no com quelcom que se'ns dona a priori –dat i beneït, que diem els catalans– sinó com una tasca de recerca conjunta, com una proposta i un repte a la nostra llibertat i responsabilitat. La pregària és el nom d'aquest diàleg amorós i fecund, un diàleg que caldrà concretar en la vida, en les nostres opcions fonamentals «pel bé o pel mal».

Contemplació

Aquest terme es mou en l'àmbit significatiu de la joia, de la gratuïtat, de l'obertura del cor i de la ment. És el cim de l'escala, la meta del camí. És com voler tocar amb la mà el bell horitzó que ens crida en la llunyania a anar sempre més i més enllà, un horitzó que, de fet, no podem abastar. És la *degustació*—diu el text llatí de Guiu— *de les joies eternals; æternæ dulcedinis gaudia degustans*. Aquestes joies eternals són la felicitat del salm 1, quelcom que és també per a la vida i el camí d'ara.

La *lectio divina* és quelcom seriós, que ha d'afectar la nostra vida, les nostres actituds, transformant-les, obrint-les al seu sentit i a la seva plenitud. Retornant al verb del salm 1, que hem comentat abans, podríem provar d'establir que aquest exercici espiritual consisteix primer en l'assimilació del text mitjançant l'escolta i la repetició (significat del terme hebreu *bagà*), el seu estudi seriós (significat del terme grec *meletao*) i en el seu ple desplegament en la interioritat del nostre cor com a llum i felicitat per a la vida (significat del terme llatí *meditare*).

Lectio en grup

No és fàcil aplicar aquesta dinàmica a la lectura comunitària o en grup del Text. Però, ben mirat, cal arriscar-s'hi, sobretot perquè la lectura, també la lectura de la Sagrada Escripura, fins a l'aparició de la impremta a les portes del Renaixement, va ser un exercici bàsicament comunitari.

Faig, doncs, aquesta proposta pràctica, amb el benentès que n'hi poden haver moltes altres.

– Si es tracta d'un grup més o menys regular, amb una dinàmica que, amb el temps, s'anirà consolidant, aniria bé avançar el text que es llegirà, per tal de poder-ne fer, a nivell personal, una lectura i meditació prèvies.

– En el moment de fer la lectura en grup, convindria fer una lectura introductòria en

veu alta del text, amb una breu presentació i contextualització per part del moderador del grup, que prèviament s'haurà preparat el text a consciència. En aquesta presentació es poden donar uns punts per a orientar la lectura personal.

– Després es farà un temps de silenci, potser uns 15 minuts, per tal que cadascun dels components del grup faci la seva lectura atenta, individual i personal, del text. Aquesta lectura es complementarà amb una posada en comú, d'uns 20 o 30 minuts, guiada sempre pel moderador, que haurà d'ajudar a aclarir i orientar, sempre amb un criteri de gran objectivitat, tenint en compte que un exercici de *lectio divina* no és una revisió de vida, i, per tant, no ha de conduir a l'exposició en públic del nostre món interior.

– Aquesta estona compartida de la lectura del text hauria d'acabar en un altre moment de silenci, uns 5 minuts, ara amb vista a la pregària personal, aquest diàleg íntim amb Déu on ha de desembocar la lectura. La sessió podria culminar amb una pregària en comú, potser un salm, que recollís l'esperit del text del qual s'ha fet la *lectio divina*, a tenor de la mateixa estructura de la litúrgia de la Paraula de la missa, en la qual el salm responsorial fa sempre aquesta funció.

No hauríem d'oblidar mai que la litúrgia és la millor escola de la *lectio divina*.

Lluís Solà

INSTRUMENTS DE LES BONES OBRES

Francesc Torralba, membre de la Germandat, ens continua oferint el seu comentari personal com a laic dels diversos capítols de la Regla de sant Benet. Avui ens parla del capítol IV.

Em disposo a comentar, lliurement, el capítol quart de la regla. Està articulada per un conjunt de prescripcions o de preceptes que tenen com a finalitat la pau i l'harmonia de la comunitat i dibuixar l'itinerari cap a la vida eterna.

Els preceptes que s'hi exposen tenen un caràcter prescriptiu, és a dir, són obligacions que emanen de l'Evangelí. Entre l'elenc de preceptes és fàcil identificar els manaments de la Llei de Moisès i també les obres de misericòrdia, tant les materials com les immaterials.

Solament em limitaré a subratllar alguns preceptes que em semblen especialment interessants per a la vida d'una comunitat, tant si és de caràcter monàstic com laïcal. Es pot dir, de bell antuvi, que el marc normatiu que es defineix en aquest capítol és de màxims, perquè la realització d'alguns preceptes és molt exigent per a qualsevol ésser humà. La finalitat no és garantir la convivència solament, sinó fer de la comunitat un signe visible de l'amor de Déu en el món. Per això, el marc normatiu no és de mínims, sinó de màxims.

La regla d'or

És fàcil, doncs, que hom experimenti la frustració i la decepció envers si mateix quan constati la distància que hi ha entre allò que hauria de fer i el que realment fa. Amb tot, l'esperit que nodreix la Regla parteix de

*Regla de Sant Benet: Facsimil de la Regla de Sant Benet.
Museu de Sant Cugat del Vallès.*

l'acció salvífica de Déu en l'ésser humà, d'un Déu que dona la gràcia a fi que cada home pugui elevar-se fins al pla de la vida eterna. Sense aquesta acció generosa de Déu en el cor de l'home, es fa difícil pensar que hom pugui assolir, per si sol, les exigències que emanen d'aquest conjunt de preceptes que formen el capítol quart de la Regla.

Enmig dels preceptes, destaco, en primer lloc, la regla d'or formulada en negatiu: *Allò que un no vol que li facin a ell, que no ho faci a un altre*. Segons alguns filòsofs morals, la regla d'or té un caràcter universal i transversal. En diverses cultures i tradicions religioses i espirituals es pot trobar formulada la mateixa regla. Fins i tot s'ha arribat a dir que és una epifania de la llei natural.

Com es pot veure, la prescripció és de caràcter formal. No conté cap missatge ma-

Sant Benet. Escultura de Domènec Fita (1999).
Monestir de Montserrat.

terial, però exigeix posar-se en la pell de l'altre abans de fer una acció o d'emetre un missatge i imaginar que hom n'és el destinatari.

La regla d'or ha estat objecte de tot tipus de debats i d'interpretacions en el conjunt de la història de l'ètica. Es basa en la idea de projecció. No fer a l'altre allò que hom no vol que li facin a ell. També es pot formular en positiu: fer a l'altre allò que a hom li agradaria que li fessin. Aquesta projecció, però, conté alguns problemes, perquè cada ésser humà és únic i irrepetible, té les seves necessitats i capacitats, de tal manera que, a voltes, la projecció no és correcta per garantir la bona praxi. És possible que l'altre no vulgui ser tractat com jo voldria que em tractessin en la mateixa circumstància, perquè ell té unes necessitats i mancances que jo no tinc. També podria ser que el que no

vull que em facin a mi, se li hagi de fer a l'altre, perquè li convé i és necessari per al seu desenvolupament.

La regla d'or és pertinent i adequada com a orientació general, però sense oblidar mai la unitat i la singularitat de cada ésser humà. El que a mi em plau, no sempre plau a l'altre. El que a mi em desplaça, no sempre desplaça a l'altre. Això exigeix una actitud que és molt present en l'esperit i la lletra de la Regla: la capacitat d'escolta. Al monjo li pertoca estar atent, en actitud de vetlla, de vigilància, li correspon ser receptiu, tant a la voluntat de Déu que es manifesta a través de la seva Paraula, com a les necessitats i mancances dels altres monjos a fi i efecte d'aplicar correctament la regla d'or i no projectar mecànicament els propis desigs i mancances en l'altre.

El ressentiment i el perdó

Un altre precepte especialment rellevant en aquest capítol quart, diu així: *No guardar ressentiment*. El ressentiment és, com diu Max Scheler, un verí per a l'ànima, una forma de metzina que acaba perjudicant greument la persona que el pateix i, de retruc, la seva comunitat. El ressentiment és una passió tòxica que té el seu origen en una ofensa del passat o bé en un greuge comparatiu. Hom sent que va ser tractat amb injustícia, que va ser discriminat i humiliat i aquesta ferida persisteix en el cor de tal manera que emmetzina tots els silencis i les paraules de la persona que el pateix.

El ressentiment és un crit d'indignació que ha quedat ofegat dins de la consciència de la persona i que cerca un ocasió per alliberar-se. Amb el temps va creixent de magnitud i de proporcions. Per això, el millor antídoto enfront del ressentiment és el perdó. El ressentiment és una passió que intoxica qualsevol comunitat humana, des de la família fins a una comunitat benedictina passant per una empresa. Per transcendir-lo, cal, en primer

El filòsof Max Scheler (1874-1928).

lloc, prendre'n consciència i, en segon lloc, propiciar processos de reconciliació.

La pau fingida

Un altre precepte que ha estimulat la meua curiositat intel·lectual es refereix a no donar una pau fingida. De nou, el realisme de la Regla de sant Benet se'ns fa evident. Hi ha paus de veritat, però també hi ha paus fingides, que obeeixen l'art de la comèdia, però que no brollen de la interioritat de la persona.

El precepte és clar: *No donar una pau fingida*. La pau és vertadera o no és pau. Hi ha paus que són merament aparents. L'absència de conflicte extern no garanteix la pau d'una comunitat, perquè la pau és més que l'absència de conflicte. És la tranquil·litat que brolla de l'ordre, en paraules de sant Agustí, o bé el fruit de la justícia, segons la brillant expressió de Pau VI. En efecte, la pau mai no és una casualitat, sinó el resultat d'una organització harmònica que respecta els drets i els deures dels membres que en formen part.

Dir la veritat amb el cor

Un imperatiu d'aquest capítol IV que també ha copsat la meua atenció diu el següent: *Dir la veritat amb el cor i amb la boca*. El deure de comunicar la veritat, fins i tot quan és dolorosa i costa de pronunciar, és la veracitat. Dir la veritat no és fàcil. Hi ha el perill de sucumbir a la hipocresia, al doble joc, a la retòrica de l'engany. La Regla és molt exigent en aquest sentit: la veritat, que sant Tomàs d'Aquino defineix com l'adequació entre la cosa i d'intel·lecte, cal que brolli del cor.

Hi ha missatges que solament busquen l'afalac, la calma, el manteniment de l'ordre establert. La veritat del cor és la veritat més íntima de la persona, perquè brolla de la seva profunditat. En l'antropologia bíblica, el cor és el centre neuràlgic de la persona, el focus últim de la personalitat. La veritat que pronunciem amb els llavis és, realment, veritat, quan es correspon amb allò que sentim en les entranyes, en el darrer estrat del nostre ésser.

Tenir present la mort

El precepte que més m'ha interessat d'aquest capítol quart és el següent: *Tenir ben present cada dia la mort davant els ulls*. En llegir-lo, em pregunto: Per què? Quina rellevància té aquest pensament? Per què hauria de tenir cada dia la mort present davant dels ulls? No és molt macabre? No és una forma d'amargar-se els dies de l'existència?

Em faig aquestes preguntes perquè aquest pensament em sembla molt poderós i, de fet, jo mateix tinc cada dia present la mort des de l'assoliment de la maduresa de la vida. No és un pensament rar en la història de les idees. De fet, també trobem un consell idèntic en els escrits de santa Teresa d'Àvila i en els discursos de Søren Kierkegaard.

La condició mortal és intrínseca a la condició humana. Som éssers fets per a la vida plena, però, necessàriament, hem de traves-

Tenir present la pròpia mort. El Crist jacent d'Andrea Mantegna.

sar el llindar de la mort i la mort, en l'escatologia cristiana, és un judici, un judici a la llum de l'amor infinit de Déu. La mort atorga seriositat en la vida humana. Qui pensa cada dia en la seva mort, pren consciència de la fragilitat de la seva existència, però, a la vegada, del do que ha rebut, de la bellesa que atresora cada instant, del valor que té cada hora, cada minut, cada segon.

L'anticipació de la mort és una possibilitat humana que, molt sovint, preferim no exercir, perquè, com diu sant Agustí, el pensament de la mort ens entristeix. La Regla no dona aquest precepte perquè experimentem desesperació, pena i aflicció. Emet aquest imperatiu perquè descobrim la seriositat inherent al fet de viure, el valor del temps, la rellevància que tenen les nostres decisions i, sobretot, perquè examinem el mode com vivim per fer-lo créixer a la llum de l'amor de l'Evangeli.

Vigilar-se i no desesperar mai la misericòrdia de Déu

Un altre precepte que vull subratllar fa referència, de nou, a la vigilància. El monjo està cridat a vetllar, a estar atent i, sobretot, a vigilar-se a si mateix, tant en els aspectes materials com espirituals. La vida és la gran ocasió per créixer en l'amor de Déu, però això solament és possible si hom adopta una

actitud reflexiva, humil i de meditació. Cada dia compta; el temps no és inocu, la vida no és un passatemps.

La Regla és clara en aquest punt: *Vigilar tothora els actes de la pròpia vida*. La deixadesa condueix a l'error; l'espontaneïtat fa que emergeixin els aspectes negatius de la nostra personalitat. L'autodomini és clau en la vida del monjo, però també, guardant les distàncies, en la vida de tota persona que aspiri a viure harmònicament amb els altres. En la història de la filosofia, els estoics han subratllat aquesta tesi, però també Immanuel Kant en la seva filosofia pràctica.

Els altres no són recipients dels nostres malestars, ni són vasos per abocar-hi el nostre desencís. Vigilar els actes de la pròpia vida significa pensar-los, reflexionar abans de fer-los i meditar-los un cop han estat fets. Aquesta actitud d'examen és bàsica per millorar com a ésser humà, per créixer en l'amor de Déu, per descobrir i executar la missió fonamental de la vida.

Finalment, el darrer precepte que subratllo d'aquest capítol quart diu així: *No desesperar mai de la misericòrdia de Déu*. La desesperació, com diu sant Tomàs, és, justament, el contrari de l'esperança. El desesperat no veu cap possibilitat, perquè la vida se li presenta com una fatalitat, com un acte ja executat. Hom pot desesperar dels altres i també de si mateix, però no ha de desesperar de la misericòrdia de Déu, perquè és infinita com Déu mateix i, per tant, si és infinita, sempre hi ha possibilitats de redempció, de sentit, salvació, de començar de nou.

Aquesta esperança és l'única que pot salvar l'ésser humà del pou de la desesperació quan tot el que estimava i tot el que el sostenia s'ha esfondrat.

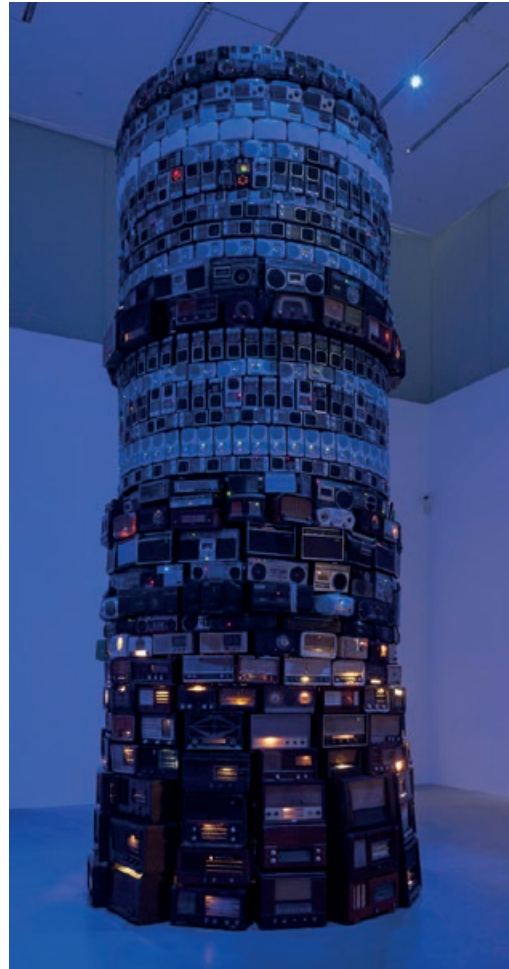
Francesc Torralba

LA BABEL TECNOLÒGICA: LA CONSTRUCCIÓ D'UN DÉU

La imatge de la Torre de Babel —com, en la mitologia grega, la imatge de Prometeu— té un component tècnic molt acusat: la capacitat tècnica humana entra en competència agosarada amb Déu o amb els déus, en una embriaguesa de poder sobre la matèria i la naturalesa. Vivint en una època d'empremta tan fortament —i problemàticament— tecnològica i tecnocientífica, és lògic que el mite de babel ens interpel·li de forma renovada i activa. Ens en parla el doctor David Jou, catedràtic de Física de la UAB.

Representacions artístiques de Babel: de Brueghel el Vell a Cildo Meireles

Les diverses representacions pictòriques de la Torre —especialment les tres representacions diferents, però semblants entre sí, i fascinadores en la composició general tant com en la riquesa meticulosa de detalls de Brueghel el Vell— posen de relleu aquest titanisme tècnic, arquitectònic, amb una gran plasticitat. La seva influència s'estén a molts altres pintors, especialment flamencs del segle XVI i XVII, com ara Brueghel el Jove, van Valckenborch, de Momper, van Cleve, Schoubroeck, i d'altres. A la *Tate Modern Gallery*, a Londres, hi ha una representació especialment interessant i actual de la Torre de Babel, ideada i realitzada per l'artista brasiler Cildo Meireles. Es tracta d'una torre d'uns dotze o quinze metres d'alçada, circular, d'uns cinc o sis metres de diàmetre, constituïda per la superposició d'aparells de ràdio de diverses èpoques. Els aparells emeten contínuament i simultàniament discursos en llengües diferents i tons diferents, alguns d'ells molt exaltats i agressius, d'altres molt suaus i seductors, d'altres constituïts per discussions apassionades i fins i tot (segons ho suggereix el to) violentes, tot creant una sensació de desordre, caos, perplexitat i cacofonia molt

Torre de Babel de Cildo Meireles (Tate Gallery).

Torre de Babel de Brueghel el Vell.

reexides. L'obra evoca de forma molt pertinent els elements essencials del tema de Babel: torre, diversitat de llengües, impossibilitat de comprendre's, protagonisme de la tecnologia, explosió de sentiments,...

La construcció tecnològica d'un Déu

Crec que estem vivint de forma intensa, però encara no prou lúcida, una nova forma d'aquesta ambició tecnològica per entrar en competència amb Déu. La novetat és que ara, en lloc de lluitar amb Déu se l'ignora, i s'està construint un ens que comença a tenir una sèrie de característiques que superen àmpliament les dels humans i que, fins ara, creïem exclusives de la divinitat, amb un encauament d'elements utòpics i pràctics. Atributs clàssics de la divinitat —omnipresència, omniscència, omnipotència, transcendència, creació, salvació, vida després

de la mort— són transferits, de manera criticable però no exempta d'una certa eficàcia i seducció, a la tecnologia.

Com sempre, la imatge de la Torre es refereix a dues grans qüestions: els límits dels humans, i les dimensions ètiques de la tecnologia. Totes dues són qüestions molt vives actualment: avui, la problemàtica entre tecnologia i ètica no rau tan sols a emprar bé els mitjans que ens subministra la tecnologia, sinó que la tecnologia ha passat la fase purament instrumental i ha esdevingut una atmosfera cognitiva que influeix en la nostra visió del bé i del mal, modifica la nostra percepció i valoració de la realitat i ens imposa el seu ritme i els seus objectius. Això modifica la nostra relació amb la tecnologia, i ens fa més dependents.

La tecnologia, així, va esdevenint una mena de divinitat sorgida dels més creatius

i innovadors de nosaltres —esdevinguts en la pràctica profetes d'una vida nova—, i seguida amb fascinació i entusiasme per àmplies multituds. Aquesta divinitat tecnològica va més enllà de nosaltres, configura les nostres utopies i orienta la nostra acció. Aquesta dimensió religiosa o quasi religiosa de la tecnologia és facilitada per la fallida en la transmissió de les tradicions religioses, per l'auge d'espiritualitats sense déu, i per una certa difuminació individualista i còsmica dels ressons de la transcendència.

Hi vaig començar a reflexionar gràcies a la lectura de diverses obres de Jordi Pigem, com ara *La nova realitat. De l'economicisme a la consciència quàntica* (2012), i *Intel·ligència vital. Una visió postmaterialista de la vida i la consciència* (2016), i, en part, ho vaig fer notar en l'epíleg al seu interessant llibre *Àngels i robots. La interioritat humana en la societat hipertecnològica* (2017). Resumeixo aquí algunes de les idees relacionades.

Realització tecnològica d'atributs divins

Hi ha una sèrie d'atributs divins, que he esmentat abans, i que van esdevenint aplicables, en certa forma, a la tecnologia de la

Ramon Llull.

informació i la comunicació. No em puc estar, en aquest punt, d'evocar Ramon Llull, i les diferents etapes en què queda dividida la seva obra segons els atributs de la divinitat —o principis absoluts, o “dignitats”— a què dedica més atenció, en funció de les figures que empra en les versions successives de l'Art. El fracàs de representacions massa complexes el portà a reduir les “dignitats” de setze a nou en la versió definitiva de l'Art: bondat, grandesa, eternitat, poder, saviesa, voluntat, virtut, veritat i glòria. De fet, Llull també representa una interacció rica i complicada —però sovint confusa— entre tècnica, lògica, mística i teologia, propera en alguns aspectes al moment actual.

Especificar les dignitats és una manera de precisar i concretar la imatge que es té de Déu. Aquí em referiré, com he dit, a set atributs: omnipresència, omnisciència, omnipotència, transcendència, creació, salvació i vida després de la mort. A diferència de la llista de dignitats de Déu, més o menys

intrínseques de la divinitat, la llista d'atributs a què em refereixo es relaciona amb la interacció de la divinitat amb el món. Seria difícil que fos altrament en una època com la nostra, més interessada en el món que en la transcendència.

Tampoc no puc deixar d'esmentar Teilhard de Chardin, que va intuir amb esperança una intensificació de les comunicacions i de la solidaritat: una noosfera –o esfera del coneixement– que duria la biosfera a la seva màxima espiritualitat i la interioritat humana a la seva màxima riquesa i ens apropiaria al Crist còsmic, al punt Omega. En la seva visió, la noosfera no era l'objectiu final, ni el saber científic el saber més gran, sinó fites vers una plenitud transcendent.

Pierre Teilhard de Chardin.

Omnipresència: els aparells informàtics cada vegada ens envolten més i tenen més presència en més activitats, de forma que desborda l'escala laboral i domèstica i arriba a escala continental i planetària; gràcies a telecomunicacions i a constel·lacions de satèl·lits podem, a qualsevol lloc, saber on som, ser guiats cap on anem, preguntar el que volem –i, alhora, ser espiats en la nostra posició, les nostres consultes, cites i despeses. Les nostres dades informàtiques estan en el núvol, deslocalitzades, no sabem on,

i apareixen quan les invoquem adequadament. La idea d'un déu que fos a tot arreu i ho veiés tot i ho sabés tot la comencem a realitzar, salvades les distàncies, nosaltres mateixos.

Omnisciència: els cercadors i les bases de dades informàtiques ens proporcionen tota mena d'informacions; els podem preguntar i ens responen més del que gosàvem esperar i més del que podem entendre; calculen a velocitat immensa i ens obren finestres al futur i prediccions per al demà. Però no tan sols sembla que ho sàpiguen tot, sinó que també saben molt de nosaltres –secrets, desigs, preferències– en guardar les dades de les nostres comunicacions i de les nostres consultes i processar-les en un perfil que descriu força bé els nostres interessos, gustos i somnis. Totes aquestes possibilitats augmentaran molt més, suposadament, el dia que accedim a la computació quàntica i que el consum energètic relacionat es pugui reduir considerablement.

Omnipotència: les tecnologies són capaces de destruir a gran escala, mitjançant armaments químics, biològics o nuclears de gran potència i sofisticació, controlats per ordinadors que prenen decisions en temps ínfims, o mitjançant ordres de compra o venda massives en borsa que poden arruïnar empreses. Alhora, les tecnologies –en espe-

Trasllat de paquets per mitjà d'un dron.

cial les biomèdiques— tenen un enorme capital de suscitar esperances: còclees artificials, retines artificials, membres neurobòtics, cors artificials, biomedicina, medicina regenerativa, lluita contra el càncer, contra les malalties degeneratives, contra els trastorns mentals, enginyeria de teixits... Mitjançant robots i drons controlats per ordinadors distants, es podran fer moltes més activitats.

Podrem traslladar-nos aviat per l'aire al damunt d'un dron?

Transcendència: la tecnologia a què em refereixo transcendeix el món de la matèria i l'energia mitjançant les subtileses de la informació; transcendeix el visible; transcendeix l'àmbit espacial i temporal dels humans i del planeta; sembla com si, en el seu conjunt, formés part d'un nivell superior de l'existència.

Creació: busquem l'equació unificada que descriu les etapes més primordials del nostre univers; explorem les fluctuacions del buit quàntic primordial; fins i tot podria ser que poguéssim crear un nou univers, si fóssim capaços de pertorbar adequadament el buit quàntic subjacent al nostre univers posant en marxa una dilatació explosiva de l'espai-temps. Probablement, podrem aconseguir en el laboratori certs tipus de vida que evolucionin acceleradament; potser podrem aconseguir formes ampliades d'intel·ligència, inimaginables actualment.

Salvació: creiem que la biomedicina ens portarà una vida més llarga i amb més salut, que ens salvarà de malalties que ara són mortals o que degraden les nostres capacitats; creiem que la tecnologia de la informació i les comunicacions ens podrà aportar una vida tan plena d'experiències atractives i enriquidores que no tindríem temps ni ocasió —tret d'algunes experiències traumàtiques com la mort de persones estimades— de preguntar-nos on duu tot plegat. Potser ens podria proporcionar una vida més pacífica, si aconseguíssim atenuar les pulsions agressives del cervell, o estimuléssim la voluntat de cooperació i el neguit de solidaritat.

Vida després de la mort: alguns parlen de donar-nos la immortalitat física; d'altres han començat a imaginar una vida que després de la mort pogués continuar —transferida la informació essencial— en el núvol informàtic, no pas gravada i conservada estàticament, sinó dinàmica, interaccionant amb les informacions corresponents d'altres persones estimades o desitjades o apreciades, i sent capaços d'aparèixer, si calgués, en una imatge virtual en qualsevol ordinador per comunicar-nos amb els nostres familiars o amics. Per a això, no caldria pas informacions neuronals exhaustives del cervell, sinó acumular tota la informació que hem anat generant a la xarxa al llarg de la vida i donant-los una certa autoconsciència —suposant que això sigui possible...

Malgrat desencisos de vegades dolorosos i dramàtics, sentim en la tecnologia somnis llunyans, anhels de plenitud i redempció. Ens preocupem pel planeta però, en lloc de canviar d'estil de vida, ens resistim al canvi i busquem solució en la tecnologia, que ha tingut un paper decisiu en crear el problema. Intuïm que la solució no és tan sols tecnològica, però malgrat això la fascinació de la tecnologia ens domina, i creiem que

un pas més enllà en el seu camí ens salvarà. Més que canviar responsablement la nostra interioritat transferim al nou ídol tecnològic la responsabilitat i l'esperança de la nostra salvació.

Conclusions

Els catecismes d'aquest déu encara naixent són, a escala popular, les successives versions de tauletes electròniques, tan cobejades, cada vegada més versàtils, més ràpides, més centrals en la vida de tanta gent, que ens proporcionen informacions, músiques i entreteniments i en què posem tanta ànima nostra: la comunicació amb persones estimades, la feina més creativa, els textos i les imatges que més ens han influït,... Un déu que no sempre és benèvol, que ens vigila i ens controla, que de vegades és inflexible i

cruel, que ens pot esborrar totes les nostres pantalles i totes les nostres memòries, i ens pot esborrar, també, de totes les pantalles i memòries dels altres, i que ens fa anar humilment als seus sacerdots informàtics per ser perdonats i recuperar els tresors perduts: anys de treballs, d'imatges, d'amors, i estar novament presents en les xarxes d'on la nostra presència ha estat esborrada ...

Mentrestant, el Déu suposadament antic va essent abandonat, els seus temples es bui-

den, el seu consol és ignorat, el seu sentit és negligit, el seu poder és desestimat, la seva lloança es va apagant. Va inspirar músiques, textos, edificis, obres de caritat, camins de misericòrdia, va il·luminar vides, i ara el fan semblar superflu i irrellevant –*Quan el Fill de l'Home torni a la Terra, hi trobarà fe?*, pregunta lúcidament l'Evangelí. Els nous déus potser inspiraran altres músiques i altres textos, faran interpretar el món de manera diferent. Pot ser, fins i tot, que posin més ordre a la Terra, que reverteixin l'escalfament de l'atmosfera, que administrin amb més justícia els béns, que distribueixin més equitativament, que mitiguin la malversació de recursos i d'energia, que reciclin millor, que posin més a l'abast l'enorme riquesa de la cultura, però no seran el Déu creador inicial, ni el Déu salvador final, ni l'Esperit que acompanya qui no té res, qui ho ha perdut tot, qui és ignorat per tothom. Per dir-ho en termes de les dignitats lul·lianes: quina bondat, saviesa, virtut i veritat hi haurà en aquest ídol tecnològic, tan aclaparador en grandesa, poder, voluntat i glòria, i desproveït, al cap i a la fi, d'eternitat?

David Jou

ELS MEUS PRIMERS MESOS AL CONGO

El nostre germà, Juan Maria Martínez Oncina, membre de la Junta directiva de la Germandat de Poblet, per atzars de la vida professional es troba treballant a la República Democràtica del Congo. Li hem demanat que ens faci un relat d'aquesta experiència.

Aquesta és una breu història d'un de tants cops amagats que el Senyor ens reserva a la vida. Després d'estar en l'àmbit laboral a dalt i a baix, molt a dalt i molt a baix, em trobo ara vivint una experiència inesperada, caòtica i meravellosa.

Com ja sabeu alguns membres de la Germandat, sóc un convers, o potser més aviat un retornat a la fe. I aquest retorn el vaig viure a Poblet! Cada dia dono gràcies a Déu per haver tingut l'oportunitat de viure, de ser conscient que visc i d'aprofitar aquest do. Certament no sé pas què he fet a la vida per merèixer aquest regal que m'ha tocat: viure, ser-ne testimoni i també ser-ne actor.

La meva feina al Congo

Tinc 57 anys i malgrat la meva dilatada experiència laboral i humana estava a l'atur. Tot i que estava disposat a acceptar qualsevol feina, aquesta no arribava. L'experiència laboral i la meva preparació no eren garantia de res per obtenir un lloc de treball. I de cop i volta, una trucada telefònica inesperada em va oferir feina al Congo. I allí em teniu: sóc a la República Democràtica del Congo com a director d'uns del segon grup més gran del món. Un altre cop a la meva vida he passat de res a molt.

Us faig cinc cèntims de l'ambient general. En el moment que estic escrivint aquestes línies, al poble on sóc hi ha una epidèmia

Juanna Martínez Oncina.

de còlera, també present en una part dels treballadors de la fàbrica. Al nord hi ha brots del virus d'Ebola i acaben de rebotar les parets d'una presó per alliberar un cap militar fanàtic que diu que és un enviat de Déu. Amb ell han fugit uns quatre mil presos més. De fet el govern actual ja hauria

d'haver estat reelegit. Aquesta situació interina genera caos. La inflació mensual és de dos dígit; els nens que neixen amb deformitats o que tenen malalties s'abandonen al carrer i no hi ha cap dret humà, o ben pocs, que es respecti... I malgrat tot això i molt més, el poble viu, riu comparteix, accepta, treballa, és solidari, canta, balla i prega. I tot ahora. El Congo és ple de superherois!

Els superherois

Els primers superherois són la població local amb tantes persones dedicades a la cooperació. En citaré un: el pare Hugo. Regeix un orfenat —que més sembla un abocador de nens malalts o amb deformitats que no pas una altra cosa— amb més de vuit-centes criatures. Com diu el mateix pare Hugo, sense estar casat té centenars de fills.

En aquest orfenat he vist com un nen cec de quatre anys era capaç de travessar tot el camp per anar a agafar-se a les cames del pare Hugo per tal que aquest li estiri el nas o li faci alguna carícia; també he vist com un nen de sis anys, en Gilbert, sense braços, era capaç d'obrir una ampolla d'aigua i agafar-la amb els peus per portar-se-la a la boca o bé com passava les pàgines d'un llibre o dibuixava amb l'ordinador...

És tot un espectacle reconfortant contemplar com entre els 800 infants recollits pel pare Hugo no hi ha mai cap baralla. Quan es fa fosc, a la llum d'espelmes i envoltats de mosquits, canten i ballen.

També em commouen aquelles nenes de pocs anys, malaltes de la sida o amb una altra malaltia incurable, perquè que no paren de riure mentre m'ensenyen a comptar de l'1 al 5 en kikongo i en lingala...

Les dues fàbriques

Vaig llançar la primera ullada a aquest país des de l'aire, com els rics, allunyat de les olors, de la pobresa, de les malalties... El panorama que s'albirava des de l'avió era preciós! Quina màgia, però, en posar els peus a terra! Els colors, les olors, les sensacions, aquelles mirades emeses amb ulls vermells injectats en sang, però que somriuen... tot plegat formant una sensació indefinible d'alegria. Curiosament la por no apareixia enlloc.

Aviat descobreixo on se situen les dues fàbriques que tinc la responsabilitat de gestionar. Són dues. Una s'ubica a l'oest del país a prop de la desembocadura del riu Congo, el riu de l'Stanley, d'en Conrad, el riu més important del continent africà després del

L'orfenat del pare Hugo on s'atenen més de 800 nens.

Vista del paisatge del Congo des de l'avió.

Nil. La segona es troba justament a l'est, a la vora del llac Tanganyika. En aquella regió les diverses tribus dels pigmeus, considerats per d'altres tribus com una raça inferior, es barallen a mort amb els bantus. Una mica més al sud es troba la zona on habiten els gorilles d'esquena plantejada, els virunga. En aquella zona només fa dos anys la guerra-lla matava tot el que se li posava a tir.

Les dues fàbriques són tan velles com el país. És una manera de dir, és clar! I tanmateix no són només fàbriques productives. Com en les antigues colònies tèxtils del nostre país hi tenim dues escoles amb més de 1500 nens d'on han sortit dos premis nacionals al millor alumne de tota la República Democràtica del Congo. Hi tenim també dos hospitals que assisteixen més de 4.000 persones on diverses congregacions de monges desenvolupen una tasca social inestimable. Tanmateix no disposem de massa recursos. Així, per exemple, les incubadores per als nens nascuts prematurament són de fusta i reben l'escalfor que els proporciona una senzilla bombeta... Tot això en un país que fa aigües per tot arreu, un dels més rics en recursos i alhora un dels més pobres en diners. I jo al bell mig de tot això, portat per la mà del Senyor i posat per Ell al bell mig del caos! Hi sóc tremendament feliç!

La missa

Assistir a missa, ja sigui la de cada dia a les sis del matí o el diumenge a les nou—aquesta dura dues hores—és un espectacle insuperable! Com ho senten! Com ho viuen! Com ho comparteixen! No paren de cantar i de ballar! Tots els presents: fidels i preveres. Viuen i comparteixen, i s'emocionen profundament amb l'amor a Déu. Jo mateix em poso a cantar, a ballar, a compartir i a emocionar-me amb ells. La missa és color, música, pregària i agraïment. *Mbote! Ozali malamamu? Nzali malamamu!*—ens saludem en l'entrar—: *Hola! Com estàs? Molt bé!*

Una pinzellada del panorama social

Els congolesos són un poble de jerarquies i tradicions, i molt hospitalaris. Com a director de les fàbriques he hagut de fer discursos. Els faig sempre en la seva llengua, en *kikongo* a la fàbrica i en *lingala* a Kinshasa. Ho agraeixen molt. També estan contents quan et vesteixes amb les seves robes tradicionals.

La fàbrica que es troba a Lukala, prop dels ràpids esfereïdors del riu Congo, dista 200 km de Kinshasa, per la carretera nacional 1, pots tardar més de sis hores per fer-la. És una carretera nacional però està en una situació pitjor que la collada de Toses a principis del segle XX. Mentre passes per la carretera et vas trobant aquí i allí desenes d'esquelets de cotxes recargolats i abandonats.

No hi ha un km en què no hi hagi algú als marges o caminant. Els nens de tres i quatre anys van marxant com si fos el pati de la seva escola al costat de camions carregats fins al capdamunt, plens de mercaderies i persones. I enllà dels marges, tot, tot, tot està matisat amb les mil tonalitats del verd.

Visc al Congo en dos mons alhora: el dels *mundele* (els blancs) i els locals. És a dir: tant sóc al golf i en el ghetto blanc com em podeu trobar en una habitació sense electri-

Un grup de monges fent la seva professió temporal a la catedral de Kinshasa.

citat amb una mosquitera i una espelma, a 35 °C i amb un 100% d'humitat.

Els blancs també pateixen. Encara que sembli mentida hi ha cascos blaus que els passen a ganivet, preveres assassinats, esglésies cremades, segrestos,... sense comptar el risc d'una natura amb una força incontrolable. Uns amics meus alemanys, per exemple, varen perdre la seva filla de 5 anys, engolida per un remolí inesperat al riu Congo. Malgrat tot, la vida continua, tant per a uns com per als altres. Tanmateix, per molt que Occident malpensi dels congolesos, cal dir que es tracta d'un poble pacífic, que només volen prosperar per al seu bé i del seu país, orgullosos de la seva terra, de la seva història, de la seva cultura i de les seves tradicions. És un poble acollidor. És una terra i una cultura que també vull fer meua. Colors, flors, somriures, malalties, esperances, violència, fe, espiritualitat... tot i molt més és el Congo! Em vaig enamorar d'aquest país i d'aquesta gent des del primer segon de posar els peus en aquesta terra meravellosa i a la vegada terrible.

La política i els actes de violència

La violència del país, a banda de les qüestions inter-tribals, sol estar perpetrada per interessos polítics o econòmics que res no tenen a veure amb el poble que, en general, és molt pacífic.

He tingut l'ocasió d'assistir a actes polítics. També m'he entrevistat amb diversos ministres, amb diplomàtics europeus acreditats al país, amb la nunciatura apostòlica, amb la cooperació internacional, amb empresaris i amb la classe benestant del Congo; també amb els ordes religiosos que, com a formigues silencioses, fan una tasca impagable; i també amb la classe treballadora, una minoria molt afortunada. I no caldria dir que també m'he vist immersit i he tractat el que podríem anomenar "classe sobrevivent", la immensa majoria de la població. Tots comparteixen el mateix somni: un Congo en pau i desenvolupat progressivament. Són gent pacífica a qui no els agrada cridar però que per culpa d'uns quants "senyors de la guerra", aferrats al domini de les riqueses naturals i al poder, aniquilen qualsevol intent de transició al desenvolupament.

Una vegada em vaig reunir amb un alt diplomàtic de la mediació internacional per al procés electoral a qui vaig preguntar per quina raó els "senyors de la guerra" volien el domini de tantes riqueses si saben que més aviat d'hora que no pas tard moriran. La seva resposta em va impressionar. "La mort —em va dir— forma part de la seva vida i no resta cap atractiu a tot el joc de poder aberrant on estan instal·lats permanentment. Viuen inserits en el joc de la guerra. Han vist morir els seus i han matat els altres en una espiral sense fi. La vida per a ells és un embolcall temporal d'aquest joc pervers de la guerra. Un joc que arrossega un poble pacífic a una violència no desitjada, una violència de defensa".

He viscut dies durs d'enfrontaments entre l'oposició i el govern i he sentit per primera vegada a la meua vida ràfegues de metralladora i tirs de fusell i de pistola ben a la vora. He vist gent fugint pels carrers i desenes de morts. Curiosament, però, tot passa ràpid i la calma torna aviat. He conviscut amb gent pacífica al costat dels morts

i he assistit també a festes sumptuoses dels membres del cos diplomàtic o de l'elit local. Dos mons que es toquen i cohabitaven quasi paret amb paret.

El contrapunt: l'alegria.

Encara que tot el que acabo de dir és un calc de la vida en estat natural a la selva –vius i mors, mates i et maten o mors de malalties, d'accidents o de vell– hi ha meravelles humanes i naturals inenarrables, dignes d'aparèixer en el llibre Guinness dels rècords o al de les més belles meravelles naturals.

El primer que cal destacar, humanament parlant, és la immensa alegria dels congoleosos. Tots riuen. Mai no he vist ningú plorar. Tots tenen un moment per ballar. I no me n'estic de constatar la bellesa de les seves dones, sempre dignes i orgulloses de ser el que són. També em plau d'esmentar l'elegància. Enmig de tones i tones d'escombraries no hi falta el barber al mig del carrer, els postissos de trenes de les dones o els vestits acolorits.

He tingut l'ocasió d'observar un casament. Se celebrava en una sala de festes al mig d'un barri que semblava Bagdad després de ser bombardejat. Els convidats vestien corbata occidental i elles anaven abillades amb vestits molt ajustats i multicolors. Mentre feien cua per donar els regals als nuvis –una paperera, una paella, una cadira... tot amb valor útil– no paraven de ballar i ballar. Els homes es besen per mitjà de petits cops de cap. Això es deu al fet que, per raons climàtiques, se sua molt. Per tal de no quedar amarat de la suor de l'altre, en comptes de fer-se petons se saluden amb tres petits cops de cap, dreta-esquerra-dreta...

No vull deixar d'esmentar l'emoció que vaig sentir en veure set monges joveñíssimes fent els vots temporals a la catedral de Kisanto, construïda amb maons de fang.

El Congo és un dels països del món on hi ha més cooperació internacional. Però és tan immens que gairebé ni es nota. Gràcies a Déu i a la solidaritat de molts i a la bona ànima de la majoria, fins i tot a "l'infern" hi ha esperança!

No vull deixar d'esmentar la petita gota d'ajut a l'immens mar de necessitats l'exposició fotogràfica, afavorida per l'ambaixador d'Espanya, de fotos meves de la Cerdanya en favor de la casa d'acollida *Bana ya Poveda*, gestionada per monges teresianes.

Les meravelles naturals

He tingut l'oportunitat de viatjar a l'est del país, al Kivu sud, on es troba el Parc Nacional de Virunga. En aquest parc es troba l'última reserva dels darrers goril·les de muntanya al bell mig d'una selva que s'ha aconseguit defensar de l'explotació petrolífera. Quina meravella poder estar enmig d'una família de goril·les de nou individus amb dos mascles d'esquena platejada, tres femelles, dos goril·les adolescents i dos bebès! Vaig estar al seu costat, a tocar d'un metre, compartint el seu espai sense conflictes tot i ser conscient que d'una manotada o d'una dentellada del mascle podies perdre la vida.

Parc Nacional de Virunga (CC BY-SA 3.0).

Vista aèria del volcà Nyiragongo.

També vull remarcar l'ascensió al volcà de Nyiragongo, un autèntic somni per a qualsevol geòleg (jo en sóc) o per a qualsevol persona sensible. Es tracta d'un volcà actiu, un dels pocs volcans en plena activitat que es poden visitar. A la darrera erupció del 2002 va acabar amb la vila de Goma. Vaig poder dormir allí dalt, tot veient el què, el com i el quan dels orígens de la Terra. No té preu! Bé, sí que té preu: set quilòmetres de pujada en sis hores... i després cal baixar!

A tall de cloenda

Tot el que he dit fins aquí només és la punta d'un iceberg enorme del qual encara no conec gairebé res. Els qui coneixen bé el Congo em parlen de boscos impenetrables on la llum del sol a dures penes arriba al terra; m'esmenten parcs on els elefants es creuen en la teva ruta de tal manera que et pots quedar hores aturat i envoltat per

aquests meravellosos paquiderms. Es refereixen a espècies en extinció com els okapi, símbol del país; em parlen de glaceres al mig de l'Àfrica equatorial, a les muntanyes de Ruwenzori; em parlen de diverses cultures ètniques (n'hi ha més de 400!) i m'anomenen un munt de riqueses minerals inimaginables...

En definitiva em parlen de la història de la humanitat, des dels seus orígens geològics fins al màxim desenvolupament industrial.

Gràcies, Déu meu, per fer-me apòstol del teu missatge i testimoni de la teva grandesa!

Juanma Martínez

FEM EL PRIMER PAS

Viatge apostòlic del Papa Francesc a Colòmbia

Del 6 al 11 de setembre el Papa Francesc va realitzar un viatge apostòlic a Colòmbia, per ajudar a l'obtenció de la pau en aquell país i per portar-hi un missatge d'esperança. Al llarg de cinc dies intensos el Papa va visitar les ciutats de Bogotà, Villavicencio, Medellín i Cartagena. Francesc va anar a Colòmbia seguint les petjades dels seus antecessors, el beat Pau VI, que va anar-hi una mica després de la conclusió del Concili Vaticà II (1968), i sant Joan Pau II, que hi va anar el 1986. A diferència dels seus predecessors Francesc és un papa que coneix de primera mà la realitat d'Amèrica Llatina i el seu llenguatge. Ens parla d'aquest viatge fra Bernat Folcrà, monjo de Poblet, nascut a Colòmbia.

El primer pas

Francesc va dir que Colòmbia és un símbol clar d'aquella realitat humana que consisteix a estar sempre en camí, ser caminants, estar en procés de fabricació. El Papa va portar als colombians un lema que ens escau a tots: *Fem el primer pas*. És un lema de gran actualitat per al món sencer: donar el primer pas a perdonar, a anar a trobar el germà, a dialogar i a reconciliar-se. És quelcom que hem de fer tots cada dia, en les nostres llars i en els nostres llocs de treball. Es pot dir que aquest lema no era tan sols per als colombians, sinó un pensament que pot canviar el món sencer si cadascú de nosaltres el deixa ressonar en el propi cor. Es tracta de no quedar-nos aturats o simplement de no passar de llarg davant la mirada suplicant dels pobres. El gran procés de reconciliació que Colòmbia ha d'assumir com a poble és també una tasca urgent de les nostres modernes societats europees, moltes vegades dividides per altres raons.

Durant la trobada amb els bisbes en el saló del palau episcopal, a Bogotà, el Papa es va referir a aquest "primer pas" com un sagrament. I és que Déu sempre dona el pri-

mer pas envers els homes: *Ell sempre ens 'primeja'.* Tota la Sagrada Escripura parla de Déu com a exiliat de si mateix per amor. Ha estat així quan sols hi havia tenebres, caos i, tot sortint d'Ell mateix, va fer que tot existís (cf. Gn 1.2,4); ha estat així quan en el jardí dels orígens Ell es passejava, adonant-se de la nuesa de la seva criatura... I, en la plenitud del temps, va voler revelar el veritable nom del primer pas, del seu primer pas. Es diu Jesús i és un pas irreversible. Així, doncs, el Papa ens invita a no tenir por de fer el primer pas, a no tenir por de sortir de nosaltres mateixos.

La cultura de la trobada

La visita del Papa va tenir com a finalitat suscitar la cultura de la trobada entre els colombians. La cultura de la trobada porta a dins la reconciliació, la pau, la veritat, el diàleg, la defensa dels drets humans, valors que el Papa va destacar en tots els seus missatges. Especialment, aquesta cultura de la trobada és quelcom propi dels joves, per als quals no és difícil trobar-se, ja que qualsevol cosa (un cafè, un partit de futbol) és motiu d'anar al trobament dels altres. En un país com el colombià, la cultura de la trobada porta a contemplar la gran riquesa de la natura, i sobretot, quelcom que el Papa va destacar ja des de Roma al final del viatge: la joia de la seva gent, sempre somrient.

Es diria que la joia exigeix *un continu èxode interior*, com va dir el Papa als bisbes colombians. La sortida de si mateix cap als altres ha de ser des del cor, i després hi ha d'haver una tornada a un mateix, un retorn cap al propi cor per meditar, per assaborir l'experiència de la trobada i el diàleg amb els altres. Només així ens enriqueix: descobrir el rostre de l'altre sempre ens porta a descobrir-nos a nosaltres mateixos. Viure així és viure sempre cercant allò concret, perquè l'amor sem-

pre és concret. És viure sobretot tocant l'altre, portant la mirada de Déu i la carícia de Déu als altres, però sobretot a les persones malaltes, vulnerables, als nens i als ancians. L'exigència d'aquest amor concret, d'aquesta pau concreta, ens porta *a ser més grans que nosaltres mateixos*, perquè ens transcendim.

En les seves homilies i discursos el Sant Pare va dir al poble colombià que la pau i la reconciliació no es poden limitar a una acció política, sinó que han de partir des de baix, des del cor del poble. D'aquesta manera, la pau i la reconciliació comencen en el cor de cada persona, en cada cor que és al mateix temps la consciència, el sagrari, el lloc més íntim de cada persona. En el sagrari de la pròpia consciència és on cadascú experimenta l'exigència d'un "èxode interior" cap a l'altre, cap als pobres, cap a la pau, per perdonar. Aquest èxode interior és la gràcia d'un sortir fora de si mateix, de trencar amb un cor autoreferencial. Però no es pot sortir d'un mateix sinó és amb la companyia de Jesús, perquè Jesús és la trobada que hem de fer amb tots els germans. Així, el deure de fer el primer pas és l'abandó del tenir, del posseir, de l'acumulació de riqueses, per assumir la realitat de l'ésser, del perdó, del diàleg i de la pau. Fonamentar-se sobre l'ésser i no sobre el tenir és fonamentar-se sobre el misteri de Crist, l'únic que desvela el misteri de l'home.

La pau de Colòmbia ha de basar-se sobre l'ésser i no sobre el tenir. En realitat, cap pau, cap reconciliació no es pot construir a partir del tenir, de l'autoreferencialitat. La pau d'una societat, com la pau de qualsevol família i comunitat, neix d'un treball sobre nosaltres mateixos, sobre el nostre propi cor, sobre l'ésser. És així com la pau és el nom d'un desenvolupament de nosaltres mateixos, d'un creixement i d'una maduració com a persones, com a família, comunitat i poble. I la pau sorgeix de la mateixa fam de Déu que tenim els éssers humans, de la

El president Santos va rebre el Papa a la seva arribada.

El Papa Francesc en la seva visita a Colòmbia.

mateixa necessitat de justícia, de rebre allò bàsic per viure, tot allò que cadascú essencialment necessita, i en especial, en la necessitat avui de no oblidar els pobres i exclosos de la societat.

Aguantar les tensions

La construcció de la pau també significa saber aguantar les tensions que implica viure en les diferències, per poder mirar a l'altre com un do, com un regal, sense el qual jo mateix no puc viure, no puc créixer ni desenvolupar-me. Les diferències sempre són enriquidores, i quan sabem escoltar-les, trobem que l'altre sempre és allí per completar allò que nosaltres no tenim i que ens falta, però que ho té l'altre i està ansiós de poder-ho donar. Per això el Papa va dir que Colòmbia ha de donar el primer pas envers el seu germà, anar a trobar-lo, perquè el necessita. En aquest sentit, l'església colombiana ha estat cridada pel Papa a custodiar la saviesa dels pobles indígenes i de la població afroamericana, a custodiar en especial la gran biodiversitat de l'Amazònia colombiana, per aprendre *el respecte per la natura, la consciència que no solament la raó instrumental és suficient per satisfer la vida de l'home i respondre els seus més inquietants interrogants*.

Sí, el Papa va portar llum, pau i paraules de veritat al poble colombià, que realment les necessitava. Van ser paraules que van descriure la joia de la seva gent, la benedicció de Déu que ha fet de Colòmbia un país de gran bellesa, el segon país del món en bio-

diversitat natural. Però allò més important és que *Colòmbia és rica per la qualitat humana de la seva gent, homes i dones d'esperit acollidor i bondados, persones amb coratge i valentia per sobreposar-se als obstacles*.

Els missatges d'esperança del Papa van arribar al cor de la gent, i no sols les paraules, sinó que els seus gestos, plens de proximitat i afecte envers els nens, els pobres i els malalts, feien vibrar el cor de tothom. Per tots els llocs per on passava, creixia una maregassa humana que sortia al pas del pontífex. Als 25.000 joves reunits a la Plaça de Bolívar de Bogotà, el successor de Pere els va invitar a *volar ben alt i a tenir somnis grans*. Volar ben alt i tenir grans somnis com ho va fer sant Pere Claver, el gran sant fill de Verdú, de qui el Papa Lleó XIII va dir que havia estat la vida que més l'havia impressionat després de la de Jesús.

L'estela de sant Pere Claver

Somniar com sant Pere Claver, que es va fer anomenar "l'esclau dels esclaus per sempre", perquè va dedicar tota la seva vida a rescatar les vides rebutjades per donar-los una dignitat que en el seu temps els era negada. I fer realitat els grans somnis, tot volant ben amunt, vol dir fer de l'amor quelcom concret, com Pere Claver, que atenia els esclaus que arribaven de l'Àfrica a Cartagena de Indias, mig morts: *Sant Pere Claver, va dir el Papa, ha testimoniat de manera formidable*

**PAPA FRANCISCO
EN COLOMBIA**
SEP. 6/11 - 2017

Un viaje apostólico
¡Sin Precedentes!

COLOMBIA
• EN TOUR •

¡Tour Exclusivo!
www.colombiaentour.com

El Papa Francesc envoltat de l'entusiasme dels fidels en la seva visita a Colòmbia.

la responsabilitat i l'interès que cadascú de nosaltres ha de tenir pel seu germà.

La visita del sant Pare a Colòmbia es pot dir que ha desvetllat les llavors del Verb que operen en la rica cultura colombiana; i no sols les llavors, sinó també les arrels, les arrels del Verb: llavors i arrels del Verb que fan esclatar el misteri del Crist mort i ressuscitat des d'una cultura cap a totes les cultures del món. Sí, en paraules de la política Ingrid Betancourt, Francesc ha passat com un huracà per Colòmbia, un huracà d'esperança i de pau. I el mateix Papa ha dit al món que Colòmbia és un país joiós, amb una joia de viure l'Evangeli.

Celebrem aquesta joia perquè, d'una banda, aquest pas feliç que el poble colombià ha fet cap a la reconciliació i la pau és també la nostra tasca quotidiana, ja que, com a monjos, som també portadors d'alegria i d'esperança, persones reconciliades amb Déu i amb nosaltres mateixos. Raó per la qual les paraules que el sant Pare va adreçar a Medellín als sacerdots, als religiosos i a les religioses, a les consagrades i als consa-

grats, també ens escauen a la nostra vocació de monjos: *La crida de Déu no és una càrrega pesada que ens roba l'alegria. Déu no ens vol sumits en la tristesa i el cansament que venen de les activitats mal viscudes, sense una espiritualitat que faci feliç la nostra vida i encara les nostres fatigues. La nostra alegria contagiosa ha de ser el primer testimoni de la proximitat i de l'amor de Déu. Som veritables dispensadors de la gràcia de Déu quan transparentem l'alegria de la trobada amb Ell.*

I, per altra banda, perquè la figura de sant Pere Claver, "esclau dels negres per sempre", ens és summament entranyable, perquè essent aquest gran sant fill de la nostra veïna terra de Verdú, ens fa mirar des de Poblet cap a Cartagena de Indias, i així s'uneix el nostre cor al de la gent colombiana. No tinguem por de fer-nos esclaus dels nostres germans, la nostra salvació depèn que avui jo sigui esclau d'algú a qui pugui servir, estimar, sense rebre res a canvi que no sigui tan sols la joia que comporta viure l'evangeli amb passió.

Bernat Folcrà

TRANSPARÈNCIA I ESPIRITUALITAT

Avui tothom reclama més transparència. Els ciutadans del segle XXI ja no es conformen amb votar periòdicament per escollir els seus representants polítics. Ara volen vigilar la seva gestió, conèixer els detalls dels comptes públics, supervisar els procediments administratius, controlar com es prenen les decisions. Ens parla de la transparència Josep Oton, doctor en història.

La influència de les noves tecnologies ha estat crucial per entendre aquesta eclosió de la transparència. Els dispositius electrònics permeten tenir accés gairebé instantani a la informació i contrastar diferents fonts per comprovar-ne el grau de veracitat.

Aquest nou context ha alterat les regles del joc polític. Seria impensable que un responsable públic no defensés en el seu discurs la transparència com l'antídoto per a la corrupció. Qualsevol moviment reivindicatiu apel·la a aquest valor com un dret indiscutible de la ciutadania.

L'arquitectura també ha trobat en la transparència una font d'inspiració. Els edificis de vidre proliferen per tot arreu com a símbol d'una nova societat on la tecnologia permet saber-ho tot de tot. O això sembla.

L'opacitat del sagrat

Ara bé, l'èmfasi en la transparència sembla no trobar ressò en el territori de les religions. L'espiritualitat, la mística o la religió, formen part, segons Rudolf Otto, d'un àmbit que no és públic, que no es concep ni s'entén, no és quotidià ni familiar, no es pot anomenar ni caracteritzar només amb la paraula.¹ Una realitat, en definitiva, força opaca.

¹ RUDOLF OTTO: *Lo santo. Lo racional y lo irracional en la idea de Dios*, Alianza Editorial, Madrid 2011, p. 22.

El teòleg i filòsof protestant Rudolf Otto (1869-1937).

El filòsof Walter Benjamin ja indicava que el vidre és enemic del misteri.² Més recentment, el filòsof coreà Byung-Chul Han en el seu llibre *La societat de la transparència* sosté que *la transparència és una figura contraposada a la transcendència*,³ i també que *el sant no és transparent*⁴ o que *la transparència no té transcendència*.⁵

² WALTER BENJAMIN: "Experiencia y pobreza", en *Discursos interrumpidos I*, Editorial Taurus, Madrid 1998, p. 17.

³ BYUNG-CHUL HAN: *La sociedad de la transparencia*, Ed. Herder, Barcelona 2013, p. 27.

⁴ BYUNG-CHUL HAN: *La sociedad de la transparencia*, Ed. Herder, Barcelona 2013, p. 38.

⁵ BYUNG-CHUL HAN: *La sociedad de la transparencia*, Ed. Herder, Barcelona 2013, p. 76.

El filòsof coreà establert a Alemanya Byung-Chul Han.

Així doncs, la religió sembla situar-se en les antípodes de la transparència i, per tant, resulta inapropiada en una societat que desconfia de l'opacitat, del que es resisteix a donar-se a conèixer, perquè és sospitós d'amagar un frau o un engany.

Aleshores, resulta fàcil criticar les religions per ser quelcom incompreensible i impenetrable. Són percebudes com a opaques i, en el nostre context cultural, això s'associa a interessos subrepticis i espuris. Per tant, en una societat democràtica que defensa la transparència com un valor irrenunciable, la religió suscita grans recels. Els enunciats religiosos són sospitosos d'emparar motivacions massa prosaiques que poc tenen a veure amb la retòrica espiritual que utilitzen. L'inefable pot servir de coartada per amagar l'inconfessable.

Tanmateix, la història de l'art ens pot aportar claus d'interpretació que ens ajudin a entendre l'ambivalència dels termes transparència i opacitat. Per exemple, Mies van der Rohe i Bruno Taut es van avançar al seu temps apostant per una arquitectura transparent, tot i que divergeixin en la seva manera d'interpretar-la. L'obra del primer, representada en el pavelló alemany de l'Exposició Universal de Barcelona de 1929, s'ha convertit en l'emblema de l'anhel de

transparència del pensament modern que vol explicar-ho tot i no vol que se li resisteixi cap misteri. És el símbol de la ciència, la filosofia o la democràcia que lluiten contra tot el que pretén amagar-se.

En canvi, l'obra de Taut, inspiradora de gratacels com la Torre Agbar, ens introdueix en una transparència amarada d'una atmosfera enigmàtica i suggeridora, com la de les catedrals medievals. Des d'aquesta perspectiva, religió i transparència no serien termes contradictoris.

Si a primera vista la reivindicació de la transparència va en contra del sagrat per la constant apel·lació al que és secret, insondable i inexpressable, també cal tenir en compte que la transparència és misteriosa. Les seves característiques físiques evocuen la subtilitat, la immaterialitat, la intangibilitat. La transparència és el paradigma de l'invisible, de la sublimitat de la dimensió espiritual. Expressa l'anhel de desmaterialització i també simbolitza la sinceritat, l'autenticitat i la puresa.

Torre Agbar, inspirada en obres de l'arquitecte alemany Bruno Taut (1880-1938).

La transparència a la Bíblia

La Bíblia és molt rica en imatges. Algunes remarquen el misteri de Déu fent referència a la seva opacitat. Aquest és el cas de la teofania del Sinai: *va aparèixer dalt la muntanya un núvol espès* (Ex 19,16).

Moisés, anhelant contemplar el rostre de Déu, rep per resposta: *No podràs veure el meu rostre, perquè el qui em veu no pot continuar vivint* (Ex 33,20). I com a màxim se li concedeix veure'n l'esquena: *quan passarà la meua glòria, t'amagaré en una esquerdada de la roca i et taparé amb la mà fins que jo bagi passat. Després retiraré la meua mà i em podràs veure d'esquena, però el meu rostre, ningú no el pot veure.* (Ex 33,22-23).

La imatge d'un Déu ocult en la foscor és una constant al llarg de l'Antic Testament. Durant el trasllat de l'arca al temple, *quan els sacerdots hagueren sortit del lloc sant, el núvol va omplir el temple del Senyor. Els sacerdots no hi podien oficiar. El núvol ho impedia, ja que la presència gloriosa del Senyor havia omplert el seu temple. Llavors Salomó va dir: Tu, Senyor, has dit que vols habitar en la foscor* (1 R 8,10-12). També els salmistes fan servir aquesta idea i proclamen: *L'envoltava un pavelló de fosca, aigua tenebrosa i espessa nuvolada* (Sal 18,12) i *Foscor i nuvolades s'estan al voltant d'ell, dret i justícia sostenen el seu tron* (Sal 97,2).

El Nou Testament reafirma aquesta dimensió incognoscible de Déu. En el pròleg de l'Evangeli de sant Joan s'afirma: *A Déu, ningú no l'ha vist mai* (Jn 1,18). I sant Pau reitera que Déu *habita en una llum inaccessible, aquell que cap home no ha vist mai ni és capaç de veure* (1 Tm 6,16). El Déu bíblic sembla sentir-se còmode en la foscor, l'opacitat i el secretisme. Fins i tot una cosa tan important com *el dia i l'hora* del moment crucial és un secret que ni el mateix Fill de Déu coneix, tan sols el Pare (Mt 24,36).

Però la transparència, la lluentor o la claredat també formen part de l'escenografia que acompanya les diferents teofanies descrites en la Bíblia. Al Sinai, Moisés,

Aaron i altres acompanyants *van veure el Déu d'Israel. Tenia sota els peus com un paviment de safir, d'una nitidesa com la del cel mateix* (Ex 24,10). El llibre de l'Apocalipsi recupera aquesta imatge: *i per terra s'estenia com un mar de vidre semblant al glaç* (Ap 4,6 i cf. Ap 15,2), que concorda amb la descripció de la Nova Jerusalem: *La muralla era tota de jaspi, i la ciutat, d'or brunyit semblant al cristall més pur* (Ap 21,18). Aquests exemples bíblics posen en relleu la capacitat de la transparència, entesa com a característica física, per referir-se al misteri, la puresa i la invisibilitat, atributs de la divinitat.

A més d'aquesta utilització literal del seu significat, els textos bíblics també recorren al sentit figurat de la transparència. S'utilitza per mostrar com la revelació no és quelcom fosc, ocult o secret, és a dir, opac. Així, l'Evangeli és una crida a treure a la llum el que estava ocult: *No hi ha res d'amagat que no s'agi de descobrir, ni res de secret que no s'agi de conèixer* (Mc 4,22). La predicació de Jesús és un exercici de transparència: *Jo he parlat al món obertament. Sempre he ensenyat a les sinagogues i al temple, on es reuneixen tots els jueus. Mai no he dit res d'amagat* (Jn 18,20). Així mateix, convida els deixebles a donar a conèixer el que els ha estat revelat: *Allò que us dic en la fosca, digueu-ho a plena llum, i allò que sentiu a cau d'orella, pregoneu-ho des dels terrats* (Mt 10,27).

Les paraules de Jesús denoten un gran sentit comú capaç d'il·luminar els seus oients. Encara que els continguts religiosos exposats en els textos bíblics fan referència a un Misteri que desborda la racionalitat humana, sovint el seu missatge es tradueix en termes comprensibles que es basen en la lògica i rebutgen la religió com una forma d'opacitat encobridora de conductes injustificables. Entesa així, la transparència no dissol el Misteri que la religió pretén transmetre, sinó que el purifica. De fet, és una aliada del Misteri ja que gràcies a ella se'n mostra, se'n revela.

Les paraules de la filòsofa Simone Weil ens ajuden a entendre el caràcter ambivalent de la transparència en relació al misteri de Déu: *Si no hi hagués cap realitat transparent, no tindríem cap idea de Déu, però si totes les realitats fossin transparents, no estimaríem més que la sensació de la llum i no a Déu.*⁶ Si Déu s'amagués totalment en l'opacitat, no podríem ni tan sols sospitar de la seva existència. En canvi, si tot fos plenament transparent, tal com sembla reclamar la modernitat, no podríem copsar el Misteri que ens transcendeix.

La transparència interior

L'escriptora María Zambrano afirma que l'ésser humà té la vocació de la transparència, encara que no l'aconsegueixi.⁷ La transparència és un requisit imprescindible en el procés de maduració personal i també en el camí de creixement espiritual, dues dimensions de la persona que van agafades de la mà.

La filòsofa espanyola María Zambrano (1904-1991).

6 SIMONE WEIL: *Pensamientos desordenados*, Ed. Trotta, Madrid 1995, p. 30.

7 MARÍA ZAMBRANO: "A modo de autobiografía", en *Anthropos* n° 70-71, 1987, p. 69.

La predicació de Jesús és una denúncia constant de la falta de transparència dels seus coetanis, tot i ser gent molt religiosa. Critica amb duresa l'actitud dels fariseus, que apareixen ridiculitzats constantment en els Evangelis. Els acusa d'hipòcrites. En aparença són transparents, perquè fan públics els seus sentiments, però en realitat s'amaguen darrere de les seves gesticulacions (Mt 6,2). La seva sobreactuació ens recorda la transparència de l'aparador en què s'han convertit les xarxes socials. En realitat són veritables exhibicions que no pretenen altra cosa que ser el centre d'atenció. L'objectiu és ser vistos. Jesús compara aquesta manca de correspondència entre l'exterior i l'interior de la persona a un sepulcre blanquejat per fora i podrit per dins (Mt 23,27).

La manca de correspondència entre la correcció de les formes externes amb les autèntiques actituds del cor és una forma d'opacitat que a la Bíblia és presentada com un obstacle, una resistència que impedeix l'accés a Déu. La sinceritat és un requisit previ per al seu coneixement.

Ara bé, es dona la paradoxa que si bé la transparència és una condició per a la trobada amb Déu, aquest encontre es produeix en la discreció de la intimitat: *En canvi, tu, quan preguis, entra a la cambra més retirada, tanca-t'hi amb pany i clau i prega al teu Pare, present en els llocs més secrets, i el teu Pare, que veu el que és secret, t'ho recompensarà* (Mt 6,6). L'autèntica transparència s'esdevé en un lloc amagat. A la penombra de la seva intimitat, l'ésser humà és vist tal com és i no tan sols en la seva aparença. Aleshores està preparat per captar la presència del Misteri. Així es compleix la benaurança dels nets de cor que veuran Déu (Mt 5,8).

La introspecció és una pràctica necessària d'autotransparència que permet descobrir la presència amagada de Déu. Llaavors, només llavors, és possible testificar-la.

Aquell que viu en veritat respecte a si mateix, evitant la mentida, la ignorància i l'autoengany, transmet d'alguna manera la imatge de Déu. Aleshores, podem afirmar que la santedat consisteix a transparentar el sant.

Simone Weil identifica la docilitat interior amb la transparència: *aquesta obediència de les coses és per a nosaltres, en relació amb Déu, allò que la transparència d'un vidre és en relació a la llum.*⁸ L'ésser humà que ha treballat la seva interioritat per fer-la més transparent està en disposició de transparentar Déu amb les seves actituds, comportaments, paraules, sentiments, accions... És l'acompliment de la màxima de sant Pau: *Ja no soc jo qui visc, és Crist qui viu en mi* (Ga 2,20).

La filòsofa francesa Simone Weil (1909-1943).

A tall de conclusió

Des de la perspectiva de l'espiritualitat cristiana, la transparència deixa de ser un requisit de control o un àmbit d'exhibició al servei del narcisisme i de la curiositat per identificar-se amb l'autenticitat i la sinceritat. I al seu torn, l'opacitat queda lliure del seu caràcter sospitosos per esdevenir sinònim de misteri però també d'intimitat, discreció i respecte.

⁸ Simone Weil, *Autobiografia espiritual i altres escrits de Marsella*, Ed. Denes, València 2008, p. 72.

La transparència és un element decisiu en el procés espiritual, ja que sense l'auto-transparència difícilment l'ésser humà pot accedir al misteri de la divinitat. L'experiència de conversió de personatges com sant Agustí palesen de quina manera la revelació està íntimament vinculada a l'autoconeixement. Aquest és el sentit de la imatge del castell de diamant descrita per santa Teresa d'Àvila.

A mesura que l'individu es transparenta, percep la transparència de la realitat i, d'aquesta manera, es revela o es transparenta el mateix Déu. En aquest context, cal recordar les paraules de Teilhard de Chardin: *el gran misteri del cristianisme no és exactament l'Apàrició, sinó la Transparència de Déu en l'Univers.*⁹

A través de la seva autotransparència l'individu albira el Misteri i, aleshores el món esdevé prou transparent per revelar el Creador. Al mateix temps, l'individu pot transparentar la presència de l'Inefable, fa visible l'Invisible. Aquesta conjunció de transparències és el nucli de l'experiència religiosa. A mesura que l'ésser humà avança en la seva autocomprensió i en el coneixement de la realitat, pot copsar el Misteri que omple de sentit la seva existència.

Josep Oton

⁹ Teilhard de Chardin, *El medio divino*, Alianza, Madrid 2000, p. 109.

VIDA I TREBALL EN COMUNITAT: EMMAÚS RURAL

Al setembre del 2013 va començar a l'Ermita del Camí, a Granyena de Segarra, una experiència de vida i treball en comú. Té per objectiu donar alternatives a la problemàtica d'exclusió que genera la nostra societat i també respondre al fenomen d'abandonament de les àrees rurals i el deteriorament del medi natural. Els promotors d'aquesta experiència som una família constituïda per Miquel Torres i jo mateixa, la que us escric, Conchi Plaza, educadora social i responsable de la Llar Santa Maria del Camí, acompanyats pels nostres dos fills petits, l'Èlia i el Joan.

La gestació del projecte

La seva arrel es troba en el *Moviment d'Emmaús* que comença a França de la mà de l'Abbé Pierre el 1949, moviment que ara mateix està integrat per 400 grups en més de 37 països. Tots tenen un llaç ideològic comú: el *Manifest Universal* (1969).

Emmaús és l'experiència de trobada d'una banda, de persones conscients de la seva situació privilegiada i de les seves responsabilitats davant la injustícia i, de l'altra, de persones que no tenien cap raó de viure. Unes i altres van unir voluntats i esforços per ajudar-se mútuament i socórrer els qui sofreixen. Pretén ser una alternativa de vida i treball en comunitat. En Miquel Torres ha estat vinculat a diferents comunitats d'Emmaús a Europa (sobretot a França) i darrerament, a la comunitat dels *Drapaires d'Emmaús de Sabadell*, que porta 30 anys de trajectòria en la lluita contra l'exclusió social. És en aquesta comunitat on vam coincidir el Miquel i jo i on es gestà aquesta iniciativa.

Una altra de les arrels del projecte és la meva experiència de 13 anys en l'acompanyament de persones amb Sida sense llar dins de *La Fundació Acollida i Esperança* (Funda-

Abbé Pierre (1955).

ció Canònica), en l'*Obra Social Santa Llúisa de Marillac* (Filles de la Caritat) i la participació des del 1991 en la casa d'acollida de *Dit i Fet*, al barri gòtic de Barcelona, per a homes sense sostre; tot a la ciutat de Barcelona. Per últim el projecte s'arrela també a l'experiència que vaig compartir durant dos anys amb les *comunitats indígenes camperoles* de Chiapas (Mèxic).

Amb tot aquest bagatge es va constituir el maig del 2012, a Sabadell, l'Associació *Emmaús Rural*, amb el recolzament de la *Comunitat d'Emmaús Sabadell* i la cooperativa *L'Olivera* de Vallbona de les Monges, dedicada a la producció de vi i oli, integrant persones amb disminució intel·lectual i malats mentals. Es tractava, doncs, de reproduir l'experiència d'Emmaús en un entorn rural.

Per què aquí i ara?

L'exclusió social i la desigualtat són un problema social que es va engrandint des de l'inici de la crisi. Hi ha moltes persones que han quedat al marge de la societat a causa d'un atur que es manté durant anys, al qual s'afegeixen problemàtiques de dependències, salut mental i/o falta de xarxa familiar. Moltes vegades acaba en la pèrdua de l'habitatge.

L'única manera que veiem per situar-nos davant això consisteix a generar espais de vida i ocupació en comunitat, integradors, amb creació de vincles personals i que permetin la subsistència, tal i com ja estaven fent les comunitats d'Emmaús arreu des de fa anys.

D'altra banda, sentíem que calia fer una aposta per al desenvolupament rural. Vivim una greu crisi ecològica que també necessita resposta. La nostra va ser sortir de la ciutat i ubicar-nos en una àrea molt despoblada, d'on tradicionalment la gent jove marxa, tot intentant fer créixer iniciatives de vida i ocupació que tinguin cura del territori i l'empenyin per vies noves. A més, creiem que l'ambient rural, on les relacions són més personals i veïnals, és molt adient per crear vincles socials que evitin l'exclusió. La relació amb la terra, els treballs agraris i de cura d'animals ajuden molt les persones a reestructurar-se i són en si mateixes molt terapèutiques.

A les nostres comarques de Lleida i a la Catalunya Central (Urgell, Pla d'Urgell,

Noguera, Segarra, Alt Urgell, Conca de Barberà, Garrigues, Anoia, Solsonès, Berguedà...) manquen d'iniciatives que possibilitin l'acompanyament de llarga durada a persones sense llar. Hi ha alguns albergs on només es pot passar un parell de nits. Les persones en aquesta situació no tenen més remei que desvincular-se del seu territori i anar cap a l'àrea metropolitana de Barcelona. També manquen espais dins de la societat civil que donin oportunitats a col·laborar en accions concretes a favor de la integració social.

Vam fer una recerca de llocs possibles per començar el projecte. No teníem diners per comprar res. Per això cercàvem algú que pogués cedir un espai a l'associació. Vam trucar portes de tot tipus durant dos anys i, finalment, va ser el bisbat de Solsona, d'acord amb la parròquia de Granyena de Segarra, que ens va facilitar una casa a un km del poble adossada a un santuari, amb una mica de terreny.

Ermita de Santa Maria del Camí (Granyena de Segarra).

I com ho fem?

L'experiència s'ubica en una masia al municipi de Granyena de Segarra. Disposem, doncs, d'un habitatge amb 6 llits d'acollida, sales i menjador per a la comunitat i un espai per a la família. També disposa d'uns espais

El poble de Granyena de Segarra.

exterior amb terra per al conreu i corrals per a la cria d'animals. Alguns pagesos deixen petits camps d'oliveres i d'ametllers que ens permeten tenir tallers ocupacionals. Aquest projecte té diferents vessants.

La comunitat de convivència

Es tracta d'animar i fer possible una comunitat, oberta a les persones en situació d'exclusió, on experimentem ajuda mútua i on es puguin desenvolupar ocupacions que permetin la subsistència i que són alhora espai terapèutic d'inserció sociolaboral.

Les persones sense llar que ens arriben estan molt mancades de recursos en l'àmbit personal. La comunitat suposa la cobertura de les necessitats de sostre i menjar perquè aquestes persones tinguin una situació mínima des d'on poder encarar el seu futur. Es busca desenvolupar un procés d'aprenentatge en l'ambient quotidià a través de les relacions, el compartir treballs i la pràctica de feines rurals per part de totes les persones que hi participen (residents, voluntaris i amics). Intentem que cada persona es faci càrrec de tasques i així desenvolupi hàbits i responsabilitat.

Per aconseguir tot això s'estableixen uns temps de feines matí i tarda amb espais de comunicació i reflexió conjunts i també

temps personal. Es tracta de procurar un ambient on les persones puguin desenvolupar-se físicament, emocionalment i espiritualment. Totes les tasques formen part de la formació i les persones que no tenen cap ingrés reben una retribució setmanal per a despeses personals.

Considerem que les persones, malgrat estar en una situació de vulnerabilitat, són subjectes capaços d'aportar solucions i de tenir una visió transformadora a la societat. La seva situació ens qüestiona i ens fa mirar la realitat des d'una altra perspectiva. És per això que el projecte no és un recurs assistencial sinó un espai de participació i d'autoorganització de manera que la per-

Foto: Conchi Plaza.

Els promotors som una família: en Miquel Torres, jo mateixa, Conchi Plaza, acompanyats pels nostres dos fills petits, l'Èlia i el Joan.

sona sigui activa i col·labori amb el seu potencial a tirar-lo endavant. L'autogestió és el millor camí per tal que les persones puguin ser responsables del seu destí, sense copiar models externs. Per això la marxa de la vida s'intenta organitzar de manera que siguin els mateixos participants els qui la mantinguin, la planifiquin, l'avaluïn.

Donem al treball un valor important com a mitjà de realització personal, de lluita per al sosteniment de les pròpies necessitats i com a servei i responsabilitat social.

L'ocupació sempre amb visió formativa es fa en:

- Treballs d'horta. Es planifiquen els espais, es prepara la terra, es planta i es cuida. Aquestes feines es fan sempre amb criteri ecològic i intentant recuperar formes tradicionals de conreu.

- Treballs de granja: cura del petit ramat de cabres i gallines. Es fan tasques de menjar, neteja, ajuda a la cria, etc.

- Treballs de camp: oliveres, ametllers i vinya. A la cooperativa *L'Olivera* de Vallbona de les Monges i amb alguns pagesos de la zona, es fan totes les feines relacionades amb aquests cultius.

- Treballs de petites reparacions de la llar: pintura, reformes, neteja, etc.

- Treballs d'elaboració de pa i formatge. Durant alguns mesos de l'any es fan pràctiques de fer formatge amb la llet del ramat i s'elabora pa en forn de llenya.

- Taller de construcció amb pedra seca. Es tracta de rebre aprenentatges de la tècnica tradicional de pedra seca.

La comunitat també intenta tenir cura que hi hagi espais per al creixement espiritual, sobretot pel que fa a la recerca de raons per viure i de sentit de la vida. Facilem espais de pregària i silenci i espais de reflexió i de compartir les vivències.

La participació ciutadana

La nostra acció volem dirigir-la també a la societat en general, ja que és també subjecte necessari per fer efectius els processos d'inserció social i de la cura del territori. Les persones que, normalment, miren de lluny les situacions de vulnerabilitat que travessen molt conciutadans, s'apropen a aquesta problemàtica i descobreixen valors d'empatia i solidaritat. El projecte afavoreix trobades cara a cara, per compartir vida i ocupació,

Foto: Conchi Plaza.

La comunitat d'Emmaús a Sabadell (2011).

tot mantenint els espais oberts a l'exterior i tot cercant una participació voluntària de persones que comparteixin els nostres principis. Així, doncs, és tota la societat la que és convidada a despertar la consciència i a participar de forma molt concreta a evitar l'exclusió i a crear formes de vida respectuoses amb la Terra.

Les nostres accions volen afavorir la cultura del compartir i estan inserides a l'entorn social, en relació amb el municipi i participant de la seva dinàmica.

El desenvolupament rural i la conservació del territori

De la Terra neixen uns valors i una cosmovisió que són terapèutics i beneficiosos per a persones que han perdut el sentit, estan vivint moments crítics o es troben desubicats. És una manera de poder trobar un ritme serè que porti a la introspecció i a dedicar el temps a treballs a l'aire lliure en contacte amb la terra i els animals. Aquests treballs permeten aprendre a tenir cura i a fer-se responsable de quelcom viu, amb el que això té d'humanitzador i de terapèutic.

També busquem vincular la persona a un territori, desenvolupant sentit de pertinença a un paisatge i terra concrets. Això és especialment important per a persones deslligades de la xarxa social. A més pretenem

revaloritzar els oficis de pagès i els aprenentatges lligats al desenvolupament de formes d'aprofitar els recursos naturals amb criteris de respecte, sostenibilitat i producció ecològiques.

Aliances amb altres iniciatives

La nostra entitat està en relació i treballa amb altres entitats del territori dedicades al camp social. Les esmento a continuació.

- La cooperativa *L'Olivera* de Vallbona de les Monges dedicada a l'elaboració de vi i oli, que inclou residència i treball per a persones amb discapacitat intel·lectual i malalts mentals. Tenim una col·laboració estreta per a la formació en temes d'olivera i vinya. Durant el curs fem una programació d'activitats ocupacionals conjuntes.

- *Fundació Casa Dalmases*, a Cervera, dedicada a l'elaboració de cervesa, xocolata i a la promoció cultural a la mateixa Cervera, que treballa també per donar ocupació a persones en situació d'exclusió o discapacitat, amb la qual portem a terme itineraris d'inserció laboral. Amb la *Fundació Casa Dalmases* compartim molts espais de reflexió conjunta i de programació d'activitats i ens recolzem mútuament en els projectes que portem a terme.

- Serveis Socials dels consells comarcals i ajuntaments (La Segarra, l'Anoia, l'Urgell...)

- *Càritas* col·labora en el projecte amb donacions d'aliments per a la cobertura de necessitats bàsiques de les persones que participen del projecte.

- Albergos de transeünts de Tàrraga i de Mollerussa.

- *Associació Alba* de Tàrraga dedicada a l'acompanyament i ocupació de persones amb discapacitat, amb la qual coordinem el tema de formació dels voluntaris i amb qui tenim també altres projectes socials en comú.

Foto: Conchi Plaza.

El projecte afavoreix trobades cara a cara, de compartir vida i ocupació.

La Fundació Casa Dalmasas de Cervera, un projecte d'inclusió laboral per a persones amb especials dificultats.

El repte és gran!

Abans que cap altra cosa es tracta de crear un espai de convivència on es pugui viure l'ajuda mútua i les persones trobin un ambient on refer-se i trobar raons per viure. No és una tasca senzilla ja que l'estil de vida actual potencia l'individualisme i compartir no sol ser un aprenentatge habitual. Costa viure de manera senzilla i alhora comptant amb els altres.

En segon lloc volem desenvolupar projectes ocupacionals productius que puguin mantenir la comunitat. Tots sabem com n'és de difícil trobar feina avui, i més si estem situats en un poblet de la Segarra. Optem per treballs humils com la recollida de roba i mobles usats, reparacions de la llar (paleta, pintura...), treballs de peó de camp, jardineria, neteja... El treball és una eina bàsica perquè les persones sentin que participen del seu destí tot aportant quelcom a la societat.

És molt emocionant poder dir a una persona que passa un moment crític a la vida i

que es queda sense llar: *passa, aquí pots trobar un lloc per viure i veure com es fa realitat la màxima del Moviment d'Emmaús de compartir el fruit del nostre treball amb els que tenen menys.*

Ens agradaria que aquest projecte fos compartit, poder comptar amb un grup humà de suport més ampli i que cadascú, des de la seva situació, pugui fer una col·laboració per tirar-lo endavant, sigui amb una aportació econòmica, sigui compartint temps amb nosaltres, sigui facilitant treballs de camp, neteja o reparacions de la llar a la comunitat, sigui animant amics a conèixer la iniciativa o visitant-nos, sigui des de la pregaria, sigui oferint actes o iniciatives en les quals poder actuar conjuntament...

Us animem a visitar la nostra web, www.emausrural.org, per tal que seguiu més de prop el que fem, hi participeu i, si ho voleu, contacteu amb nosaltres.

Conchi Plaza

EL «MONAQUISME» JUEU DE LA COMUNITAT DE MAREOT

Sovint s'esmenten formes de monaquisme precedents de la cristiana. Entre aquestes destaca el monaquisme jueu dels anomenats "terapeutes". Ens en parla el doctor Antoni Bosch-Veciana, professor d'Història de Filosofia Antiga a la Universitat Ramon Llull.

Filó i el De vita contemplativa

Filó d'Alexandria (20 aC - 50 dC), filòsof i comentador de la Torà, fou un representant eminent del judaisme alexandrí. Va ser un autor prolífic. Ens n'han arribat fins a quaranta-set tractats complets (trenta-vuit dels quals foren escrits en llengua grega i, els nou restants, ens han arribat en traducció armènia). Alguns autors sostenen que s'han perdut alguns tractats més (vint o vint-i-cinc). La seva obra fou salvaguardada gràcies a l'ús que la tradició cristiana va fer dels seus escrits, sobretot a causa que servien per exposar millor el sentit dels textos de la Torà.

D'entre les seves obres n'hi ha una que podem qualificar d'excel·lent. Es tracta de l'obra intitolada *De vita contemplativa*.¹ I diem que és excepcional perquè és l'únic testimoni que conservem sobre la vida d'una comunitat jueva d'homes i de dones que, des de finals del segle 1 aC fins a

¹ Efectivament aquest és el títol en la seva versió llatina. En la versió grega el títol fa: *De la vida contemplativa o dels orants* (Περὶ βίου θεωρητικοῦ ἢ ἱκετῶν). D'aquest llibre n'hi ha una excel·lent traducció catalana, amb el text grec al costat, del professor Frederic Raurell: FILÓ D'ALEXANDRIA, *De vita contemplativa*. Introducció, text revistat i notes de Frederic Raurell, Barcelona: PPU 2006.

Filó d'Alexandria. (Wikimedia Commons).

la primera meitat del segle 1 dC, visqueren en una mena de societat monàstica, molt a prop de la ciutat d'Alexandria, en un turó situat al nord del llac de Mareot, que banyava el sud d'Alexandria, una ciutat on alguns jueus de la diàspora escolliren per viure-hi, en barris anomenats *nomes*. Aquella comunitat de Mareot (així els anomena l'estudiosa Joan E. Taylor) havia escollit aquell turó perquè era un indret adequat pel clima i la segure-

tat, envoltat com estava de cases de pagès i de llogarets que els podien socórrer. I allí, formant una comunitat segurament reduïda, allunyats dels tràfecs i de la fressa de la ciutat d'Alexandria, s'hi recollien els homes i dones del grup de Mareot, en una vida de silenci i d'austeritat, de pregària i d'estudi, dedicats plenament a la contemplació. Com alguns sostenen, de ben segur que aquella manera de viure va influenciar alguns moviments ascètics de l'Antiguitat.

Els terapeutes i les terapèutides

Aquells homes i aquelles dones jueus que es dedicaven a la contemplació s'anomenaven a si mateixos «terapeutes», i «terapèutides»; i també així eren anomenats pels altres (com, per exemple, per Filó d'Alexandria). Cap escriptor de l'Antiguitat mai no havia

parlat dels terapeutes ni de les terapèutides. És només Filó d'Alexandria qui ens en dona notícia, i no únicament en l'obra esmentada sinó també en d'altres. La majoria d'estudiosos creuen que segurament Filó tenia un coneixement directe d'aquells contemplatius jueus, sia perquè «la comunitat de Mareot» estava situada prop d'Alexandria (i els feia propers), sia perquè ell mateix hagués sojornat alguna vegada en aquella comunitat. Filó d'Alexandria ha escrit que sempre que li era possible *es retirava al desert a la recerca de solitud, silenci i contemplació*. El desert és el lloc per excel·lència on la vida es concentra en el que és essencial: en el silenci i l'aridesa del desert es revela la vida veritable, la Vida.

La «comunitat de Mareot» era un grup de contemplatius, «els millors», segons Filó, d'entre tots els contemplatius que hi havia

El llac de Mareot (avui Maryut) és un llac d'aigua salada situat a Egipte, separat del mar per un estret istme sobre el qual hi havia a l'Antiguitat la ciutat d'Alexandria. En aquest mateix istme s'hi ubicava la comunitat dels terapeutes i les terapèutides. (Wikimedia Commons).

Ruïnes del monestir esseni de Qumran, situat a la vora de la Mar Morta. (Wikimedia Commons).

escampats per Egipte. Un grup que van decidir passar la vida en estat de contemplació dins d'aquella comunitat. A Mareot s'hi portava una vida sense gens ni mica de *vida activa*, com, per contra, sí que s'esdevenia amb els jueus *essenis* de Qumran, a les riberes de la Mar Morta. Els essenis tenien com a *model de vida* la dedicació al treball i a la *pregària*. La contemplació dels de Mareot era contemplació de Déu, una contemplació que els suposava viure concentrats en la lectura silenciosa i complementària de la natura i de la Torà; una contemplació que els conduïa vers la *visió* de la realitat divina.

Els *terapeutes* i les *terapèutides*, en tant que dedicats a la vida contemplativa, s'anomenen a si mateixos «filòsofs» —com també els anomena així Filó d'Alexandria— perquè en el món de l'Antiguitat, els qui feien l'op-

ció per un model de vida de contemplació (*theòria*) eren els filòsofs (que, d'altra banda, sempre la compartien amb d'altres, en comunitat, dins d'una mateixa escola filosòfica). Tinguem també ben present que els *filòsofs* de l'Antiguitat s'anomenaven justament «*filòsofs*» —i així també s'esdevé amb els terapeutes i les terapèutides de Mareot— perquè aquella seva opció de vida demanava tenir cura de l'ànima i suposava una teràpia profunda que abraçava la totalitat de l'ésser humà, tal com ja ho havien practicat Sòcrates i, força més endavant, els estoics. La finalitat no era altra que un guariment radical dels mals de l'ésser humà, tots, els del cos i els de l'ànima. La gravetat de l'emmalaltiment personal era evident —en aquell present, com, de fet, en tot present— per la força dels mals que esmenta Filó en *De vita*

contemplativa (plaers i concupiscències, pors i cobdícies, follia i injustícies, i un nombre infinit de disturbis mentals i vicis). Estaven convençuts que una decisió per una vida de concentració en l'esperit, de concentració en el que és essencial, els conduiria al guariment de tot l'ésser humà. Així doncs, l'autocontrol, és a dir, el domini del cos i de l'ànima, inseparables, els permetien, a través de l'harmonia assolida entre l'exterior i l'interior, una concentració de l'esperit amb tot allò que tingués a veure amb l'intel·lecte i amb el diví (l'Ésser contemplat des de la seva unitat).

Una comunitat dedicada al culte

Però el terme *terapeutes* i *terapèutides* té també un altre sentit en grec (que Filó, amant de les etimologies, posa de relleu): el de *servir* algú (Déu) i, doncs, *retre culte* a algú (Déu). Conseqüentment, el terme *terapeutes* (de *therapeuein*) no sols té una connotació guaridora sinó també una significació cùltica que no pot separar-se de la primera significació terapèutica: *retre culte* a Déu (l'Ésser), significa disposar-se exteriorment i interiorment al bé, guarir-se radicalment per a viure en unitat amb l'U (la imatge de Déu mateix contemplada des de la seva unitat). La seva dedicació a Déu a través de l'estudi i la pietat, en una no destorbada atenció al que és essencial, els possibilita una continuïtat total de la vida contemplativa, fins i tot durant el somni; alguns podien contemplar, en somnis, *les bel·leses de les virtuts i de les potències divines* i, fins i tot, arribar a proclamar, en somnis, *les lloables doctrines de la filosofia sagrada*.

El mode de vida

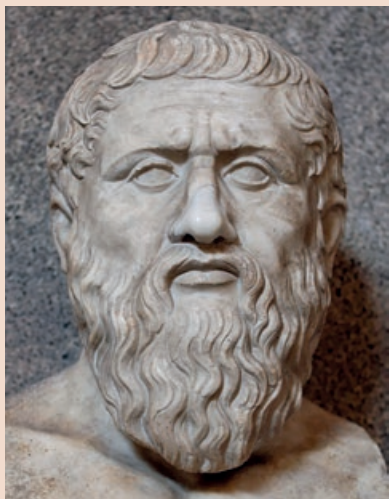
En el *De vita contemplativa* Filó d'Alexandria no fa cap exposició dels continguts de la filosofia d'aquests contemplatius de Mareot, només ens descriu aquella filosofia, és

a dir, ens exposa com vivia aquella comunitat contemplativa.

L'acceptació de la vida en comunitat per part dels terapeutes i de les terapèutides comportava l'acceptació d'una intensa vida personal d'aïllament en cases individuals (o cel·les). Filó ens explica com són les cases i la vida de recolliment que hi fan els terapeutes: cases senzilles que arreceraven de les cremades i de la gelor, i permetien ajudar-se en cas d'incursió de pirates. Llegim en el *De vita contemplativa* que *a cada casa hi ha una peça sagrada anomenada santuari o ermita ('monasterion') on es retiren per realitzar els misteris de la vida religiosa. No hi introdueixen res: ni beguda, ni aliments ni res d'aquelles coses necessàries per a la cura del cos [durant el dia], sinó simplement lleis, oracles lliurats per boca dels profetes, salms hímnics i tot allò que fa possible que la ciència i la pietat creixin i atenyin la seva plenitud. No prenen cap aliment ni beguda abans de pondre's el sol. Perquè les necessitats corporals només mereixen les tenebres; i la contemplació, la llum (el sol, el dia).*

La jornada estava marcada, matí i vespre, per la *pregària*. La resta del dia la dedicaven a l'exercitació espiritual (*ascesi*): lectura i estudi, on s'ajudaven de l'al·legoria (de cara a cercar el veritable sentit dels textos, que no era pas superficial). Sabien música en un grau de perfecció prou remarcable i cantaven coralment de manera harmoniosa. Passaven sis dies de la setmana en silenci total i en solitud. En el setè dia hi havia una reunió comunitària on, homes i dones, amb un capteniment decorós i un ordre pensadíssim, escoltaven el més ancià que els adreçava un discurs per a aliment de tots plegats.

Quan arribava el setè dia de la setmana, *un dia molt sagrat i un dia de gran festa*, els terapeutes i les terapèutides el celebraven amb privilegis especials, sobretot en relació a l'alimentació, però amb molt d'autocontrol. En aquells banquets setmanals, tots vestien

Bust de Plató. Museu Pio-Clementino del Vaticà.

de blanc lluminós. Menjaven pa, amb sal com a condiment, i bevien aigua de la font. Una austeritat espartana que també era ben explícita en la roba que duïen cada dia a les cel·les: a l'estiu, un embolcall curt, de lli; i, a l'hivern, es cobrien amb una capa de pell d'ovella o de cabra.

Cada set setmanes celebraven un *banquet*, que Filó contraposa als banquets pagans (degradació moral, borratxeres, luxe i confort, aliments sobreabundosos i llaminadures... lectura gens rigorosa dels banquets dels filòsofs Xenofont, Plató, etc. que Filó esmenta). També cada quaranta-nou anys, en l'any que fa cinquanta (*el més sant de tots els nombres*), celebren una *fiesta molt gran*. Tot en un ordre molt pensat: pregària a Déu (benedicció de la taula, en diríem nosaltres), homes i dones separats (a dreta i esquerra); el president comenta les Escriptures i n'ensenya el seu sentit (al·legòricament considerat) enmig d'un gran silenci (procuren no respirar massa fort); es canten himnes a Déu; es para taula i els membres de la comunitat s'asseuen en catifes de fulles de paper, no tenen esclaus-servents sinó joves de la comunitat; comença el sopar,

també d'una gran sobrietat (no mengen carn d'animals i no serveixen vi sinó aigua clara i freda... calenta per als més ancians); després de sopar, celebren la vetlla santa on canten himnes que ells mateixos han compost per a Déu i dansen. Amb això volen reproduir el que s'esdevingué a les voreres de la Mar Roja quan els israelites la travessaren. Continuen la festa fins a l'alba, *embriagats d'una bella embriaguesa, sense pesantor de cap ni de parpelles, sinó més deixondits que en començar el banquet*. Llavors *alcen les mans vers el cel demanant una jornada feliç i el coneixement de la veritat i la clarividència de judici*. I, quan ja ha acabat tot, *cadascú marxa al seu santuari privat (a la cel·la, casa seva) per continuar practicant i cultivant la filosofia [la manera de viure, la contemplació] que els és familiar*.

Al final del *De vita contemplativa*, Filó assenyala com per als terapeutes i les terapèutides la vida contemplativa és un do, el do més excel·lent de tots els dons, el de l'amistat de Déu, que és, al mateix temps, plenitud de la felicitat, *un do millor que qualsevol fortuna*.

Filó, i només Filó, ens ha transmès el testimoni de la seva relació amb aquella comunitat jueva de Mareot, en la qual, homes i dones, s'exercitaven en una vida virtuosa dedicada a l'estudi, la pregària i, en definitiva, a la contemplació. La relació de Filó amb la comunitat de Mareot, hagi estat quina hagi estat, és una relació excepcional i de tal manera singular que ell mateix ha volgut deixar-ne constància escrita, segurament com a mostra d'agraïment per una vida tan intensament viscuda i per les seves estades en aquells indrets de Mareot, que avui gairebé ni es conserven a causa de l'expansió de la ciutat actual d'Alexandria que s'ha eixamplat fins aquell indret de Mareot, avui ocupat pel suburbi anomenat Abu Yousef.

Antoni Bosch-Veciana

CLAIRE MARIE STUBBEMANN

Claire Maire Stubbeman, de nacionalitat alemanya, és llicenciada en dret. Posteriorment va cursar estudis filosòfics i teològics a la Facultat de Teologia del Nord d'Espanya (Burgos) on va obtenir el seu doctorat. És laica i compagina la seva activitat pastoral-espiritual amb la docència. Va donar els exercicis espirituals a la comunitat de Poblet l'any 2017 (20-25 de març). Aprofitant aquesta avinentesa l'entrevista per a nosaltres fra Bernat Folcrà, monjo de Poblet.

Claire Marie, háblanos de tus comienzos: ¿dónde naciste? ¿Cómo era tu familia en Alemania?

Yo nací en Coblenz donde el río Mosela concluye en el Rin; soy la última de seis hermanos. Cuando yo tenía tres meses mis padres se trasladaron a Núremberg (Baviera). Siempre hemos sido una familia muy unida. Me ha marcado sobretodo la fe de mi madre. Viví con mis padres hasta el acceso a la universidad, porque en Alemania, en cuanto terminas el bachillerato uno se va de casa y ya no vive más con sus padres si vas a cursar estudios universitarios.

¿Por qué viniste a España hace ya cerca de cuarenta años? ¿Qué te atrajo de estas tierras?

No fue precisamente la tierra, sino una llamada que a través de circunstancias muy concretas me hizo el Señor. Vine sin saber el idioma para estudiar teología en Burgos.

¿No sabías castellano?

No, soy autodidacta. Nunca he recibido clases de español. Empecé a estudiar la filosofía con un buen diccionario y así aprendí el idioma.

¿Habías cursado estudios en Alemania antes de venir a España?

Estudié derecho. En Alemania la carrera de derecho no consiste sólo en aprobar las asignaturas; al final de los estudios se han de pasar unos exámenes muy fuertes. Los estaba preparando cuando sentí la llamada de ir a España para estudiar teología. Abandoné la preparación de estos exámenes, pero la carrera sí que la hice.

¿Entonces tu camino de fe ya había comenzado en Alemania?

Mi camino de fe empezó en el seno materno. Estoy convencidísima, aunque a

Claire Maire Stubbeman.

algunos les parezca una tontería, que realmente mi madre me transmitió la fe ya en su seno. Y desde que tengo consciencia de existir siempre he tenido la convicción de que el Señor está conmigo. Y la vocación, también suena tal vez muy fuerte, la viví a los cuatro o cinco años. Ya entonces tuve la consciencia de que el Señor me llamaba para sí. Pensé que me llamaba a la vida monástica, pero nunca llegué a entrar en una comunidad porque Dios no me lo permitió. Sin embargo, la vocación la siento desde los cuatro o cinco años, con claridad. Con seis años hice la primera comunión. La recuerdo como si la hubiera hecho esta mañana.

Tú nos decías que habías estado bajo la sombra de un Carmelo. ¿Es a esto a lo que te refieres cuando hablas de la vida monástica?

No exactamente. Después de estudiar teología estuve dando clases en la enseñanza secundaria durante unos años, y luego el Señor me llamó para que lo dejara todo, para estar, como digo yo, como una ficha de ajedrez a su disposición. Y entonces le dije al Señor: ¿a dónde quieres que vaya? Y Él me llevó al País Vasco y viví a la sombra de un monasterio de las Carmelitas Descalzas durante cinco años. Visitaba los conventos que me llamaban, y acompañaba espiritualmente a las personas que venían a mi casa. Cuando vendieron este Carmelo porque se fusionaron con otro le dije al Señor: ¿a dónde voy

yo ahora? Y me llevó otra vez a Burgos, y ahí también las Carmelitas, sin saberlo yo, me dijeron que tenían el piso del capellán libre, porque el capellán se había comprado un piso en propiedad. Viví dieciséis años a la sombra del Carmelo de Burgos sin pertenecer a la comunidad.

¿Estabas estudiando el bachillerato de teología?

« Después de estudiar teología estuve dando clases en la enseñanza secundaria durante unos años, y luego el Señor me llamó para que lo dejara todo, para estar, como digo yo, como una ficha de ajedrez a su disposición »

El bachillerato lo terminé en 1982. En 1998 volví a la facultad para cursar la especialidad en espiritualidad, que terminé en el 2000. Después seguí con la tesis doctoral que defendí en el 2003.

Nos dijiste durante los ejercicios que tú te sientes peregrina en la fe. ¿Nos puedes describir el camino que te ha llevado a ser peregrina en la fe?

Desde pequeña he tenido muy claro que Dios me llamaba, el problema era saber dónde. Cuando leí a Santa Teresa de Jesús y a Edith Stein, cuando nunca pensaba que

« Desde pequeña he tenido muy claro que Dios me llamaba, el problema era saber dónde. Cuando leí a Santa Teresa de Jesús y a Edith Stein, cuando nunca pensaba que haría un día una tesis doctoral sobre ella, creí que el Señor me quería en un Carmelo »

haría un día una tesis doctoral sobre ella, creí que el Señor me quería en un Carmelo. Y fui al convento carmelitano de Colonia, el mismo en que había estado Edith Stein. Pero cuando entré en contacto con la comunidad me di cuenta que el Señor no me quería allí. Sentí que el Señor

me enviaba a España. Siempre intento escuchar en mi interior dónde quiere el Señor que yo esté. Ahora estoy dando clases en la facultad, pero no es una vida segura. Me siento peregrina en la fe, es decir, no hay

nada definitivo para mí. Lo definitivo es su voluntad. Cuando llego a un lugar me digo: "hoy estoy aquí, pero si mañana quieres que levante el ancla y me marche, pues aquí estoy". Es así.

Son cuarenta años de vida en España. ¿Ha habido algo que te ha atraído especialmente de este país?

He venido a España atraída por la voluntad de Dios. En caso contrario no hubiera venido. Me he quedado aquí porque Dios me ha marcado. De España me han atraído siempre los místicos españoles; luego también la mentalidad española. En Alemania somos tal vez más serios. Aquí la filosofía de la vida es diferente. Creo que mi identidad alemana y la mentalidad española casan bien. Estoy aquí porque creo que Dios, hoy por hoy, quiere que esté aquí, pero si mañana me pidiese volver a Alemania, volvería, aunque me costaría mucho. A mí lo que me determina es siempre la misma pregunta: ¿es o no un servicio al Reino lo que voy a hacer y lo que me van a pedir? Este es para mí el criterio de discernimiento para todo.

Claire Marie, vives como una persona consagrada con otra compañera, como una monja en el mundo, ¿cómo has llegado a hacer esta promesa y cómo es un día tuyo?

No es una promesa sino una necesidad desde pequeña. Desde que estaba estudiando en Alemania siempre he tenido mi tiempo de oración. Normalmente me levanto a las cinco y veinte de la mañana y hacemos una hora de adoración al Santísimo. Tenemos el Santísimo en casa, abrimos el sagra-rio y tenemos una pequeña custodia. Lue-

go rezamos juntas laudes, vamos a Burgos para celebrar la eucaristía, y luego cada una va a su trabajo. Por las tardes cada una hace una hora de adoración y rezamos vísperas juntas. Aunque no nos proponemos lo del silencio mayor, de hecho, al final del día hay silencio mayor en nuestra pequeña casa. Mi trabajo en la facultad me tiene constantemente en contacto con la Palabra de Dios. Tengo la dicha de poder trabajar en lo que al mismo tiempo es mi vocación, y eso para mí

es un lujo. Nuestra casa es una casa parroquial y a veces viene alguna persona para hacer un retiro, pero de uno en uno y según como podamos combinarlo con nuestro propio trabajo. Sí, vivimos como unas contemplativas en el mundo. Ciertamente sin la vida

de oración yo no funcionaría, la necesito como el pan de cada día.

¿Cuáles son las asignaturas que impartes en la universidad?

En la facultad de teología, en la sección de espiritualidad, imparto *Historia de la espiritualidad moderna y contemporánea*. Cada dos años imparto la asignatura *El catolicismo alemán en la primera mitad del s. XX*, y también, desde el año pasado, imparto la asignatura de *Ecumenismo*. Y en Ávila imparto cada año *Panorama de la mística moderna (XVII - XIX)*, una asignatura corta. Doy asignaturas de espiritualidad y de ecumenismo.

¿Qué te llevó a impartir la asignatura de ecumenismo?

He vivido muy intensamente el ecumenismo por motivos familiares y por ser alemana. Yo tenía cinco años cuando Juan XXIII convocó el Concilio Vaticano II. Mi

« Creo que mi identidad alemana y la mentalidad española casan bien. Estoy aquí porque creo que Dios, hoy por hoy, quiere que esté aquí, pero si mañana me pidiese volver a Alemania, volvería, aunque me costaría mucho »

padre era muy abierto. Todos los domingos, en familia, después de comer rezábamos por el Concilio y, cuando terminó, por la realización de todo lo acordado, en especial por el ecumenismo y por el diálogo interreligioso. Mi padre pertenecía a un grupo compuesto por un rabino, un pastor protestante y un sacerdote católico que se reunían mensualmente para leer juntos la Biblia. Desde muy pequeños mi padre nos transmitió una actitud de apertura a las otras confesiones y al judaísmo. Mi abuelo paterno era protestante, una hermana mía está casada con un protestante y mis sobrinos están casados con mujeres de la Iglesia protestante. En Alemania el catolicismo y el protestantismo se viven codo con codo.

Ahora vivimos un momento de una llamada especial a entender y practicar el diálogo ecuménico.

El diálogo ecuménico estrictamente se refiere al diálogo entre las distintas iglesias cristianas. La idea es llegar a la unión, pero no se puede correr más de la cuenta. Por ejemplo, en este año 2017 se celebra el quinto centenario de la proclamación de las tesis de Lutero en Wittenberg. Son muchos los que querrían participar juntos en la eucaristía. Pero no tiene sentido adelantar la comunión conjunta si todavía no se ha llegado a un mínimo acuerdo teológico sobre la eucaristía. Para las personas que no están formadas teológicamente es difícil entender que no podamos aún comulgar en la misma eucaristía se creemos en el mismo Dios, en la misma Trinidad, en las mismas Escrituras. Por eso la paz y el respeto mutuo son esenciales, no sólo como cristianos sino como seres humanos.

En el fondo el testimonio es lo que más contaría, personas que se aman siendo de distintas religiones y viven juntas...

Y sobre todo en este tiempo de grandes migraciones, de refugiados, de trasladados... es lo que tenemos delante de la puerta; debemos tratarnos y reconocernos como hermanos en primer lugar, no como hermanos de la fe, sino como "hermanos" hijos del mismo Padre. Tenemos que unirnos, como creo que ya se está haciendo, para defender los grandes valores de la persona humana y trabajar conjuntamente en servicio del bien, es decir, estar en conexión con Dios que es amor.

«Y sobre todo en este tiempo de grandes migraciones, de refugiados, de trasladados... es lo que tenemos delante de la puerta; debemos tratarnos y reconocernos como hermanos en primer lugar, no como hermanos de la fe, sino como "hermanos" hijos del mismo Padre.»

der los grandes valores de la persona humana y trabajar conjuntamente en servicio del bien, es decir, estar en conexión con Dios que es amor.

¿Cómo fue que te encontraste con la obra y la persona de Edith Stein hasta el punto de

realizar una tesis doctoral sobre ella?

Me animaron a trabajar sobre ella porque soy alemana y podía trabajar bien las fuentes que están en alemán. Pero de hecho fue un encuentro personal.

¿Un encuentro personal?

Antes de empezar la tesis doctoral me diagnosticaron un glaucoma. Mi madre tenía glaucoma en los ojos, pero yo tenía la forma de glaucoma no de tensión alta sino de demasiado baja, que es una forma más seria y más difícil de tratar. Entonces cuando fui a Alemania para decirle a mi madre que iba a hacer la tesis doctoral y que me habían diagnosticado un glaucoma, me dijo: "¿y cómo vas a leer y a trabajar tanto si tienes glaucoma en los ojos?" Fue en el año 1999. Y entonces no sé por qué me brotó desde del corazón hacer una novena a Edith Stein. Yo le decía: "oye, si tú quieres que trabaje

sobre ti en una tesis, ayúdame en los ojos". "Si tú quieres interceder por mí hazlo, y si no puedes tampoco pasa nada, ¿eh?". El 20 de enero del año 1999 volví al oftalmólogo y no me encontró ningún rastro del cerco negro que tenía en la campimetría. Cuando luego el oftalmólogo sacó el papel, yo miré y le dije: "no ha funcionado la máquina hoy, ¿verdad?" Porque yo tenía en cada ojo un cerco negro muy grueso. Y me dijo: "Sí, sí, ha funcionado muy bien, no queda ni rastro". Años más tarde enseñé las dos campimetrías a otra oftalmóloga de Madrid, y me dijo que las podía enmarcar en un marco de oro. Este fue mi encuentro personal con Edith... y le dije: "ahora vamos a hacer la tesis doctoral, yo contigo y tú conmigo", y así lo hicimos. La tesis la ha hecho el Señor, Edith y yo también, pero ellos tenían mayoría absoluta porque me costó mucho penetrar en su filosofía, ya que para entender su espiritualidad hay que entender primero su filosofía. Edith nació filósofa y murió como filósofa. Este fue mi encuentro muy personal con ella.

Cuéntanos un poco qué dice Edith Stein sobre la mujer.

Tenía una gran estima por la mujer porque había tenido el modelo de su propia madre. En el siglo XIX su madre, cuando murió su marido, se hizo cargo del negocio familiar. Hay que tener en cuenta que la mujer, en el siglo XIX, ante la ley no contaba para nada, como los niños o los deficientes.

Cuando Edith se convirtió el movimiento feminista católico le pidió que pusiera el fundamento antropológico de la diferencia entre el varón y la mujer. En aquellos momentos, como hoy, se reclamaba la igualdad absoluta porque tanto el varón como la mujer tienen la misma dignidad.

¿Y no es así?

Para Edith Stein varones y mujeres tenemos en común lo humano y las grandes potencias. Pero el entendimiento —el *Gemüt*, palabra alemana muy difícil de traducir, el alma del alma— y la voluntad se distribuyen de manera distinta. La mujer, para Edith, piensa desde el corazón y con el corazón y

capta la realidad de una manera distinta a la del varón.

Los partidarios de la ideología de género pondrían el grito en el cielo

Edith Stein desarrolló los fundamentos antropológicos de lo típicamente femenino y dijo, con toda razón, que uno no se hace mujer, sino que nacemos realmente varón y mujer. Ser varón o mujer no es una opción cultural. Junto con Gertrud von Le Fort defendió que la mujer es de por sí esposa, virgen y madre. La mujer lleva esto dentro de sí por ser mujer.

¿La virginidad también?

La virginidad sólo se entiende a la luz de la fe, entendida no como un hecho fisiológico, sino transparencia total frente a la voluntad de Dios sin interferencias del propio yo. Por eso Edith reclama la virginidad, no solo para la mujer consagrada o para la mujer soltera, sino también para la mujer casada. Cada vocación tengo que leerla en el corazón de Dios, y para poder leer la voluntad en su corazón, tengo que entregar mi propia voluntad, mi propio yo: la transparencia total. Y la mujer es ontológicamente esposa, virgen y madre por creación. Una cosa es la opción que yo pueda hacer por la vida consagrada, por el matrimonio o por la soltería (aunque Edith no contempla la soltería como una vocación). Pero, sea cual sea su estado, cada mujer, simplemente por ser mujer, tiene que desarrollar su vocación esponsal, maternal y vir-

ginal. Esa triple dimensión, antes de ser una opción, pertenece ya al ser femenino. Es el designio de Dios inscrito en la naturaleza de

la mujer. La mujer tiene que conocer esta triple dimensión para poder desarrollar plenamente su ser femenino.

El Dr. Francesc Torralba comparó en una conferencia reciente al pensador Martin Heidegger con Edith Stein, en muchas cosas

figuras paralelas, y en cambio una experiencia muy diferente en lo más profundo. Para Edith Stein no somos "lanzados al mundo", sino que ella hacía la experiencia de "sentirse sostenida per Dios", cuando todo se tambaleaba. ¿Puede ser ésta una experiencia común? ¿Cualquier persona puede llegar a experimentar así la confianza?

Para una persona creyente sí. Edith Stein en su obra más importante, *Ser Finito y Ser Eterno*, hace una crítica a Heidegger, porque para Heidegger el hombre estaba lanzado a la existencia prácticamente al azar. Edith,

en cambio, sostiene que nuestro ser no es un ser fugaz sin más. El ser no me lo debo a mí, sino que estoy sostenida en el ser. Esta confianza de ser sostenidos en el ser nos lo da la fe. Somos sostenidos por alguien que tiene un rostro, Jesucristo, que nos remite al Padre en el Espíritu.

¿Fue el judaísmo para Edith un puente para el cristianismo?

Edith nunca fue una judía creyente. Con quince años dejó libremente la oración y nunca se identificó con la fe judía en profundidad, sino que se sentía agnóstica, atea,

«Edith Stein desarrolló los fundamentos antropológicos de lo típicamente femenino y dijo, con toda razón, que uno no se hace mujer, sino que nacemos realmente varón y mujer. Ser varón o mujer no es una opción cultural.»

«La virginidad sólo se entiende a la luz de la fe, entendida no como un hecho fisiológico, sino transparencia total frente a la voluntad de Dios sin interferencias del propio yo.»

y descubre más en profundidad el judaísmo cuando se hace cristiana. Entonces se siente también orgullosa de ser judía porque Jesús fue judío. Y vive también el dolor de que los judíos no hayan podido reconocer en Jesús al Mesías. Edith ha hecho de puente casi sin pretenderlo. A los judíos les ha costado mucho aceptar la canonización de Edith Stein ya que la conversión de un judío al cristianismo se ve como una traición. Así lo vieron su familia y su pueblo.

La mujer muchas veces es víctima de la sociedad de consumo. Hay madres que sufren porque quieren dedicar más tiempo a sus hijos, y también padres a quienes la profesión les

impide también dedicarse a ellos. ¿Urge hoy también la necesidad de unificar la tensión entre familia y trabajo profesional?

Sí, pero no es fácil. La situación económica lo dificulta bastante. Creo que lo mejor que pueden dar los padres a sus hijos es dedicación desde la infancia. Las mujeres han estudiado y tienen sus carreras; no es frecuente ver a una mujer que posponga ejercer su profesión para cuidar a sus hijos; tanto derecho tiene una mujer a ejercer su profesión como un varón, aunque creo que la misión de la madre, no contrapuesta al padre, es especial ya que, al fin y al cabo, la mujer lleva a su hijo en las entrañas. Por supuesto, los dos tienen que estar al tanto de sus hijos, pero cada uno dentro de la tarea que el Creador ha querido.

«Las mujeres han estudiado y tienen sus carreras; no es frecuente ver a una mujer que posponga ejercer su profesión para cuidar a sus hijos; tanto derecho tiene una mujer a ejercer su profesión como un varón, aunque creo que la misión de la madre, no contrapuesta al padre, es especial ya que, al fin y al cabo, la mujer lleva a su hijo en las entrañas.»

«Recurro siempre a la definición de santa Teresa: rezar es tener un trato de amistad, estando muchas veces a solas con quien sabemos que nos ama. Para mí es un trato confidencial con el Señor.»

También porque la profesionalidad de la mujer ha sido una cosa muy importante para ella, asumiendo también roles que tradicionalmente han sido masculinos. La mujer se abre campo y colabora así a la mayor humanización de la sociedad.

Por supuesto que es positivo, con tal de que realmente también la mujer ponga su grano de feminidad en su profesión, que no siempre será fácil. Edith Stein fue una gran profesional en un tiempo en que todavía no había muchas mujeres intelectuales. Siempre defendió que la mujer vale para todas las profesiones.

Háblanos sobre la oración, ¿qué es para ti rezar?

Recurro siempre a la definición de santa Teresa: rezar es tener un trato de amistad, estando muchas veces a solas con quien sabemos que nos ama. Para mí es un trato confidencial con el Señor. La oración para mí ahora en gran parte es un descansar en el Señor sin grandes palabras. ¿Para qué rezo? En primer lugar, porque es para mí una necesidad como la respiración. Creo que la oración es la fuerza más grande que hay en este mundo, porque, como os decía también en los ejercicios, el hecho de que el espíritu se una a nuestro espíritu me parece de un alcance enorme. Alcanzamos en

Cristo y con Él, ya que es la puerta, a todos los corazones; y mantengo viva la llama de la fe incluso en los corazones que no le conocen. La oración es lo que calienta y mantiene el calor en el mundo, la llama del amor. Es

dar gracias en toda circunstancia, en toda, también en las malas, sí, porque sabemos que todo sirve para bien para los que aman a Dios. La oración en gran parte es echarme en brazos del señor y descansar, escuchar, dejarme mover. Y la Palabra de Dios es para mí un alimento único. Por supuesto que es muy bonito y nutritivo leer buenos libros, pero no hay nada como la Palabra de Dios; ahora bien, hay que comerla despacio, rumiándola, dejándola reposar. Vosotros dedicáis mucho tiempo al canto litúrgico; yo necesito grandes espacios de oración en silencio para poder posar todo esto. No se trata de "pensar sobre", porque una cosa es pensar y otra cosa es orar, sino que se trata de estar con un tú. Muchas veces estoy en silencio; en otros momentos puedo decir algo; a veces se trata sólo de decirle al Señor: "acurrúcame tú en tus brazos y déjame reposar". Yo tengo un trato muy simple con el Señor.

¿Y qué les dices a los seculares o a las familias sobre la oración cuando a veces viven una vida llena de actividades?

Para orar, aunque sea sólo diez minutos, hay que reservarse un espacio. Se aprende a orar orando. Cada vez más hay personas que

descubren la importancia de retirarse, aunque sea quince minutos, por la mañana o por la noche; y en las familias muchas veces las personas descubren la oración cuando hay dificultades, cuando hay una enfermedad. Dios se sirve de cualquier cosa. A la oración hay que dedicar un tiempo, aunque sea empezar con diez minutos, y sobre todo hay que aprender a hacer silencio; porque por todas partes hay música de fondo, en el autobús, en el supermercado... La gente rehúye el silencio para no confrontarse consigo misma. Pero cuando uno empieza a saborear el silencio es algo que buscas siempre cada vez más. Y para orar uno tiene que aprender a hacer un poquito de silencio, porque si no yo no sé cómo se puede rezar. Y a los seculares hay que familiarizarles también con la Palabra de Dios; no puedo conocer a Dios en profundidad si no entro en la Palabra de Dios, porque entonces la oración se queda sólo en un sentimiento. La Palabra de Dios es viva y eficaz, pero para poder experimentarla tengo que acercarme a ella.

Nos decías que afuera, en la calle, hay muchos héroes de la fe; quiere con esto decir que hay personas muy consagradas

en el mundo. ¿Pero no se echa a faltar la figura del laico en la Iglesia?

Yo me refería a los laicos, a muchos laicos, a muchos padres de familia, a mucha gente que vive su fe en muchas circunstancias adversas, con una gran valentía y con una gran pobreza evangélica. Ya sé que la vida monástica no es fácil, pero en el fondo vuestros espacios están muy protegidos; es un "lujo" poder vivir aquí la fe, un lujo que deberíais aprovechar al máximo. Cuando estoy hablando a una comunidad y se quejan de problemas entre las hermanas, les digo: "hermanas, salgan sólo cinco metros más allá de sus muros y se darán cuenta de cuáles son los auténticos problemas que tiene la gente, y cómo en medio de este mundo, que no es nada fácil, hay muchos laicos que viven la fe de una manera ante la cual yo me descalzo". Vosotros vivís aquí como en una incubadora, muy protegidos; en el fondo es así. No quiero minimizar en absoluto vuestra vocación ni mucho menos, pero yo me descubro ante quienes viven su vocación fuera de estas murallas.

¿Cómo podemos acoger la ternura de Dios tanto en el silencio de un monasterio como en el ruido ensordecedor de una fábrica?

Se trata de ser uno mismo presencia de la ternura de Dios en donde haga falta... Y en el silencio, la ternura está vinculada a personas concretas, porque la ternura no es algo que vuele en el aire; la ternura se manifiesta de una persona a otra, con los gestos, olvidándose de sí, amando a los demás como a

uno mismo, que ya es algo bastante difícil. La ternura se transmite a través de personas vivas, sobre todo con los miembros débiles, a los enfermos, a las personas mayores que tenéis aquí.

En clase leímos un libro muy bueno de Bruno Forte sobre la mariología: *María, Icono del misterio*, y el profesor nos decía: "mirad qué párrafo más bonito". Decía algo así como que una madre ama de tal manera a su hijo que nunca desaparece.

Y es así. Yo lo he vivido en mi propia familia. Mi hermano dio muchos problemas en los últimos años de la enfermedad de mi madre. Mi madre, por una parte, reconocía que mi hermano le daba muchos problemas. Sin embargo, nunca se me olvidará cuando ella, a renglón seguido, me repetía: "pero es mi hijo". Y con eso lo decía todo. A veces decíamos: "mamá, es que no puede ser", pero ella decía: "es verdad, pero es mi hijo", como diciendo que no podía tomar una postura drástica que en la justicia humana hubiera sido lógica y se hubiera impuesto. El tono como lo decía era lo mismo que decía Isaías: "qué madre olvida al hijo de sus entrañas, y aunque ella te olvidara yo no te olvidaré". Es así. Como has hablado antes de la ternura, todos estamos llamados a ser sacramentos de Dios, sacramentos de perdón y de reconciliación. Estamos llamados a serlo el uno para el otro y reconocer que también lo es el otro para mí. Son las tareas de la vida y de cada día.

Bernat Folcrà

« Cuando estoy hablando a una comunidad y se quejan de problemas entre las hermanas, les digo: "hermanas, salgan sólo cinco metros más allá de sus muros y se darán cuenta de cuáles son los auténticos problemas que tiene la gente, y cómo en medio de este mundo, que no es nada fácil, hay muchos laicos que viven la fe de una manera ante la cual yo me descalzo". »

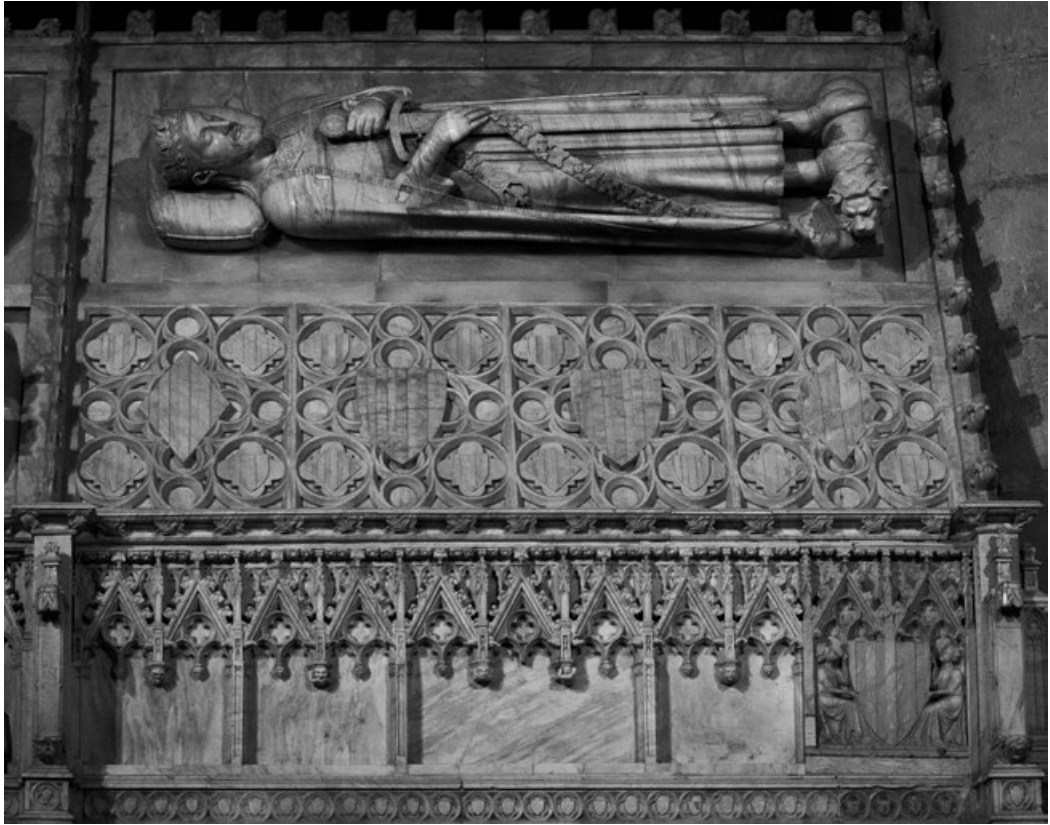

Foto: Sam Soler

Contemplem avui el fragment més sencer de la decoració que trobem de les tombes reials, magnífic exponent de l'art funeràri medieval i que malauradament no ha arribat sencer fins als nostres dies. L'escut de Catalunya, que era també el de la Corona d'Aragó, es troba actualment a la tomba de Jaume I, si bé no sabem el seu emplaçament original, perquè la decoració en alabastre dels panteons va ser destruïda al segle XIX. Sí és segur, en canvi, que es trobava al panteó del costat de l'evangeli o potser al dessota de la tomba d'Alfons I, perquè a les de Joan I i Joan II no hi correspondria. Aquest bonic fragment sencer el trobem ja fotografiat l'any 1907 a la pàgina 344 de la monumental i avui imprescindible obra del canonge Gaietà Barraquer (*Los religiosos en Cataluña durante la primera mitad del siglo XIX*, vol II). Aquesta obra es complementa amb

una segona part titulada *Las casas de religiosos en Cataluña*; el que sembla molt probable és que el canonge no va veure la peça artística al seu lloc primitiu sinó ja fora del seu context original, potser al museu de Tarragona d'on va retornar a Poblet als anys trenta del passat segle. Si considerem el seu lloc en les tombes, l'autor hauria de ser Jaume Cascalls († 1378) o Aloi de Montbrai (documentat a Catalunya entre els anys 1337 i 1368), els mateixos escultors dels dos arcs que encara aguanten, afortunadament, els panteons reconstruïts.

Jesús M. Oliver

CRÒNICA DE LA COMUNITAT

De l'1 de maig al 31 d'octubre de 2017

MAIG

Dia 1, dilluns: Aquesta matinada ha mort al centre socio sanitari de Palamós el P. Edmon Garreta, que fou el primer abat de Poblet després de la restauració monàstica. Tenia 96 anys d'edat, 71 de professió i 68 de sacerdoci. Va ser abat de Poblet del 1954 al 1967. Fundà el monestir de Solius l'any 1967 i en fou prior fins el 1999.

Dia 2, dimarts: El P. Abat ha anat a Barcelona i d'allí al monestir de Solius, on a la tarda ha presidit la missa conventual.

Dia 3, dimecres: El P. Abat ha assistit a Solius a l'enterrament del P. Edmon Garreta. La cerimònia ha estat presidida pel P. Josep Peñarroya, prior conventual de Solius. Hi eren presents el cardenal Lluís Martínez Sistach, arquebisbe emèrit de Barcelona, i Mons. Carles Soler Perdigó, bisbe emèrit de Girona.

Dia 5, divendres: Josep Amill, alcalde de Sarral, junt amb alguns regidors de l'ajuntament, han vingut a Poblet amb motiu de l'any de l'alabastre, en què es commemora el centenari de la instal·lació a la vila del primer taller modern dedicat a l'elaboració de productes artístics i decoratius d'alabastre.

Dia 8, dilluns: El P. Abat ha anat a Madrid per assistir al Centre Cultural Blanquerna, seu cultural de la delegació del Govern de la Generalitat a Madrid, a un acte en commemoració del 40è aniversari del retorn del president de la Generalitat de Catalunya, Josep Tarradellas. Ha presidit l'acte la consellera de la Presidència i portaveu del Govern de la Generalitat, Neus Munté.

Dia 9, dimarts: El P. Abat ha anat a Barcelona a CaixaFòrum per assistir a la presentació del V Festival de Música Antiga que tindrà lloc el mes d'agost a Poblet, sota la direcció de Jordi Savall.

Dia 10, dimecres: Ha visitat el monestir una representació de *l'Ordre national du Mérite* de França.

Dia 11, dijous: A la tarda, Mn. Joan Torra ha donat una conferència dins del cicle sobre sant Agustí.

Dia 16, dimarts: El P. Abat ha anat a Anglaterra per assistir a una reunió del Grup «Amicis» format pels superiors cistercencs de llengua francesa. La reunió ha de tenir lloc al convent de les Bernardines d'Esquermes de Brownhill.

Dia 24, dimecres: Aprofitant la seva estada a Anglaterra, el P. Abat s'ha entrevistat amb el professor Paul Preston al monestir benedictí d'Ealing Abbey a Londres.

Dia 28, diumenge: El P. Abat ha presidit la celebració de l'eucaristia a l'ermita de la Mare de Déu dels Torrents. S'hi celebrava els 300 anys de la benedicció i inauguració de l'ermita.

Dia 29, dilluns: El P. Abat ha anat a Tarragona on li han gravat una entrevista amb motiu dels 25 anys de la fundació de la Universitat Rovira i Virgili.

Dia 30, dimarts: El P. Abat ha anat al monestir de Valldonzella de Barcelona.

JUNY

Dia 1, dijous: A la tarda, Mn. Joan Torra ha donat una conferència dins del cicle sobre sant Agustí.

Dia 3, dissabte: Una representació del Gremi de Pagesos de Tarragona ha visitat el monestir i ha participat en l'eucaristia presidida pel P. Abat i celebrada a la capella del Santíssim. A la nit, el P. Abat i un grup de monjos han anat al monestir de Vallbona per assistir a la vetlla de Pentecosta.

Dia 7, dimecres: Ha tingut lloc al palau de l'abat el seminari «Memòria d'una determinació», en el marc del 40è aniversari del retorn de l'exili del president Josep Tarradellas. Ha presidit l'acte Neus Munté, consellera de la Presidència de la Generalitat. També hi eren presents Mercè Conesa, presidenta de la Diputació de Barcelona, i Josep Poblet, president de la Diputació de Tarragona.

Dia 8, dijous: El P. Josep Alegre ha anat al monestir de monges cistercenques de San Andrés de Arroyo, per predicar-hi una setmana d'exercicis espirituals. Jorge Trias Sagnier ha dinat al refetor amb la comunitat. Aquest ha fet donació del fons documental del seu pare, Carlos Trias Bertran, a l'Arxiu del President Tarradellas.

Dia 9, divendres: El P. Abat ha anat al monestir de Vallbona.

Dia 12, dilluns: Mons. Joan Enric Vives, bisbe d'Urgell, junt amb un grup de preveres de la seva diòcesi han vingut a Poblet per fer-hi tres dies de recés.

Dia 13, dimarts: Mons. Francesc Pardo, bisbe de Girona, junt amb els delegats de patrimoni de les diòcesis catalanes, s'han reunit a Poblet.

Dia 14, dimecres: Mons. Joan Enric Vives ha presidit la missa conventual.

Dia 15, dijous: El P. Josep M. Soler, abat de Montserrat, i un nombrós grup de monjos del seu monestir han visitat Poblet. Després de la missa conventual, presidida pel P. Abat de Montserrat, hi ha hagut el dinar al refetor, la recreació comuna, i la visita a diferents llocs de monestir per grups. La jornada ha acabat amb el res de les Vespres a l'església, cantades per les dues comunitats.

Dia 16, divendres: Al palau de l'abat s'ha celebrat un seminari de mecànica quàntica, presidit pel vicepresident del Govern de la Generalitat de Catalunya, Oriol Junqueras, i organitzat per la *Quantum World Association i Barcelonaqbit*. Hi ha participat també el P. Lluc Torcal, procurador general de l'Orde.

Dia 20, dimarts: La missa conventual s'ha celebrat a la capella de Santa Caterina, en l'aniversari de la seva dedicació. En la missa, presidida pel P. Abat, s'ha beneït el nou sagrari i s'hi ha inaugurat la reserva del Santíssim. A partir d'ara, la capella de Santa Caterina restarà oberta com a lloc permanent de pregària.

El P. Abat, acompanyat de F. Llorenç Villagrasa, ha anat al monestir de monges cistercenques de San Benito de Talavera per assistir demà a la benedicció de l'abadessa M. Eugenia Pablo.

Dia 26, dilluns: Carme Forcadell, presidenta del Parlament de Catalunya, ha visitat Poblet. Ha assistit a la Pregària del Migdia, ha dinat amb la comunitat, ha pres cafè amb alguns monjos al locutori del forn i ha visitat l'Arxiu del President Tarradellas.

Dia 27, dimarts: Josep Poblet, president de la Diputació de Tarragona, i Josep Anton Ferré, rector de la Universitat Rovira i Virgili, han vingut a Poblet per parlar de formes de col·laboració amb l'Arxiu President Tarradellas.

El P. Josep Alegre ha anat a Roma per assistir demà a la cerimònia en què el papa Francesc crearà cardenal Mons. Joan Josep Omella, arquebisbe de Barcelona.

Dia 28, dimecres: El P. Abat ha anat al monestir de Valldonzella de Barcelona.

JULIOL

Dia 1, dissabte: Ha tingut lloc la Diada de la Germandat de Poblet. Aquesta ha començat amb la processó des de la capella de Santa Caterina i la missa conventual presidida pel P. Abat. Després, a la sala capitular, Mn. Josep M. Castanyé ha donat una conferència sobre el tema: «Martí Luter i els inicis de la Reforma». Tot seguit ha tingut lloc l'Assemblea Plenària anual i la Pregària del Migdia a la sala capitular. El dinar de germanor s'ha fet a l'hostatgeria externa. Finalment hi ha hagut un concert a l'església, en què Marc Díaz (orgue), Miguel Gómez (contratenor) i Mireia Tarragó (soprano) han interpretat l'Stabat Mater de Pergolesi. El P. Josep Alegre ha anat a la comunitat de germans de sant Joan de Déu, de Sant Boi de Llobregat, per predicar-hi un recés.

Dia 3, dilluns: El P. Abat ha anat a Roma per participar en la reunió del Sínode l'Orde.

Dia 12, dimecres: El P. Abat ha anat al monestir de Solius per fer-hi la visita regular.

Dia 16, diumenge: Han començat unes jornades per a joves interessats en la vida monàstica. S'hi han apuntat quatre joves que compartiran la pregària i el treball dels monjos i assistiran a unes sessions informatives sobre els fonaments de l'oració, la vida cistercenca i la litúrgia.

Dia 18, dimarts: Jordi Agràs, director dels Serveis Territorials de Cultura de la Generalitat a Tarragona ha vingut al monestir.

Dia 19, dimecres: El P. Abat ha anat a Tarragona per visitar Mons. Jaume Pujol, arquebisbe de Tarragona.

Dia 21, divendres: El P. Abat ha signat un conveni de col·laboració del monestir de Poblet amb la Fundació Carulla.

Dia 22, dissabte: El P. Abat, acompanyat del P. Salvador Batet, ha anat a Alzira i a Carlet, al País Valencià, convidat a les festes patronals dels sants Bernat, Maria i Gràcia. A la tarda ha presidit l'eucaristia a l'església arxiprestal de Santa Caterina Màrtir d'Alzira.

Dia 23, diumenge: Al matí, el P. Abat ha presidit la missa en l'ermita de Sant Bernat Màrtir de Carlet. Per la tarda ha presidit l'eucaristia i la processó dels sants màrtirs Bernat, Maria i Gràcia a Alzira i ha beneït una nova imatge de sant Bernat que els ajuntaments i les confraries dels sants patrons d'Alzira i Carlet han regalat al monestir de Poblet, obra de l'escultor carletí Jaume Espí.

Dia 27, dijous: Al matí han vingut Jordi Agràs, director dels Serveis Territorials de Cultura de la Generalitat a Tarragona, i Maria Àngels Solé, directora del Centre de Restauració de Béns Mobles de la Generalitat de Sant Cugat del Vallès.

El P. Abat ha presentat a l'Espluga de Francolí el llibre «Dia vindrà», antologia poètica de Mn. Ramon Muntanyola, editada per Joan M. Pujals.

Dia 28, divendres: El P. Abat ha anat al monestir de Vallbona, on després de la dimissió de l'abadessa Anna Maria Camprubí en fer els 75 anys d'edat, i havent consultat la comunitat, li ha renovat el seu mandat.

AGOST

Dia 10, dijous: El P. Abat, junt amb els monjos de vacances a Castellfollit, ha anat a Saragossa, on ha presidit l'eucaristia a la capella de la Mare de Déu de la basílica del Pilar. Després han visitat el monestir de Piedra.

Dia 11, divendres: Ha començat el V Festival de Música Antiga de Poblet, amb el títol «Música i humanisme: al cor del diàleg intercultural i religiós». Com a novetat aquest any han precedit els concerts unes taules rodones al palau de l'abat. La primera ha tractat del tema: «L'Islam i l'Occident, ahir i avui». A la nit, a la plaça del monestir, hi ha hagut el primer concert, que tenia per títol: «Ibn Battuta, el viatger del temps» i ha estat interpretat per Hespèrion XXI sota la direcció de Jordi Savall, amb músics convidats de la Xina, Afganistan, Armènia, Síria, Turquia i Grècia, i amb Sílvia Bel, com a recitadora.

Dia 12, dissabte: A la tarda ha tingut lloc una taula rodona que ha tractat sobre el tema «Cultura i societat, l'esperit d'Europa». A la nit, al dormitori gran, el segon concert del Festival ha estat

interpretat per Philippe Pierlot (viola de gamba), Xavier Díaz-Latorre (tiorba i guitarra), Michael Behringer (clavecí i orgue) i Jordi Savall (viola de gamba i direcció). El seu títol era: «Tots els matins del món: diàlegs barrocs, la gràcia i la follia». Han interpretat música d'autors francesos del segle XVII. En aquesta ocasió s'ha inaugurat la nova il·luminació del dormitori gran.

Dia 13, diumenge: A la tarda ha tingut lloc una taula rodona que ha tractat sobre el tema «Reforma i Contrareforma». A la nit, al dormitori gran, el tercer concert del Festival, ha estat interpretat per la Capella Reial de Catalunya i Hespèrion XXI sota la direcció de Jordi Savall, amb Lluís Soler i Jordi Boixaderas com a recitadors. El seu títol era: «Erasmus i Luter: l'humanista i el reformador, el temps de les confrontacions, 1517-1547». Amb diversos textos i músiques contemporànies s'ha anat seguint la seva vida.

Dia 22, dimarts : F. David Renart i F. Bernat Folcrà han anat a Roma per participar en el curs de formació monàstica que tindrà lloc a la Casa general de l'Orde Cistercenc.

Dia 24, dijous: El P. Abat ha presidit l'eucaristia al convent de les Carmelites Descalces de Tarragona.

Dia 29, dimarts: El P. Abat, junt amb els monjos de vacances a Castellfollit, ha visitat el monestir de monges benedictines de Puiggraciós i hi ha presidit l'eucaristia.

Dia 30, dimecres: Aquesta tarda ha començat un recés de quatre dies d'exercicis espirituals per a membres de la Germandat de Poblet. S'allotjaran a la casa dels salesians a l'entrada del monestir. El director dels exercicis serà el P. Josep Manel Vallejo, caputxí. Està previst que participin a la missa conventual, Vespres i Completes amb la comunitat de monjos.

SETEMBRE

Dia 2, dissabte: Un grup de fidels d'Alzira i de Carlet han vingut en pelegrinatge a Poblet, en la festa dels sants Bernat, Maria i Gràcia. Han portat una imatge en bronze de sant Bernat Màrtir, feta per l'escultor carletí Jaume Espí i obsequi dels ajuntaments i confraries dels sants patrons d'Alzira i Carlet. Després de la missa conventual el P. Abat ha beneït la imatge que s'ha col·locat a l'antiga capella de Santa Úrsula.

Dia 6, dimecres: El P. Abat ha anat a Tarragona per visitar l'arquebisbe Mons. Jaume Pujol. Després el P. Abat ha anat al monestir de Valldonzella de Barcelona per fer-hi la visita regular.

Dia 9, dissabte: El P. Abat ha assistit a la Sagrada Família de Barcelona a l'ordenació dels nous bisbes auxiliars de Barcelona Sergi Gordo i Antoni Vadell.

Dia 13, dimecres: S'ha signat la donació dels arxius de l'Associació de Veterans de la Guerra d'Ifni a l'Arxiu Tarradellas.

Dia 16, dissabte: Reunió del Patronat de l'Arxiu del President Tarradellas.

Dia 18, dilluns: El P. Abat ha anat al monestir de Vallbona per fer-hi la visita regular.

Dia 27, dimecres: Un grup de monges del monestir cistercenc de Boulaur (França), que estan passant uns dies de vacances al monestir de Vallbona, han vingut a Poblet, han visitat el monestir, han dinat amb la comunitat i han participat a la recreació.

Dia 30, dissabte: El P. Maties Prades ha anat a Castelló de la Plana per predicar-hi una setmana d'exercicis espirituals al convent de les Esclaves del Santíssim Sagrament i de la Immaculada.

OCTUBRE

Dia 1, diumenge: S'ha celebrat el referèndum d'autodeterminació de Catalunya, convocat per la Generalitat i declarat il·legal pel Tribunal Constitucional d'Espanya. Els monjos que ho han desitjat han pogut anar a votar a Vimbodí, on les votacions han transcorregut sense incidents.

Dia 7, dissabte: F. Borja Peyra ha anat al monestir trapenc de Timadeuc, a la Bretanya francesa, per participar en un curs de cant gregorià. A Poblet, reunió de la Junta de la Germandat.

Dia 19, dijous: El P. Rafel Barruè, prior, ha anat a Barcelona, on en el Seminari, ha participat en una reunió de la Unió de Religiosos de Catalunya.

Dia 24, dimarts: Ha visitat el monestir David Boneta, cap dels mossos d'esquadra de la Regió Policial del Camp de Tarragona.

Dia 26, dijous: A la tarda, Mn. Joan Torra ha començat un cicle de xerrades dedicades a sant Agustí. Com altres anys, hi són presents algunes monges de Vallbona.

Dia 29, diumenge: A la missa conventual, el P. Abat ha conferit els ministeris d'acòlit i de lector a F. Borja Peyra.

Dia 30, dilluns: El P. Francesc Martínez-Sòria ha caigut pel carrer a Barcelona i ha estat ingressat a l'hospital de Sant Pau.

Dia 31, dimarts: Mons. Joan Josep Omella, cardenal-arquebisbe de Barcelona, ha vingut a Poblet per estar-s'hi fins al 2 de novembre.

Xavier Guanter

EL PARE ABAT A ALZIRA I CARLET

Crònica d'una visita a les ciutats de Sant Bernat de Poblet

El pare Abat de Santa Maria de Poblet, Octavi Vilà, acompanyat pel pare Salvador Batet, també monjo del monestir, visqueren de prop la festa que el passat 23 de juliol dedicaren les ciutats d'Alzira i Carlet als seus patrons: els màrtirs Bernat, Maria i Gràcia. Convidats pels ajuntaments d'Alzira i Carlet, i per les confraries de les dues localitats riberenques, van assistir i participar en els principals actes de les solemnitats religioses d'ambdues ciutats. Us en parlem a continuació.

El dissabte 22 de juliol

El dissabte 22 de juliol a migdia, l'alcalde d'Alzira, Diego Gómez, el coordinador de la Germandat del Monestir de Poblet a la comarca de la Ribera del Xúquer, Josep Lluís Andrés, el cronista oficial de la ciutat i

membre de la Germandat, Aurelià Lairón, la presidenta de la confraria alzirenya Consuelo Peris, l'esposa de la primera autoritat local i el cronista gràfic i periodista Alfonso Rovira van rebre els monjos. A continuació els van acompanyar i els van mostrar alguns dels espais més emblemàtics de la ciutat, com ho són els casalicis dels sants a l'antic pont de Sant Agustí que unia la vila i el raval (erigits l'any 1717), els quals acullen les imatges de pedra dels sants màrtirs que ara es localitzen a la principal via de la ciutat sobre l'antic llit del riu Xúquer, i que va ser urbanitzada ara fa mig segle; l'esplèndida façana barroca de l'església de Santa Caterina, obra de Gaspar Díez, alçada l'any 1692, temple que acull les imatges reliquiaries dels màrtirs i patrons; les restes de l'antiga capella de la Sang (origen de les celebracions de la Setmana Santa al-

zirenya) on celebraven en el segle XVIII la seua festa en honor dels sants germans màrtirs els components del gremi de tintorers i cordoners; una part del llenç emmurallat musulmà que envoltava l'antiga vila i el monument dedicat al rei Jaume I, a la plaça de la Constitució, i van finalitzar el recorregut per la ciutat al Cercle Alzireny, un antic casino que va ser alçat a finals del segle XIX per part de la burgesia terratinent i comercial de la localitat i on van dinar acompanyats pel consiliari de l'Arxiconfraria José Enrique Masjà.

Per la vesprada, a les 18 hores, els il·lustres visitants van ser rebuts al saló noble de l'Ajuntament, per l'alcalde de la ciutat, el qual els va donar la benvinguda en nom de la Corporació Municipal i on es trobaven també la presidenta de la confraria dels Sants Patrons, Consuelo Peris; els presidents de la confraria de la Mare de Déu de Lluch, Antonio Sancho i Anna Lluïsa Andrés; de la confraria de la Mare de Déu de la Murta, Juan Pellicer; falleres majors amb el president de la Junta Local Fallera, alcaldessa de Carlet, Maria Josep Ortega, l'alcalde de Benimodo, Francisco Terol i membres de la Germandat de Poblet. Tot seguit el pare Abat va firmar amb una dedicatòria en el llibre d'honor de l'Ajuntament, procedint a continuació a un intercanvi de regals on l'alcalde va obsequiar l'Abat amb el *Llibre de Pergamins de la Cancelleria Reial*, obra de qui va ser arxiver municipal, el reverend José María Parra, junt amb una carpeta de dibuixos d'artistes alzirenyes i de l'artista riberenc Manolo Boix. Finalitzat l'acte municipal, el pare Abat i els seus acompanyants es van traslladar a la parròquia de Santa Caterina on se celebrava l'últim dia del novenari dedicat als Sants Patrons. En finalitzar l'Eucaristia, Consuelo Peris, presidenta de l'Arxiconfraria patronal, va imposar la medalla dels patrons al pare Abat, Octavi Vilà i al

pare Salvador. A continuació, obrint marxa la Colla de Xirimiters i Tabaleters locals, "La Rabossa", el pare Abat i membres de les diverses confraries alzirenyes van desfilar en romeria fins als casalicis de l'Avinguda dels Sants Patrons, on van depositar davant les imatges, unes corones de llorer.

El diumenge 23

El diumenge 23, l'alcalde i representants de l'arxiconfraria alzirenya, es van desplaçar a l'ermita dels Sants Patrons de Carlet, a la partida de Pintarrafes, on es va celebrar una missa de campanya després de l'arribada de la romeria de carletins des de la parròquia de l'Assumpció, portant les relíquies dels patrons. L'Eucaristia en el "temple de la naturalesa", va estar presidida pel pare Abat i hi participaren més d'un miler de fidels devots de sant Bernat i de les seues Germanes. En acabar la celebració, el pare Abat va procedir a la benedicció de la imatge de sant Bernat, escultura en bronze, obra de l'artista carletí Jaume Espí, i que va ser donada a l'abadia de Poblet en la visita dels carletins i alzirenyes del posterior 2 de setembre, dia en què els monjos pobletans celebren la festivitat de Sant Bernat màrtir. La imatge és un obsequi dels ajuntaments de Carlet i Alzira i de les confraries patronals de sant Bernat d'ambdues poblacions, gràcies a la mediació de Josep Lluís Andrés, coordinador de la Germandat a la comarca de la Ribera.

Procedia després de la visita a l'Ajuntament de Carlet, on l'Abat va deixar impresa la seua dedicatòria en el llibre d'honor de l'Ajuntament, obsequiant-lo l'alcaldesa, Maria Josep Ortega, amb un llibre de la història de Carlet.

Una nova parada obligatòria va ser a la veïna població de Guadassuar, per visitar el lloc del "Ravalet", per on discorria la sèquia del "Molinet", on Bernat va batejar les seues germanes, Zaida i Zoraida, amb aigua d'es-

ta sèquia, amb els noms de Gràcia i Maria, just quan fugien cap a Alzira perseguits pel seu germà Almansor. Aquest, en un paratge pròxim al riu Xúquer que voreja la ciutat, va martiritzar els tres germans ja que no volien renunciar a la seua nova religió cristiana. A continuació van visitar la "Pileta del martiri", i es van aturar en l'ermitori que recorda el lloc on van rebre el martiri. D'este punt se van traslladar al santuari de la Mare de Déu de Lluch, on els monjos del Cister van venerar i van besar el mantell de la patrona dels alzirenyes i el pare Abat va signar en el llibre d'honor de la confraria mariana.

A la vesprada, a les 7'30, es va celebrar en l'altar reliquiari dels màrtirs, en la parròquia de Santa Caterina, l'Eucaristia presidida pel pare Abat, a qui acompanyaven en la concelebració sacerdots de les parròquies d'Alzira i el rector d'Onda, ciutat agermanada amb Alzira, que també comptava amb una representació d'aquella ciutat.

La celebració de l'Eucaristia va estar acompanyada per la coral Polifònica "Ciutat d'Alzira", i en acabat tingué lloc la solemne

processó general, que enguany va tenir un itinerari més reduït de l'habitual, a causa de les obres de remodelació dels carrers principals del Raval de Sant Agustí.

A l'Abat no se li va assecar la tinta de la ploma i això que va signar en els llibres d'honor dels ajuntaments d'Alzira, Carlet i Guadassuar; de la confraria de Carlet; del santuari de la Mare de Déu de Lluch; arxiconfraria de sant Bernat d'Alzira i confraria de la Mare de Déu de la Murta.

Finalment voldríem deixar constància de l'agraïment dels devots dels sants patrons d'Alzira i Carlet al pare abat Octavi Vilà Mayo, ja que de la mateixa manera com ho han fet els anteriors abats, ha tingut la deferència de visitar les nostres terres, vinculades des de fa segles al Reial Monestir de Santa Maria de Poblet gràcies als nostres sants màrtirs Bernat, Maria i Gràcia.

Aureliano J. Lairón Pla i

Alfonso Rovira Marín

Cronista oficial i cronista gràfic de la ciutat d'Alzira, respectivament.

EL FESTIVAL DE MÚSICA ANTIGA, CITA OBLIGADA DE L'ESTIU

Els tres concerts que ofereix cada any Jordi Savall consoliden la programació musical de Poblet com a referent per a un ampli públic de Barcelona, Lleida i Tarragona.

Com tantes coses a Poblet, l'ambient de les nits d'estiu en què el Festival de Música Antiga irromp en la rutina del monestir és difícil de descriure amb imatges o paraules. Tant li fa que els concerts es retransmetin en directe i s'enregistrin per difondre'ls després per ràdios de tot Europa (l'any passat es van escoltar a una vintena de països per aquest mitjà). Com millor s'escolta aquesta música és en viu, i en aquest entorn. Això precisament, aquest encant immaterial, és el que atrau cada any prop de dues mil persones a visitar Poblet a mitjans d'estiu i quedar-se a algun dels concerts del Festival.

Enguany, el mestre Savall va proposar un programa dedicat al diàleg: amb la nostra tradició, amb altres cultures, i fins i tot entre catòlics i protestants, recreant sonorament

les disputes entre Erasme de Rotterdam i Martí Luter. En el text de benvinguda, l'abat Octavi Vilà afirmava: *Segurament el diàleg és l'eina més poderosa, i l'única veritablement útil per a l'enteniement i l'acord entre els éssers humans*. Per accentuar encara més aquesta voluntat de diàleg, es van organitzar xerrades prèvies a cada concert, en què van participar el filòsof Ramón Andrés, representants de l'ONG *ProActiva Open Arms*, l'historiador Ricardo García Cárcel i el procurador general de l'orde del Cister, el pare Lluç Torcal. L'aforament previst de 200 persones es va quedar manifestament petit, cosa que volem interpretar com un senyal que el públic de Poblet està àvid de cultura, música i pensament a parts iguals.

El concert inaugural, a la plaça del Monestir, es va dedicar als viatges d'Ibn Battuta, i va esdevenir un recorregut per sonoritats, instruments i textos de cultures que encara avui ens semblen remotes, tot i que si mirem al fons ens resulten sorprenentment properes. L'actriu Sílvia Bel va ser l'encarregada de recitar els poemes. El segon concert, ja a l'antic dormitori dels monjos, va portar a Poblet els sons del Barroc francès que han donat a Savall renom mundial. La música de Marin Marais i Sainte-Colombe va omplir l'espai gòtic, només interrompuda per les explicacions del mestre Savall. La cloenda, amb música a l'entorn de l'humanisme d'Erasme i la reforma de Luter, va comptar amb la presència de Lluís Soler i Jordi Boixaderas com a recitadors, completant així un programa amb la Capella Reial de Catalunya i Hespèrion XXI.

Pep Gorgori,
Musicòleg i periodista

QUATRE DIES D'EXERCICIS ESPIRITUALS A POBLET

Tres condicions per a fer callar la violenta veu interior que ofega la veu de Déu en nosaltres: la quietud, la lentitud i el silenci. Senzill... i complicat alhora. D'aquesta manera iniciàvem els primers exercicis espirituals organitzats per la Germandat de Poblet del 30 d'agost al 3 de setembre passats. De la mà del frare caputxí Josep Manel Vallejo i en l'entorn immillorable del Monestir i les seves rodalies, ens anàrem endinsant lentament en el camí de la pregària, la meditació i la litúrgia monàstica.

Durant quatre dies un grup de vint persones vàrem poder anar obrint i disposant els nostres cors a l'acció de Déu deixant-nos sorprendre pel seu fer bondadós i inesperat que, com diu la carta als Hebreus, *és més penetrant que una espasa de dos talls: arriba a destriar l'ànima i l'esperit, les articulacions i el moll dels ossos, discerneix les intencions i els pensaments del cor*. I certament, quelcom es va anar transformant en l'interior de cadascuna de les persones que hi van participar.

Des de les 7 del matí que ens llevàvem tot quedava envoltat d'una Presència que s'anava intensificant a poc a poc. Després de llevar-nos assistíem plegats a la missa conventual. La bellesa de la litúrgia, l'Eucaristia i el sentit de comunió amb la comunitat monàstica eren el primer aliment del dia. Posteriorment esmorzàvem lentament i en silenci, prenent consciència de cadascun dels petits gestos que realitzàvem, acció de lloança i agraïment a Déu. Posteriorment a les 10 h. resàvem pausadament laudes a la capella de la casa d'exercicis dels salesians on residíem, expressant les nostres resonàncies col·lectivament, i tot seguit fra Josep Manel ens oferia les seves primeres

orientacions i pautes per a la meditació i la pregària. S'obria després un espai de silenci personal fins a l'hora de dinar, que realitzàvem també en silenci. A les 16 h. rebíem les segones indicacions de fra Josep Manel i tornàvem a tenir un segon espai de silenci personal fins a les vespres que compartíem novament amb la comunitat. Després de les vespres ens quedava encara una estona llarga per al passeig, la meditació o el que cadascú considerés. A les 9 h. sopàvem i a les 9,45 h. resàvem les completes a la capella de la casa abans d'anar a dormir.

El ritme pausat, la natura, la comunió fraternal experimentada des del silenci i la bellesa, esdevingueren un marc privilegiat per a l'experiència de Déu i el repòs en Ell. Van ser moltes les orientacions i els temes que se'ns van donar, la tendresa i la misericòrdia de Jesús, la sobreabundància del seu amor, l'escolta, la mirada de Jesús..., en definitiva uns dies per al retrobament i la intimitat amb Jesús que ens van esponjar les

ànimes i ens van omplir de força per a continuar estimant aquells que Déu ens disposa. Un moment molt especial fou la visita que realitzàrem al monestir guiats per fra Borja. El seu testimoni ens va colpir enormement i tota la seva persona va ser una irradiació del Misteri que l'habita.

Fra Josep Manel ens deia el primer dia que el soroll interior tan sols s'aquieta repetint una frase, com per exemple "veni Esperit Sant, enceneu la flama del vostre amor", o bé sentint-nos estimats per Jesús. Sens dubte que aquests dies, on tot ha estat gràcia, ens ho han permès experimentar. Esperarem amb delit poder-los tornar a repetir novament.

Mar Galceran

CURS DE FORMACIÓ MONÀSTICA A ROMA

Fra David Renart i fra Bernat Folcrà vam assistir al Kurs de Formació monàstica a Roma d'enguany (22 d'agost - 22 de setembre 2017), un curs que va aplegar uns 50 monjos i monges d'arreu del món i que ens ha regalat molts dies d'un intens treball, no sols intel·lectual sinó també espiritual. L'horari de cada dia, excepte els diumenges, va ser el següent: a les 6:30, laudes i missa, i a continuació l'esmorzar. A les 8:30 assistíem al capítol de l'Abat General de l'Orde, Dom Mauro Giuseppe Lepori, i acte seguit assistíem a classe fins a les 11:30. Des de les 11:30 fins les 12:30 treball a la casa: un grup de monjos al jardí i un altre a la biblioteca. A la 13:00 resàvem la pregària de Sexta i dinàvem, tot podent parlar entre nosaltres. A les 15:30 es reprenien les classes fins a les 18:00, hora en la qual sortíem a fer una pas-

sejada. A les 19:15 sopàvem i després fèiem una estona d'esbarjo abans de resar l'hora de completes.

Els cursos van ser molt bons i variats, i el contacte amb la musical llengua italiana semblava obrir les orelles del nostre cor transportant-nos a una altra dimensió. Els cursos van ser de Dret monàstic, Litúrgia, Psicologia, Regla de Sant Benet, Història del monaquisme cristià i cistercenc i Formació Humanística, entre d'altres. Els diumenges tot el grup fèiem una sortida a la ciutat de Roma: aquest any vam poder contemplar les precioses esglésies de l'Aventino, veïnes a la Casa General: Santa Sabina, Santa Prisca, Sant Alessio. Va ser molt interessant descobrir que el pujol de l'Aventino, l'indret on es troba la nostra Casa General, va ser en l'antiguitat un bressol de la vida monàstica

d'Occident: precisament a les rodalies de la Casa General sant Jeroni va apassionar-se per la lectio divina a les cases de Paula, Marcel·la i Eustòquia, aquelles cultes dones romanes que van dedicar els seus cors només a l'estudi de les Sagrades Escripures. També vam conèixer *Tre Fontane*, una abadia trapenca que es va erigir en el lloc on va ser martiritzat sant Pau. Aquesta abadia es diu *Tre Fontane* perquè, segons la tradició, van sortir tres fonts dels tres bots que va fel el cap de l'apòstol quan li van tallar. Allí va viure sant Bernat i d'allí va sortir electe el Papa del nostre Orde, Eugeni III. Un altre diumenge vam sortir a la preciosa ciutat medieval de Gubbio, lloc molt proper a Asís, on sant Francesc va trobar-se amb el llop.

Vam celebrar l'Eucaristia a l'altar de sant Joan Pau II, a la basílica de Sant Pere del Vaticà, i allí vam pregar perquè aquesta papa sant ens ajudi a viure la vocació monàstica amb joia i plenitud.

Del curs podem extreure dues paraules, dos conceptes principals: meravella i sentiments de Crist. La meravella era la bellesa mateixa del mosaic multicolor que

formàvem els integrants del curs, un mosaic semblant als que vam veure tantes vegades en tantes esglésies que hem pogut visitar al llarg d'aquests tres anys; un mosaic de monjos i monges que portaven una motxilla plena de cultures, llengües i nacionalitats diverses, tots fent i gaudint la unitat en la diversitat, fent-nos un sol cor i una sola ànima a través de la riquesa de la diversitat cultural, lingüística i monàstica. I els sentiments de Crist són allò que experimentem gràcies a un amor renovat per Déu, a un tornar a viure el primer amor des del nostre cor. Agraïm al P. Abat i a la comunitat la gràcia d'haver pogut viure durant tres anys aquest curs de formació monàstica. Ens ha fet descobrir més i millor la bellesa de la vida monàstica; ens ha permès anar a les mateixes fonts de la nostra tradició; i ens ha mostrat que, d'alguna manera, en els orígens de la nostra vida hi ha també el nostre futur! El curs ens ha dilatat el cor, com diu la Regla de sant Benet, i l'ha fet més obert, més universal.

Bernat Folcrà

SETMANA MONÀSTICA PER A JOVES

Del 16 al 23 de juliol la comunitat de Poblet va organitzar una setmana per a joves menors de vint-i-cinc anys que volguessin conèixer més de prop la vida monàstica. Els joves que hi van participar van ser quatre: l'Àlex, l'Òscar, el Tomàs i el Xavier. Van conviure aquesta setmana estretament amb la comunitat, van disposar de la seva pròpia cel·la i van assistir a tots els actes litúrgics, compartint el mateix horari i les mateixes tasques dels monjos.

Començaven el dia a les 5:15 h. per resar les matines. Després feien una hora de *lectio divina* i tornaven a l'església per resar laudes (7 h.). A les 8 h. assistien a la missa conventual, esmorzaven a les 9 h. i començaven el treball manual en els diversos tallers. Aquests quatre nois van tenir l'oportunitat d'aprendre els rudiments dels oficis que realitza la comunitat, com la ceràmica, l'enquadernació, l'horticultura, la cuina, la jardineria, etc. A les 13 h. venien a la pregària de sexta, dinaven, feien una merescuda migdiada i reprenien el treball manual fins a les 17:30 h. Abans de les vespres (19 h.) participaven en una petita reunió on diversos monjos els impartien una formació sobre litúrgia, vida monàstica i fe cristiana. La jornada acabava amb el sopar i el res de completes.

Amb totes aquestes activitats monàstiques els quatre nois van poder conèixer de primera mà la font immensa d'alegria que es viu dins del nostre monestir, van poder fer un tast de la vida de pregària i de lloança que duem a terme a Poblet, i van tenir així un contacte estret i personal amb Jesús, que crida tots els joves a descobrir el sentit real i ple de l'existència. I això és així perquè per

als monjos del nostre monestir és molt important compartir avui el privilegi secular de la vida monàstica amb els joves que tenen inquietuds espirituals i que cerquen acolliment.

De fet, els mateixos joves van experimentar la dificultat pròpia dels primers moments de vida al monestir i la dificultat de pregar per la falta de costum, però amb el pas dels dies cada cop es van trobar més còmodes i també van ser més receptius a l'espiritualitat i als valors de la vida monàstica. L'experiència els va canviar completament la visió sobre moltes coses de la vida, i van tornar a casa amb un molt bon record d'aquesta primera experiència de la vida monàstica i amb moltes ganes de repetir-la en el futur.

Bernat Folcra

VISITA AL MONESTIR DE PIEDRA, PRIMERA FILLA DE POBLET

El dijous 10 d'agost, dia de sant Llorenç, durant les vacances, el P. Abat i el noviciat van visitar el monestir de Piedra. Durant les vacances de l'any passat vam visitar Fontfreda, l'abadia mare de Poblet, ubicada a Narbona, al sud de França (*Poblet*, núm. 33). Ienguany vam poder visitar Piedra, fundada el 1194 per tretze monjos de Poblet. Amb la desamortització de Mendizábal els monjos van haver d'abandonar el monestir el 1835, que va ser comprat per un particular i convertit en l'establiment turístic que és ara.

El moviment cistercenc del segle XII va tenir una gran empenta missionera, una empenta que avui coincideix amb aquella que el Papa Francesc reclama per a tota l'Església. Si avui el Papa Francesc invita l'Església a ser una Església en sortida, en sortida cap a les perifèries geogràfiques i existencials, es pot ben dir, aplicant el mateix pensament del Papa al nostre cas, que el moviment cistercenc va ser un monaquisme "en sortida": en sortida cap a perifèries desconegudes, cap a terres sempre ermes, pobres i despolblades, per portar-hi una vida de fe, de treball i de pregària. I és així perquè els monjos han estat des de sempre uns missioners, uns missioners de la pregària.

És aquesta la impressió que fa l'arribada a Piedra. Després d'una trentena de quilòmetres en cotxe per terres ermes, de cop i volta ens trobem en una mena d'oasi on raja aigua per totes bandes. Aquest oasi va ser la primera filial de Poblet, una fundació esperonada pel gran interès del rei Alfons el Cast. Va ser ell qui va donar les terres a Poblet el 1186, tot i que la fundació no es va efectuar fins al 1194.

A Piedra el rumor de l'aigua entona arreu un cant d'amor al Creador; la bellesa d'aquest lloc és encisadora. La pregària de Sexta la vam resar amb l'acompanyament de la música de l'aigua, i vam poder mormolar: *Ens heu provat Déu nostre, però a la fi ens porteu al Paradís*. Aquestes paraules confirmaven de ple el que vivíem nosaltres allí. Decididament, els monjos cistercencs, amb els seus monestirs, van saber plasmar la bellesa de la fe i van saber interpretar la creació de Déu.

Val la pena assenyalar que després de Piedra van venir tres fundacions més. Santa Maria de Benifassà (València), que avui està habitat per monges cartoixanes, Santa Maria la Real de Mallorca, un monestir que resta, per sempre, vinculat a Ramon Llull, ja que va ser allí on el beat Ramon va escriure la seva primera obra, i Sant Vicenç de la Roqueta (València).

Bernat Folcrà

INVITACIÓ A LA LECTURA

Títol: BREVE HISTORIA DEL MUNDO PARA JÓVENES LECTORES

Autor: Manfred Mai

Editorial: Edicions Península

Manfred Mai va néixer al maig del 1949 a Winterligen (Alemanya), és llicenciat en Filologia Germànica i Història Moderna i ha treballat durant molts anys com a professor d'Història Moderna i Contemporània. Actualment ha deixat la docència a les aules però la segueix exercint des de l'escriptura. Fins ara ha publicat més de 150 obres. Del seu continuat contacte amb els alumnes ha arribat a la conclusió que al seu país, Alemanya, els estudiants no tenen una perspectiva de la història diacrònica i acaben la secundària sense saber connectar els esdeveniments del passat amb la realitat actual. *Breve historia del mundo para jóvenes lectores* va ser la primera obra que va escriure amb la finalitat de facilitar el coneixement de la història als estudiants.

El llibre de Mai té 519 pàgines dividides en 50 capítols. Cada capítol sintetitza en dues o tres pàgines tota l'evolució de la història humana, seguint l'ordre cronològic dels esdeveniments i respectant l'equilibri entre la visió del món occidental i l'oriental. Va des de l'Edat de Pedra fins al 2000, any en què exposa la importància de la globalització.

En el primer capítol l'autor ens parla de la finalitat del seu llibre i ens prepara amb les afirmacions següents: qui desitgi entendre el món ha de conèixer la història; ¿qui pot pretendre comprendre el conflicte de l'Orient Mitjà sense conèixer la història dels pobles jueu i palestí; o la situació del continent africà, sense conèixer la història colonial? Al llarg del llibre es narra, doncs, la història política dels pobles i dels Estats. No obstant això, l'autor s'ha esforçat per parlar de gent senzilla i ha volgut informar de la seva vida, la qual sovint no té res de senzilla. Sovint s'oblida que la gent senzilla també ha fet història. L'autor confessa la seva intenció d'haver fet justícia a tots els pobles i persones de les quals parla. Diu que ho ha intentat amb totes les seves forces.

El propòsit de Manfred Mai és lloable i, sense cap dubte, ha aconseguit el que pretén: és un plaer seguir el seu fil narratiu i navegar per les aigües braves de la història. Una història, sovint terrible, com les ignominioses guerres de l'opi a finals del segle XIX. Com ja va dir Jorge Ruiz de Santayana a la seva obra *La vida de la razón*: "aquells que no recorden el passat estan condemnats a repetir-lo".

És summament important conèixer la història perquè el seu coneixement ens amplia la ment i ens obre els ulls a la injustícia, que tan sovint triomfa. Aquest llibre no és només per a joves, és per a tots els qui volen saber com s'ha arribat al present i com es podria millorar el futur.

(Lina Zulueta)

Títol: NI DE EVA NI DE ADÁN

Autor: Amélie Nothomb

Editorial: Editorial Anagrama

Amélie Nothomb nasqué a Kobe, Japó, el 1967. Filla de diplomàtics belgues, tota la seva infantesa la passà a l'Extrem Orient, vivint en països com Japó, Xina, Laos i Birmània. Va tornar de jove al seu país d'origen, Bèlgica, on es va llicenciar en Filologia Romànica a la Universitat Lliure de Brussel·les. L'any 2006 va rebre el premi cultural Leteo per al conjunt de la seva obra i el 2008 el gran premi Jean Giono per la seva trajectòria literària.

Ni de Eva ni de Adán és una divertida novel·la que narra les experiències de l'autora quan va retornar al Japó de la seva infantesa. Com ella mateixa ens explica a la primera pàgina, havia de recordar la llengua i la millor manera d'aconseguir-ho era ensenyar el seu francès natal per poder aprendre japonès. Així va començar el relat de les seves vivències a Tòquio. Amb els seus plens de cultura occidental s'endinsarà en la cultura de Japó de la mà del seu alumne Rinri.

La vida al Japó al principi li resulta magnífica, acostumada als dies grisos de Brussel·les. El blau nítid del cel de Tòquio l'exalta; també li agrada el respecte dels alumnes: ella és el "Sensei". El professor és l'autoritat en la matèria que imparteix. Tanmateix quan ella és l'alumna de japonès s'adona que no pot fer preguntes al professor perquè aquest ho viu com un posar en qüestió la seva autoritat. La seva experiència com a alumna li fa pensar que el problema de l'aprenentatge d'idiomes en aquest país radica precisament en la nul·la participació de l'alumnat.

Tanmateix l'educació és molt important al Japó. Rinri explica amb amargor que als 5 anys es va haver d'examinar per entrar en una de les millors escoles de primària ja que, si hi era admès, això li garantia també l'ingrés a les millors universitats. Rinri no ho va aconseguir i encara ara, ja adult, recorda la cara de decepció al rostre dels seus pares.

Una altra història fascinant d'aquesta novel·la és la narració de l'excursió al mont Fuji. La seva bellesa és capaç de transmetre el més sublim i ens fa comprendre per què els japonesos el consideren un lloc sagrat.

Amélie Nothomb relata les seves vivències amb molt d'humor i amb molta precisió. Va arribar al Japó el 1989 i s'hi va estar fins al 1991, quan Rinri li va demanar que es casés amb ell. Amélie, conscient que no podria viure en una societat tan tancada com la nipona, va decidir marxar sense acomiadar-se cap a Brussel·les. Passat un temps va explicar la seva experiència en aquesta obra i cinc anys més tard, convidada per l'editorial, va tornar a Tòquio. Rinri ara ja no era el seu alumne, però sí que era el seu lector. Per això Amélie Nothomb li va dedicar un exemplar de la novel·la, en la qual ell també és protagonista. L'abraçada sincera que ambdós es van donar va segellar una bona amistat que encara continua.

Aquesta escriptora ha aconseguit divertir-me i m'ha mostrat la societat japonesa en tota la seva complexitat. És realment un plaer endinsar-se en la seva obra, tan precisa en la forma i tan profunda en el seu contingut.

(Lina Zulueta)

MISTERIO Y TRANSPARENCIA

S'acaba de publicar a l'editorial Herder de Barcelona, en una col·lecció dirigida per Francesc Torralba, l'assaig que porta per títol *Misterio y transparencia*. N'és l'autor el professor Josep Otón Catalán, doctor en Història contemporània, i col·laborador freqüent a les pàgines de la nostra revista.

Mai com en els temps actuals no s'havia parlat tant de la necessitat de transparència, tant en els comptes públics per evitar la corrupció com en la vida personal. Les tecnologies actuals de la comunicació a través de les xarxes socials ho han propiciat fins a un extrem impensable fa només pocs anys. Si volem saber res d'algú posant el seu nom al google o bé mirant el seu facebook podem assabentar-nos amb una gran rapidesa de la seva vida i miracles gairebé en un clicar d'ulls. Fins i tot, sovint, arribem a saber allò que la persona no voldria que aparegués a la xarxa.

La transparència és un valor cada vegada més apreciat en l'àmbit públic. Tanmateix si ho apliquem a l'àmbit religiós sorgeixen dificultats degudes, en bona part, a l'opacitat o dificultat de penetració en allò que, en termes religiosos, anomenem el Misteri. El Misteri, per definició, és incognoscible. ¿No posa pas sota sospita, en època de valoració màxima de la transparència, el fet que el Misteri sigui opac? Pot esdevenir

transparent? Té camins d'accés encara que sigui a través del llenguatge simbòlic?

L'autor esbrina en profunditat, i alhora amb una claredat didàctica meritòria, el contingut del pensament sobre la transparència d'un ampli ventall de filòsofs contemporanis, des de Friedrich Nietzsche, passant per Walter Benjamin, Simone Weil, María Zambrano i d'altres fins a l'actual pensador coreà resident a Alemanya Byung-Chul Han. Contrasta les opinions d'aquests pensadors amb el món de l'art, les fonts bíbliques i diversos textos de la

tradició cristiana per arribar a clarificar els termes "transparència" i "opacitat" per tal d'evitar-ne explicacions simplistes.

Josep Otón aborda també una redefinició del marc conceptual de les relacions entre el misteri i la transparència, de manera que el lector s'adona que la referència a l'opacitat del Misteri aporta una significació molt més profunda d'allò que és transparent i que sol tenir una dimensió molt més gruixuda

que l'aparença del primer cop d'ull. El Misteri, aleshores, es transparenta de manera subtil a través de l'immanent, és a dir, de les coses, accions i fets en què circumscrivim la nostra vida quotidiana.

Cristòfol-A. Trepal

EMMAÚS RURAL. COMUNITAT, TREBALL I SOLIDARITAT

www.emmausrural.org

Qui som? Què fem? Llar d'acollida Estat de comptes Participa Actualitat Contacte

Solidaritat

Davant de sofriment humà, tant com puguis,
ocupat no tan sols d'alleugerir-lo com més anat millor,
sint també d'eliminar-ne les causes

A l'ermita de Santa Maria del Camí, a la vora de la població de Granyena de Segarra, un grup de persones ha iniciat, en consonància amb el moviment d'ajut urgent als més necessitats conegut com a Emmaús, fundat per l'abbé Pierre, un servei de col·laboració i acolliment de persones particularment desnonades o marginades. És una evidència lacerant que l'estil de vida occidental ha posat el seu centre en el consumisme desmesurat i en la recerca de l'enriquiment ràpid sense parar esment que aquesta ambició destrueix el medi ambient i alhora crea grans desigualtats socials. Emmaús rural està constituït per un grup de persones conscients dels problemes ecològics i de l'exclusió social que no volen esperar a arranjar les causes dels problemes sinó que es disposen a atendre els qui ja estan patint els efectes de la marginació.

El web Emmaús rural és senzill, diàfan i molt entenedor. Les explicacions són clares i les imatges, austeres, informen amb precisió de l'ambient i del conjunt de les seves activitats. Un cop clicada l'adreça ens apareix una pestanya amb els diversos menús informatius: *Qui som? Què fem? Llar d'acollida, Estat de comptes, Participa, Actualitat i Contacte*. Dins de cada menú s'obren una sèrie de submenús que ens proporcionen informació acurada de les identitats i activitats d'aquest servei. També a la primera pàgina es pot clicar sobre la Memòria del darrer any per saber en concret totes les activitats i serveis oferts.

Sovint prediquem que l'Església –tots els batejats– hauria de tenir una preferència pels més pobres. Emmaús rural n'és un bon exemple. Us animem a col·laborar-hi en la mesura de les vostres possibilitats.

Cristòfol-A. Trepast

INFORMACIÓ DEL MONESTIR DE POBLET

HORARI DE CULTES

FESTES DE PRECEPTE

5,15 h. MATINES
7,30 h. LAUDES
10 h. MISSA CONVENTUAL
13 h. MISSA PER AL POBLE
18 h. MISSA PER AL POBLE
19 h. VESPRES I EXPOSICIÓ
21 h. COMPLETES I SALVE

DIES FEINERS

5,15 h. MATINES
7 h. LAUDES
8 h. MISSA CONVENTUAL
18,30 h. VESPRES (15/9 al 14/6)
19 h. VESPRES (15/6 al 14/9)
20,30 h. COMPLETES I SALVE (15/9 al 14/6)
21 h. COMPLETES I SALVE (15/6 al 14/9)

HORARIS DE VISITA AL MONESTIR

- **Hivern (del 13 d'octubre al 15 de març):**
Dies feiners: 10:00 – 12:45 / 15:00 – 17:30
Diumenges i festius: 10:00 – 12:30 / 15:00 – 17:30
- **Primavera (del 16 de març al 14 de juny):**
Dies feiners: 10:00 – 12:45 / 15:00 – 18:00
Diumenges i festius: 10:00 – 12:30 / 15:00 – 17:30
- **Estiu (del 15 de juny al 14 de setembre):**
Dies feiners: 10:00 – 12:45 / 15:00 – 18:00
Diumenges i festius: 10:00 – 12:30 / 15:00 – 18:00
- **Tardor (del 15 de setembre al 12 d'octubre):**
Dies feiners: 10:00 – 12:45 / 15:00 – 18:00
Diumenges i festius: 10:00 – 12:30 / 15:00 – 17:30

*EL MONESTIR NO ES VISITA ELS DIES DE NADAL, SANT ESTEVE I CAP D'ANY.
REIS, DIJOUS I DIVENDRES SANT I DILLUNS DE PASQUA, TANCAT A LA TARDA.*

TELÈFONS, FAX I CORREUS ELECTRÒNICS:

MONESTIR-COMUNITAT: Tel. 977 870 089 – Fax: 977 871 762

WEB MONESTIR DE POBLET: www.poblet.cat

MONESTIR: info@poblet.cat

ADMINISTRACIÓ: admin@poblet.cat – Tel. 977 870 089 (ext. 260)

HOSTATGERIA INTERNA: hostatgeriadepoblet@gmail.com

ARXIU TARRADELLAS: atarradellas@poblet.cat – Tel. 977 870 089 (ext. 234)

HOSTATGERIA EXTERNA: Tel. 977 871 201 – Fax: 977 870 537

hostatgeria@poblet.cat // gerencia@poblet.cat // comptes@poblet.cat

CONSERGERIA (GUIES MONESTIR): Tel. i Fax: 977 870 254 – visita@poblet.cat

TRESORERIA GERMANDAT: germandatdepoblet@gmail.com

WEB FUNDACIÓ DE POBLET. www.fundaciopoblet.org – secretaria@fundaciopoblet.org

Monestir de Poblet